

2-1-56
S

17

NOTA
BETREFFENDE DE
TOESTAND VAN 'S RIJKS FINANCIËN
BEHORENDE BIJ DE ONTWERP-BEGROTING VOOR
1956

NOTA
betreffende de
TOESTAND VAN 'S RIJKS FINANCIËN
BEHORENDE BIJ DE ONTWERP-BEGROTING
VOOR 1956¹⁾

Ter begeleiding van de stukken inzake de ontwerpen van wet tot vaststelling van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956 heeft de ondergetekende de eer over te leggen de gebruikelijke nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën met de daarbij behorende bijlagen.

De nota is als volgt ingedeeld:

	Blz.
I. Algemeen begrotingsbeeld	2
1. Inleiding	2
2. Samenvattend begrotingsbeeld voor 1956	3
3. Het niveau der Rijksuitgaven	4
4. De vermoedelijke uitkomsten voor 1955	5
5. Begrotingsvergelijking 1955—1956	7
II. De uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg	9
1. Samenvattend overzicht	9
2. Nadere beschouwing der uitgaven	9
III. De middelen van het Rijk	20
1. Samenvattend overzicht	20
2. Nadere beschouwing der middelen	20
IV. De sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel	24
V. De Staatsbalans	25
VI. De Nationale Schuld	27
VII. De kasontwikkeling van het Rijk	28
VIII. Slotbeschouwing	31

I 4100 Millioenennota

Aan de nota zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

Algemene begrotingsoverzichten

1. Algemene verzamelstaat der ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956.
2. Analyse van de begrotingen 1954, 1955 en 1956, aangepast aan de methode van de nationale boekhouding.
3. Overzicht van de diensten 1949 tot en met 1954.

Analyses van de uitgaven

4. Uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg ten laste van de diensten 1949 tot en met 1956.
5. Overzicht van de in de begroting 1956 opgenomen uitgaven voor investeringen door het Rijk.
6. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen, welke betrekking hebben op werken, begrepen in het bouwprogramma 1956.
7. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van oorlogsschade.
8. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van watersnoodschade.

Analyses van de middelen

9. Overzicht van de middelen ten bate van de diensten 1949 tot en met 1956.
10. Vergelijkend overzicht van de belastingmiddelen voor 1955 en 1956.

Bijzondere overzichten en onderwerpen

11. De sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel.
12. De budgetaire betekenis van de met tegenwaarde-gelden gefinancierde en te financieren additionele uitgaven.
13. Voorzieningen met betrekking tot de financiën der lagere publiekrechtelijke lichamen.
14. De Staatsbalans.
15. Overzichten van de ontwikkeling van de Nationale Schuld en van de consolidaties sinds 1945.

¹⁾ In deze nota is, evenals in alle stukken inzake de ontwerpen van wet tot vaststelling van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956, nog geen rekening gehouden met de jongste spellingsvoorschriften.

I. Algemeen begrotingsbeeld

1. Inleiding

Bij de aanbidding van de ontwerp-begroting voor het jaar 1956 stelt de ondergetekende het op prijs, zijn beschouwingen daaromtrent in te leiden met een terugblik naar de ontwerp-begroting 1955 en enkele woorden te wijden aan de ontwikkeling, welke het begrotingsbeeld voor het thans lopende jaar inmiddels heeft ondergaan.

Zoals in de vorige Millioenennota tot uitdrukking werd gebracht, heeft aan de ontwerp-begroting voor 1955 het streven ten grondslag gelegen om met behulp van de Rijksfinanciën bij te dragen tot een evenwichtige verdere ontwikkeling van de gunstige conjunctuur in ons land en tevens om van de te verwachten bevredigende situatie gebruik te maken om te komen tot een verdere versteviging van de Nederlandse economische positie, opdat daardoor een verantwoorde basis zou worden verkregen voor een nieuwe verlichting van lasten.

De ontwerp-begroting 1955 gaf een nagenoeg sluitende lopende dienst te zien, een beeld dat wel zeer gunstig afstak bij dat van het jaar tevoren: terwijl de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds volgens de ontwerp-begroting voor 1954 tezamen nog een tekort lieten van 401 miljoen, was dit in de ontwerp-begroting voor 1955 gereduceerd tot nog slechts 8 miljoen. Doordat ook het nadelige saldo van de Buitengewone Dienst II ad 560 miljoen enkele tientallen miljoenen bij dat van 1954 ten achter bleef, resulteerde voor 1955 een aanmerkelijk lager tekort voor de gehele dienst dan voor 1954 was geraamd, nl. 568 miljoen tegen 995 miljoen in het vorige jaar.

Dit betrekkelijk gunstige beeld werd door de wijzigingen, die nog optraden tijdens de parlementaire behandeling van de ontwerp-begroting 1955, niet ingrijpend gewijzigd. De voornaamste wijziging betrof de invoeging van een op 30 miljoen uitgetrokken nieuw artikel in de begroting van het Departement van Verkeer en Waterstaat, bestemd voor de versterking van zwakke plaatsen in bestaande hoogwaterkeringen.

Als resultaat van een en ander gaf de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955 een tekort te zien van 7 miljoen voor de lopende dienst, van 603 miljoen voor de kapitaaldienst en derhalve van 610 miljoen voor de gehele dienst, tegen 1199 miljoen in de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1954.

Een vergelijking van de budgetaire situatie voor 1955 met die voor 1954 leidt evenwel tot een ander resultaat, wanneer men nagaat, in hoeverre de vermoedelijke begrotingsuitkomsten voor die jaren zullen afwijken van de cijfers van de oorspronkelijk vastgestelde begrotingen. Het blijkt dan, om slechts een enkel cijfer te noemen, dat, terwijl het tekort van de gehele dienst 1954 volgens de vermoedelijke uitkomsten, zoals vermeld in de vorige Millioenennota, ruim 350 miljoen zou blijven onder het oorspronkelijk geraamde tekort ad 1199 miljoen, zich voor het thans lopende jaar integend een stijging van het oorspronkelijke tekort met ruim 500 miljoen aftekent. Van dit laatste accrés zal rond 350 miljoen voor rekening komen van de lopende dienst, zodat het daarvoor aanvankelijk geprojecteerde evenwicht wel duidelijk is verstoord.

Naar de huidige inzichten zal het uitgaventotaal voor 1955 7744 miljoen bedragen of wel 1119 miljoen meer dan volgens de oorspronkelijk vastgestelde begroting.

Bij de beoordeling van dit accrés dient in aanmerking te worden genomen, dat het in overwegende mate is toe te schrijven aan de volgende factoren.

De loonronde van 1 October 1954, welke nog niet kon worden verwerkt in de ontwerp-begroting, noch in de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955, had een aanzienlijke verhogende invloed zowel op de salarissuitgaven als op verschillende andere posten van de Rijksbegroting. Hetzelfde geldt, zij het in mindere mate, voor de per 1 Januari 1955 tot stand gebrachte bijzondere herziening van de lonen en salarissen van Rijkswerklieden en -ambtenaren. Tegenover deze uitgavenstijging staat evenwel, als gevolg van de genoemde loonronde, een belangrijke stijging van de belastingopbrengst.

De uiteindelijk ten laste van de dienst 1955 komende defensie-uitgaven zullen aanzienlijk groter zijn dan het in de oorspronkelijke begroting daarvoor uitgetrokken bedrag. Deze stijging vindt haar oorzaak voornamelijk in een overloop van uitgaven uit vorige jaren naar 1955, welke bij de opstelling van de oorspronkelijke begroting reeds was voorzien, doch waarmede geen rekening werd gehouden, omdat het in het verleden wenselijk werd geacht de begroting telkenjare met een zelfde bedrag voor defensiedoeleinden te belasten. Technisch is deze overloop mogelijk, doordat in de bedoelde jaren ongebruikt gebleven, voor defensiedoeleinden uitgetrokken, begrotingsbedragen met toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet voor de dienst 1955 ter beschikking kunnen komen. Een en ander komt er in feite op neer, dat tegenover de stijging van de uiteindelijk ten laste van de dienst 1955 komende defensie-uitgaven een vermindering staat van de in de jaren 1951 tot en met 1953 op de begroting voor defensiedoeleinden uitgetrokken bedragen.

De omstandigheid, dat ook dit jaar, gezien de ontwikkeling van de betalingsbalans en de stand der deviezenreserves, tot versterkte aflossing op de lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling kon worden overgegaan, leidde eveneens tot een aanzienlijke stijging van het uitgavenniveau.

Voorts zal het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds voor dit jaar naar verwachting ruim 120 miljoen hoger uitvallen dan was geraamd.

Tegenover de stijging der uitgaven voor 1955 met 1119 miljoen staat een accrés van middelen ad 616 miljoen, zodat de toeneming van het nadelig saldo voor de gehele dienst beperkt blijft tot een bedrag van 503 miljoen.

Tot dit middelenaccrés zullen zowel de belastingmiddelen als de overige bronnen bijdragen. Ondanks het feit, dat per 1 September jl. een aantal belastingverlagingen van kracht is geworden, waarmede in de ontwerp-begroting 1955 geen rekening was gehouden, zullen de belastingen naar verwachting dit jaar toch nog een ruim 180 miljoen grotere opbrengst voor het Rijk te zien geven dan oorspronkelijk werd geraamd. Dit is enerzijds, zoals hiervoor reeds is gememoreerd, te danken aan het effect van de loonronde van 1 October 1954 en anderzijds aan de bij voortduring gunstige economische situatie hier te lande.

Op het overeenkomstig het vorenstaande gewijzigde begrotingsbeeld 1955 en de verschillende daaraan ten grondslag liggende mutaties in de oorspronkelijk vastgestelde cijfers, zal in paragraaf 4 van dit hoofdstuk nog nader worden ingegaan.

Wanneer men de ontwerp-begroting voor 1956 in beschouwing neemt, komt men tot de aanvankelijke conclusie, dat het daaruit blijkende beeld niet fundamenteel verschilt van dat van de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955. Ofschoon het tekort op de lopende dienst voor 1956 groter is dan het oorspronkelijk voor 1955 geraamde, is deze dienst ook thans ten naaste bij in evenwicht te achten, terwijl het totale nadelige saldo van de gehele dienst voor 1956 praktisch ongeveer op hetzelfde niveau ligt als dat voor 1955. Bij nadere bestudering blijkt echter, dat deze overeenstemming in het uiteindelijke resultaat werd verkregen ondanks het feit, dat de verschillende componenten van de lopende dienst geenszins een overeenkomstige ontwikkeling te zien geven.

Het geraamde voordelige saldo van de Gewone Dienst is voor 1956 aanzienlijk (nl. 340 miljoen) lager dan voor 1955, ook al wordt zowel van de niet-belastingmiddelen als van de belastingmiddelen, niettegenstaande de nagenoeg volledige doorwerking van het Belastingplan 1955, een hogere opbrengst verwacht. Daarnaast moet worden rekening gehouden met een belangrijk (rond 100 miljoen) hoger deficit van het Landbouw-Egalisatiefonds.

Wanneer ondanks dit alles de lopende dienst toch ook voor 1956 naar verwachting ten naaste bij in evenwicht zal zijn, is dit geheel te danken aan het feit, dat het nadelige saldo van de Buitengewone Dienst I 417 miljoen lager kan worden geraamd.

Bij nadere beschouwing van de ontwerp-begroting 1956 blijkt nu, dat de in vergelijking met de oorspronkelijk vast-

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

1

2

gestelde begroting 1955 te constateren toeneming van de uitgaven ten laste van de Gewone Dienst en van het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds grotendeels slechts kan worden opgevangen dank zij de omstandigheid, dat de middelen van de Gewone Dienst voor 1956 in vergelijking met die voor 1955 — indien men de gevolgen van de belastingverlaging voor de beide jaren buiten beschouwing laat — naar verwachting een aanzienlijk accres te zien zullen geven.

Zo bezien kan het oordeel over de ontwerp-begroting 1956, ondanks het op zichzelf niet onbevredigende eindcijfer, dan ook niet onverdeeld gunstig luiden. Immers, terwijl de verwachte stijging van de middelen in hoge mate verband houdt met de huidige gunstige economische situatie, op de besteding waarvan niet zonder meer zal mogen worden gerekend, moet daarentegen worden geconstateerd, dat de bedoelde additionele uitgaven voor een belangrijk deel een meer blijvend karakter hebben.

Bij de ontwerp-begroting voor 1956 heeft als doelstelling voor ogen gestaan, binnen de grenzen der financiële mogelijkheden door middel van de Rijksfinanciën bij te dragen tot een verdere evenwichtige expansie van de Nederlandse volkshuishouding in haar verschillende economische, sociale en culturele aspecten. Hoewel er bij het opstellen van deze begroting, ten einde een verdere evenwichtige expansie niet te belemmeren, naar is gestreefd de stijging der Rijksuitgaven zoveel mogelijk binnen de perken te houden, kan de ondergetekende niet verhelen, dat de uit de cijfers voor 1956 blijkende verdere ontwikkeling van het Rijksuitgavenniveau hem, gezien ook de grote mate van conjunctuurgevoeligheid der belastingmiddelen en de eisen, die door het treffen van verschillende als urgent beschouwde additionele voorzieningen in de komende jaren aan het Staatsbudget zullen worden gesteld, met enige bezorgdheid vervult. Deze visie zal in het laatste hoofdstuk van deze nota nog nader worden uitgewerkt.

2. Samenvattend begrotingsbeeld voor 1956

Van de ontwerp-begroting voor het komende jaar, zoals deze in de onderscheidene ontwerpen van wet is vervat, kan het navolgende samenvattende overzicht (in miljoenen guldens) worden gegeven.¹⁾

Omschrijving	Ontwerp-begroting 1956
Gewone Dienst	
Uitgaven	5 169
Middelen	5 528
Saldo	+ 359
Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)	
Uitgaven	358
Middelen	133
Saldo	— 225
Landbouw-Egalisatiefonds	
Saldo	— 164
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatiefonds	
Saldo	— 30
Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)	
Uitgaven	991
Middelen	441
Saldo	— 550
Gehele Dienst	
Uitgaven (inclusief nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds)	6 682
Middelen	6 102
Saldo	— 580

¹⁾ Voorzover niet anders is aangegeven, betreffen alle in deze nota vermelde geldsbedragen miljoenen guldens.

Overeenkomstig de ten deze ook in vorige jaren gevolgde werkwijze zijn de geraamde opbrengsten der buitengewone heffingen en de daartegenover staande buitengewone aflossing van Staatsschuld — voor 1956 geraamd op 15 miljoen — in dit overzicht, evenals in alle overige cijferopstellingen in deze nota, buiten beschouwing gelaten.

Volledigheidshalve zij vermeld, dat, voor zover artikelen van de begroting 1955 zijn aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet, de daaruit voortvloeiende overboekingen niet in de begrotingsbedragen voor 1956 zijn opgenomen, evenmin als de te verwachten overboekingen ingevolge dat artikel van 1956 naar 1957 op de begrotingsbedragen voor 1956 in mindering zijn gebracht.

In de begroting 1956 zijn geen uitgaven opgenomen, waarvan thans bekend is, dat daartegenover gelden uit de tegenwaarderekening beschikbaar zullen worden gesteld.

Bij de raming der belastingmiddelen voor 1956 is rekening gehouden met de gevolgen van het in werking treden van het Belastingplan 1955. Ten aanzien van de bij dit plan niet betrokken belastingen is uitgegaan van de thans bestaande tarieven. Voorts is, bij afwezigheid van tekenen, welke zouden kunnen wijzen op een mogelijke omslag in de conjunctuur, aangenomen, dat de Nederlandse volkshuishouding ook van 1955 op 1956 nog een expansie zal te zien geven, zij het in een gematigder tempo dan in de afgelopen jaren het geval is geweest.

Bij de berekening der belastingbaten voor het Rijk is het aandeel van het Gemeentefonds in de opbrengst der daarvoor in aanmerking komende belastingmiddelen gesteld op 15,85 % en dat van het Provinciefonds op 0,76 %, zulks in overeenstemming met het wetsontwerp tot wijziging van de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten en tussen het Rijk en de provincien.

Tenslotte is in de ontwerp-begroting voor 1956 nog geen rekening gehouden met een aantal uitgaven, welke zullen voortvloeien uit wettelijke regelingen, die op het tijdstip van indienen der begroting nog niet zijn tot stand gekomen. Voor zover momenteel kan worden overzien, kunnen uit dien hoofde in 1956 additionele uitgaven worden verwacht ter zake van:

Verhoging van de tijdelijke bijslag op de Indonesische pensioenen¹⁾;

Regeling van de rechtsbijstand aan on- en minvermogenen in civiele zaken;

Regeling van het kleuteronderwijs;

Bijdrage en lening aan Suriname in verband met het tien-jarenplan.

Met een en ander zal naar schatting in totaal een bedrag zijn gemoeid van ongeveer 50 miljoen.

Blijkens vorenstaand overzicht zal het totaal der uitgaven volgens de ontwerp-begroting 1956 voor de gehele dienst 6682 miljoen bedragen; deze uitgaven zullen voor een bedrag van 6102 miljoen door budgetaire middelen worden gedekt, zodat een ongedekt begrotingstekort van 580 miljoen resteert.

Zoals bekend mag worden verondersteld zijn deze bedragen intussen slechts van beperkte betekenis voor een beoordeling van de vraag, op welke wijze de Rijksuitgaven in 1956 zullen moeten worden gefinancierd. Immers, niet het tekort op de begroting van uitgaven in de zin van de Comptabiliteitswet komt als zodanig voor financiering in aanmerking, maar het kastekort, zoals dit ontstaat uit het verloop van de kasuitgaven en de kasontvangsten, waartoe de uitvoering van de Rijksbegroting aanleiding geeft. Het budgetaire tekort en het kastekort in de zoëven bedoelde zin zijn grootheden, welke op een verschillende wijze tot stand komen en die blijkens de ervaring in belangrijke mate van elkaar kunnen afwijken. In hoofdstuk VII van deze nota, gewijd aan de kasontwikkeling

¹⁾ Het wetsontwerp tot wijziging van de bijslagwetten van 21 December 1951 (*Stb.* 590) en van 23 April 1952 (*Stb.* 218) is inmiddels tot wet verheven (wet van 15 Augustus 1955) en opgenomen in het *Staatsblad* van 13 September 1955, no. 400. De daaruit voortvloeiende uitgaven zullen bij Nota van Wijziging in de Rijksbegroting voor 1956 worden opgenomen.

van het Rijk, zal op het dekkingsvraagstuk nader worden ingegaan.

3. Het niveau der Rijksuitgaven

Het niveau der Rijksuitgaven is een onderwerp, dat telkenjare stof tot beschouwingen levert. Deze beschouwingen winnen aan waarde, indien daarbij niet uitsluitend het totaal van de Rijksuitgaven in absolute zin aan een beoordeling wordt onderworpen, doch deze uitgaven bovendien worden gerelateerd aan het nationale inkomen; aldus wordt tevens de invloed van eventuele wijzigingen in de koopkracht van het geld op aanvaardbare wijze geëlimineerd.

Op basis van de meest recente cijfers verkrijgt men dan de in de volgende tabel weergegeven resultaten. Hierbij zij opgemerkt, dat de in deze tabel vermelde uitgavencijfers betrekking hebben op het totaal van de Gehele Dienst, exclusief de afschrijvingen op de Rijksactiva, en wel voor de jaren 1946 tot en met 1953 volgens de Rijksrekeningen, voor 1954 volgens het vermoedelijk beloop, voor 1955 volgens enerzijds de ontwerp-begroting en anderzijds de vermoedelijke uitkomsten en tenslotte voor 1956 volgens de ontwerp-begroting. Vermeld zij nog, dat de in de tabel opgenomen bedragen van het nationale inkomen voor 1955 en 1956 uiteraard nog slechts het karakter van een raming hebben.

Jaar	Nationaal inkomen (tegen marktprijzen)	Uitgaven Gehele Dienst (exclusief afschrijvingen)	Uitgaven in % van het nationale inkomen
1946 . . .	9 930	4 635	46,7
1947 . . .	12 070	5 123	42,4
1948 . . .	14 230	5 162	36,3
1949 . . .	15 970	4 465	28,0
1950 . . .	17 740	4 868	27,4
1951 . . .	19 600	5 469	27,9
1952 . . .	20 450	5 488	26,8
1953 . . .	21 960	6 067	27,6
1954 ¹⁾ . .	23 950	6 741	28,1
1955 ²⁾ . .	25 500	7 631	29,9
1955 ³⁾ . .	24 070	6 470	26,9
1956 ⁴⁾ . .	26 000	6 565	25,3

¹⁾ Vermoedelijk beloop.

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten.

³⁾ Millioenennota 1955.

⁴⁾ Ontwerp-begroting.

Zoals de ondergetekende reeds in de vorige Millioenennota heeft uiteengezet, verdient het, hoezeer ook de bovenbedoelde eenvoudige methode van vergelijken gerechtvaardigd is, naar zijn mening aanbeveling tot enige verfijning daarvan over te gaan, door op het uitgaventotaal enkele correcties toe te passen. Deze correcties hebben ten doel de berekening van het totaal der Rijksuitgaven meer in overeenstemming te brengen met de wijze van berekening van dit totaal, zoals bij de bepaling van het nationale inkomen gebruikelijk is. Voor de onderhavige beschouwing betekent dit, dat ten aanzien van enkele, hieronder nader aangegeven uitgavencategorieën, de middelen, voortvloeiende uit de desbetreffende taken van het Rijk, van de op die taken betrekking hebbende uitgaven worden afgetrokken; m.a.w. deze uitgaven worden niet, zoals op grond van de Comptabiliteitswet 1927 voor de Rijksbegroting is voorgeschreven, op bruto-basis, doch op netto-basis verantwoord, waardoor een zuiverder vergelijking van de Rijksuitgaven met het nationale inkomen wordt verkregen. De grondslag voor deze wijze van berekening is te vinden in de bij deze nota behorende bijlage 2, waarin is opgenomen een analyse van de begrotingen 1954, 1955 en 1956, aangepast aan de methode van de nationale boekhouding.

Aan de hand van de in deze analyse opgenomen rekeningen is het tevens mogelijk de Rijksuitgaven te splitsen in reële en overdrachtsuitgaven, een splitsing, welke juist bij het relateren

van de Rijksuitgaven aan het nationale inkomen belangrijk moet worden geacht, gezien de verschillende betekenis van deze beide categorieën van uitgaven voor de volkshuishouding.

De reële uitgaven brengen het rechtstreeks beroep van het Rijk op de nationale middelen tot uitdrukking. Het betreft hier de door het Rijk gedane netto-uitgaven voor lonen en salarissen en die voor aankoop van goederen en diensten, zowel voor consumptieve als voor investeringsdoeleinden. Het totaal der reële uitgaven wordt gevonden door optelling van de saldi van rekening I Consumptie en rekening V Directe investeringen uit de genoemde analyse. Het aldus verkregen cijfer geeft weer het totale netto beroep van de Staat op de nationale middelen. Dit totaal wordt nader gespecificeerd in de slotrekening der analyse.

De overige uitgaven, derhalve die, opgenomen in de rekeningen II Rente, verlies en winst, III Inkomensoverdrachten, IV Vermogensoverdrachten, VI Indirecte investeringen en VII Overige vermogensmutaties, worden beschouwd als overdrachtsuitgaven. Zij komen rechtstreeks ten goede aan de overige sectoren van de volkshuishouding (en c.q. het buitenland); deze sectoren worden daardoor in staat gesteld, hunnerzijds — in plaats van het Rijk — een beroep te doen op de in de Nederlandse volkshuishouding geproduceerde goederen en diensten.

De overdrachtsuitgaven worden, in tegenstelling tot de reële uitgaven, verantwoord op bruto-basis, behoudens voor zover betreft:

1°. de uitgaven voor indirecte investeringen, welke met de direct daartegenoverstaande aflossingen worden gesaldeerd en

2°. de betalingen aan het buitenland voor rente en aflossing op Nationale Schuld, voor vermogensoverdrachten en voor verstrekte kredieten, welke worden gesaldeerd met de ontvangsten wegens rente en aflossing op vorderingen en met de vermogensoverdrachten ten laste van het buitenland.

De saldering ten aanzien van de transacties met het buitenland wordt toegepast, omdat voor de volkshuishouding als geheel slechts het saldo van belang is.

Uit de hieronder volgende tabel blijkt, hoe de reële uitgaven, de overdrachtsuitgaven en de totale uitgaven van het Rijk, een en ander in de zin zoals hierboven uiteengezet, zich sedert 1946 hebben ontwikkeld.

Jaar	Nationaal inkomen tegen marktprijzen	Reële uitgaven		Overdrachtsuitgaven		Totale netto uitgaven	
		bedrag	in % van N.I.	bedrag	in % van N.I.	bedrag	in % van N.I.
1946	9 930	1 212	12,2	2 875	28,9	4 087	41,1
1947	12 070	1 545	12,8	3 081	25,5	4 626	38,3
1948	14 230	1 980	13,9	2 736	19,2	4 716	33,1
1949	15 970	1 554	9,7	2 334	14,6	3 888	24,3
1950	17 740	1 727	9,7	2 578	14,6	4 305	24,3
1951	19 600	2 089	10,7	2 932	15,0	5 021	25,7
1952	20 450	2 260	11,0	2 614	12,8	4 874	23,8
1953	21 960	2 593	11,8	2 832	12,9	5 425	24,7
1954 ¹⁾	23 950	3 053	12,8	3 074	12,8	6 127	25,6
1955 ²⁾	25 500	3 662	14,4	3 549	13,9	7 211	28,3
1955 ³⁾	24 070	2 953	12,3	3 142	13,0	6 095	25,3
1956 ⁴⁾	26 000	3 240	12,5	2 922	11,2	6 162	23,7

¹⁾ Vermoedelijk beloop.

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten.

³⁾ Millioenennota 1955.

⁴⁾ Ontwerp-begroting.

Uit deze tabel valt af te lezen, dat het niveau der totale Rijksuitgaven van 1949 tot 1954 om de 25 % van het nationale inkomen schommelde. De cijfers voor 1955 (vermoedelijke uitkomsten) en 1956 (ontwerp-begroting) geven een onregelmatiger beeld te zien. Hierop zal in het onderstaande nog nader worden teruggekomen.

In de opbouw van het totale percentage blijkt zich echter gedurende de periode van 1949 tot 1954 een wijziging te hebben voorgedaan. Het relatieve niveau der overdrachtsuitgaven nam

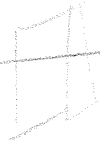
andere uitgespreide op de 100.000
2000 m.m.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Wetstroom met
van de
moleg.



8.000



feit uitkomst

Manoeuvreplan 1/2 nuclide
in Rijk van mlt
moyphelous zones 7
Pauze 1 56

7.000

longe fase Stimulans conjunctum

Componen op long of op long fase

1000 h. long fase met
manoeuvreplan

longe belastingsfase conjunctum met manoeuvreplan

In 1955 belastingsperiode mis gemaakt werd
het moet onder ontbrengt

longe fase bij depressie stimulans

2 abnord.

200 uitkomst
200 s. mlt
100. pypulans
1000

Deel deschen

Stimulans

gebruiksgang II

491 17 773

12 102

478 311

1257 1257

2926

111

400

400

400

400

400

Formule overlofsn. in discursie

Kleinere vult of

50

II

if col gne menie uitgans; temporendie
half uitgans

if gypmabatie - teming, ston mlt

teming op vult kolen (teming) water gypmabatie

if gypmabatie die bestond uitgans

2.000. Phloem

4/ Werdme

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

in de genoemde periode af, doordat de stijging van het absolute bedrag dier uitgaven (welke overigens een enigszins onregelmatig karakter had) bij de stijging van het nationale inkomen ten achter bleef. Bij nadere beschouwing van het verloop der overdrachtsuitgaven blijkt, dat in absolute zin de uitgaven voor sociale voorzieningen in de onderhavige periode belangrijk zijn gestegen, waartegenover de uitgaven voor prijssubsidies (het betreft hier in hoofdzaak het tekort van het Landbouw-Egalisatiefonds) en die voor oorlogsschade zijn gedaald. Deze afneming van het relatieve niveau der overdrachtsuitgaven zou nog markanter zijn geweest, indien niet sedert 1953 belangrijke uitgaven voor het herstel van watersnoodschade ten laste van de Staat zouden zijn gekomen.

Wat betreft de overdrachtsuitgaven voor 1954 (vermoedelijk beloop) kan worden opgemerkt, dat hierin een belangrijk bedrag voor aflossing van Nationale Schuld aan het buitenland is opgenomen. Dit laatste is eveneens het geval voor de overdrachtsuitgaven voor 1955 (vermoedelijke uitkomsten), terwijl voor dat jaar tevens een bedrag van 300 miljoen voor oorlogsschadevergoeding aan de Nederlandsche Spoorwegen N.V. is opgenomen. Laatstebedoelde omstandigheid vormt in hoofdzaak de verklaring voor het betrekkelijk hoge percentage voor dit jaar, zowel ten opzichte van 1954 als van 1956. Bij de vergelijking met 1956 moet tevens worden bedacht, dat in de begroting voor dat jaar geen bedragen voor extra aflossing van schuld aan het buitenland zijn voorzien.

Het relatieve niveau der reële uitgaven geeft, in tegenstelling tot dat van de overdrachtsuitgaven, een stijging te zien. Zoals uit onderstaand staatje blijkt, zijn zowel de reële uitgaven voor de defensie als die voor civiele doeleinden aan die stijging debet.

Ontwikkeling netto reële uitgaven in % van het nationale inkomen

Jaar	Totaal	Defensie	Civiel
1949	9,7	4,4	5,3
1950	9,7	4,5	5,2
1951	10,7	5,3	5,4
1952	11,0	6,2	4,8
1953	11,8	5,9	5,9
1954 ¹⁾	12,8	6,6	6,2
1955 ²⁾	14,4	6,9	7,5
1955 ³⁾	12,3	5,3	7,0
1956 ⁴⁾	12,5	4,9	7,6

¹⁾ Vermoedelijk beloop.

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten.

³⁾ Millioenennota 1955.

⁴⁾ Ontwerp-begroting.

Op het verloop van het percentage voor de defensie-uitgaven is zowel de verhoging van het begrotingsbedrag als, sedert 1954, ook het inhalen van de achterstand van de feitelijke bestedingen bij de in de begroting voorziene bedragen van invloed geweest. Daardoor zal ook het percentage voor 1956 te zijner tijd naar verwachting hoger komen te liggen dan het in de tabel vermelde cijfer van 4,9; dit laatste heeft n.l. alleen betrekking op het begrotingsbedrag.

De stijging van de reële uitgaven voor civiele doeleinden, zowel absoluut als in verhouding tot het nationale inkomen, blijkt vooral te zijn veroorzaakt door de uitgaven ten behoeve van het onderwijs en die voor de investeringen van de Rijks-waterstaat.

Door het optreden van thans nog niet te voorziene wijzigingen in de verschillende begrotingscijfers zal het uiteindelijke uitgavenbeeld voor 1956, zowel wat de overdrachts- als wat de reële uitgaven betreft, nog wel enigermate afwijken van dat der ontwerp-begroting.

Intussen kan blijkens de tabel op bladzijde 4 (rechterkolom) worden geconstateerd, dat het niveau van de totale netto Rijks-uitgaven volgens de ontwerp-begroting 1956 in verhouding tot het nationale inkomen een daling te zien geeft ten opzichte van dat van de ontwerp-begroting voor 1955.

4. De vermoedelijke uitkomsten voor 1955

Thans moge aandacht worden gevraagd voor een nadere analyse van de ontwikkeling der begroting 1955. Van deze ontwikkeling volgt hieronder een samenvattend overzicht. De laatste kolom van dit overzicht geeft de resultaten van een zo nauwkeurig mogelijke prognose omtrent het te verwachten werkelijke verloop van de begrotingsuitgaven en -inkomsten, dus van de vermoedelijke uitkomsten voor 1955. Evenals verleden jaar is in deze prognose met name ook rekening gehouden met de wijzigingen, die naar verwachting zullen voortvloeien uit het verschil tussen de overboekingen ingevolge artikel 24 van de Comptabiliteitswet van 1954 naar 1955 en van 1955 naar 1956, alsmede met de beschikbaar komende tegenwaardegelden en de daartegenover staande uitgaven.

Samenvattend overzicht der begroting 1955

Omschrijving	Ontwerp-begroting volgens Millioenennota	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Per saldo wijzigingen in de oorspronkelijk vastgestelde begroting	Vermoedelijke uitkomsten
Gewone Dienst				
Uitgaven	4 678	4 677	+ 649	5 326
Middelen	5 376	5 376	+ 406	5 782
Voordelig saldo . . .	698	699	— 243	456
Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)				
Uitgaven	847	847	+ 61	908
Middelen	205	205	+ 72	277
Nadelig saldo	642	642	— 11	631
Landbouw-Egalisatiefonds				
Nadelig saldo	64	64	+ 122	186
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatiefonds				
Nadelig saldo	8	7	+ 354	361
Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)				
Uitgaven	994	1 037	+ 287	1 324
Middelen	434	434	+ 138	572
Nadelig saldo	560	603	+ 149	752
Gehele Dienst				
Uitgaven (inclusief nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds)	6 583	6 625	+ 1 119	7 744
Middelen	6 015	6 015	+ 616	6 631
Nadelig saldo	568	610	+ 503	1 113

Uit vorenstaand overzicht blijkt, dat, zoals ook reeds in paragraaf 1 werd geconstateerd, volgens de huidige inzichten en vergeleken met de oorspronkelijk vastgestelde begroting de uitgaven en de middelen respectievelijk 1119 en 616 miljoen

meer zullen bedragen, zodat het nadelig saldo van de gehele dienst met 503 miljoen toeneemt tot 1113 miljoen. Op de belangrijkste oorzaken van deze wijzigingen wordt hieronder nader ingegaan.

Uitgaven 1955

	Gewone Dienst	Buitenge- wone Dienst I	Land- bouw- Egalisatie- fonds	Buiten- gewone Dienst II	Gehele Dienst
<i>Verhogingen:</i>					
Uitgaven voortvloeiende uit wettelijke verplichtingen	182	57	—	—	239
Dienst van de Nationale Schuld	12	—	—	193	205
Defensie-uitgaven (waarvan uit tegenwaardegeldten te financieren)	355 (110)	—	—	122 (15)	477 (125)
Overige additionele uitgaven, te financieren uit tegenwaardegeldten	25	—	—	3	28
Posten, waartegenover een gelijk bedrag onder de middelen wordt geraamd	45	—	—	9	54
Post overgebracht van de Buitengewone Dienst II	30	—	—	—	30
Uitgaven voor afgesloten dienstjaren	14	—	—	—	14
Overige uitgaven	106	65	122	68	361
Totaal verhogingen . .	769	122	122	395	1408
<i>Verlagingsen</i>					
Uitgaven voortvloeiende uit wettelijke verplichtingen	23	61	—	1	85
Dienst van de Nationale Schuld	15	—	—	51	66
Uitgaven ter voorkoming en bestrijding van werkloosheid	44	—	—	—	44
Post overgebracht naar de Gewone Dienst	—	—	—	30	30
Overige uitgaven	38	—	—	26	64
Totaal verlagingen . .	120	61	—	108	289
Per saldo verhogingen.	649	61	122	287	1119

Uit vorenstaande tabel blijkt, dat in de categorie uitgaven, voortvloeiende uit wettelijke verplichtingen, het totaal van de verhogingen dat der verlagingen belangrijk overtreft. De verhogingen betreffen de als gevolg van de algemene loonronde per 1 October 1954 en de salarisverbetering voor het Rijkspersoneel per 1 Januari 1955 gestegen personeelsuitgaven in ruimere zin, d.i. inclusief de onderwijssubsidies (rond 90 miljoen, waarvan echter rond 20 miljoen wordt opgevangen door het achterwege blijven van de werkelijke personeelssterkte bij de in de begroting voorziene sterkte), de in hoofdzaak als gevolg van de genoemde loonronde hogere uitgaven voor pensioenen (30 miljoen) en voor sociale voorzieningen (31 miljoen, waarvan 21 miljoen voor de Noodvoorziening ouden van dagen), hogere bijdragen in de kosten van de gemeente-politie vnl. ingevolge enige herzieningen van het „Besluit vergoeding politiekosten 1950” (45 miljoen), meerdere uitgaven voor herstel van watersnoodschade (57 miljoen) zomede nog een aantal kleinere verhogingen.

De verlagingen van uitgaven, voortvloeiende uit wettelijke verplichtingen, hebben grotendeels betrekking op de bijdragen

in de exploitatie van woningwetwoningen ingevolge artikel 56 der Woningwet (6 miljoen), de uitkeringen ingevolge de Premie- en Bijdrageregeling Woningbouw 1953 (16 miljoen) en de uitgaven voor het herstel van oorlogsschade (61 miljoen).

Belangrijke wijzigingen hebben verder plaatsgevonden in de uitgaven voor de Dienst van de Nationale Schuld. Met de versterkte aflossing op de lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling was een extra uitgave gemoeid van 193 miljoen. Hiertegenover staat, dat naar verwachting de beurskoers van de 3—3½ % lening 1947 het gehele jaar boven de 97 % zal liggen, waardoor geen verplichte amortisatie zal behoeven plaats te vinden. Hiervoor was een bedrag uitgetrokken van 51 miljoen. Voorts staat tegenover de niet geraamde uitgaven voor rente en kosten van de 3½ % Staatslening 1955 (12 miljoen) een rentebesparing als gevolg van de bovengenoemde versterkte aflossing (6 miljoen) en van de daling der vlottende schuld (9 miljoen).

De defensie-uitgaven zullen naar verwachting 477 miljoen meer bedragen dan in de oorspronkelijk vastgestelde begroting is geraamd. Van het genoemde bedrag heeft 352 miljoen betrekking op het inhalen van achterstand op de in vorige jaren onder het defensieplafond begrote uitgaven, terwijl 125 miljoen het gevolg is van additionele uitgaven, boven het defensieplafond, waarvoor gelden uit de tegenwaarderekening beschikbaar komen.

De posten, waartegenover een gelijk bedrag onder de middelen wordt geraamd, hebben voornamelijk betrekking op een grotere bijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea van 26,9 miljoen en een extra subsidie aan het Nationaal Luchtvaart Laboratorium van 17 miljoen. Bedoelde bijdragen zullen worden gebruikt voor vervroegde aflossing van eerder door het Rijk verstrekte leningen en als zodanig onder de middelen weer terugvloeien. Voorts is onder deze posten een bedrag van 9 miljoen begrepen voor de belegging van de door de Duitse Bondsrepubliek uit hoofde van de tussen Nederland en Duitsland gesloten overeenkomst van 19 Mei 1952 inzake restitutie van Duitse in Rijksmarken luidende effecten (*Tractatenblad* 1952, 77) te betalen laatste termijn ad D.M. 10 miljoen.

Onder de overige uitgaven is opgenomen een stijging van het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds met 122 miljoen. Dit accres moet voor een belangrijk deel, nl. 47 miljoen, worden toegeschreven aan het feit, dat de melkprijs-garantie volgens verwachting dit jaar effectief zal worden. Bovendien zal in de sector margarine een inkomstenderving optreden van 13 miljoen. Voorzover de toeneming van het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds met deze twee factoren, alsmede met een additionele uitgave van 5 miljoen terzake van de toeslagregeling op consumptiemelk samenhangt, zou men haar kunnen zien als een uitvloeisel van de loon- en prijspolitiek van de Regering, welke een zo groot mogelijke rust in de sfeer van lonen en prijzen beoogt. Verder zullen tot de stijging van het tekort bijdragen de toeslag op exportbacon en de steun aan de roggeverbouwers, waarvoor respectievelijk 22 miljoen en 15 miljoen meer nodig zal zijn dan werd geraamd.

Voorts zijn onder de verhogingen van de overige uitgaven, voorzover het de Gewone Dienst betreft, begrepen een bedrag van 12 miljoen voor de opvangcentra en contractpensions voor uit Indonesië repatriërende Nederlanders, 17 miljoen voor de uitvoering van het tienjarenplan in Suriname en de ontwikkeling van de machinale landbouw aldaar, 20 miljoen wegens de overneming van vorderingen van de Republiek Indonesië op natuurlijke personen van Nederlandse nationaliteit en verder een groot aantal kleinere verhogingen. De verhogingen van de overige uitgaven van de Buitengewone Dienst I hebben o.m. betrekking op een bedrag van 50 miljoen voor uitkeringen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië (het totaal van de geraamde uitkeringen voor dit doel was op de begroting 1954 opgenomen) en een bedrag van 8 miljoen voor de kosten van instandhouding van vijandelijke octrooien en merken. In het bedrag, dat is opgenomen

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM



RECHTERKOLOM

Who feel not good feel uncomfortable

Telecopy / Mr. Antoonie

Adrian

^{to}
Wm. A. Rye, Esq., New York

(bought of Holden

als verhoging van de overige uitgaven van de Buitengewone Dienst II, is onder meer rekening gehouden met hogere uitgaven ten behoeve van de tunnelbouw te Velsen (15 miljoen; dit in verband met het vervallen van de bijzondere financieringsmethode voor deze bouw), hogere uitgaven in verband met de gasvoorziening (23 miljoen) en tenslotte met nog een bedrag van 8 miljoen voor de uitvoering van het tienjarenplan in Suriname.

De verlaging van de uitgaven ter voorkoming en bestrijding van werkloosheid is een gevolg van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt en heeft betrekking op de Rijksbijdragen voor aanvullende werken (10 miljoen), de complementaire sociale voorzieningen ten behoeve van zonder arbeid zijnde werknemers (9 miljoen) en op het op Hoofdstuk XIV (Onvoorziene uitgaven) bij wijze van stelpost uitgetrokken bedrag van 25 miljoen ter bestrijding van eventuele conjuncturele werkloosheid, welk bedrag naar verwachting geheel onbesteed zal blijven.

Voor een nadere analyse van de vermoedelijke uitkomsten 1955 moge worden verwezen naar hoofdstuk II van deze nota.

Belastingmiddelen 1955. De oorspronkelijke raming van de opbrengst der belastingmiddelen voor 1955 beliep, vóór aftrek van de aandelen van het Gemeentefonds, het Provinciefonds en het Landbouw-Egalisatiefonds, 5963 miljoen. De vermoedelijke uitkomsten zijn thans gesteld op 6226 miljoen of 263 miljoen hoger.

Deze verhoging vloeit in de eerste plaats voort uit het feit, dat bij het opstellen van de oorspronkelijke raming nog geen rekening kon worden gehouden met de loonsverhoging van 6 %, welke per 1 October 1954 van kracht is geworden. Tussentijds is uit dien hoofde de bruto raming met 175 miljoen verhoogd. De thans daarenboven aangebrachte wijzigingen vloeien voort uit twee oorzaken. Enerzijds was een opwaartse correctie noodzakelijk, aangezien de bij voortduring zeer gunstige conjuncturele ontwikkeling blijkt te leiden tot een ruimer vloeien der middelen dan een jaar geleden kon worden voorzien. Anderzijds zijn op de raming van een aantal der belastingmiddelen verminderingen toegepast omdat rekening is gehouden met het volledige effect voor 1955 van het in werking treden van het Belastingplan 1955. In de oorspronkelijke raming was slechts rekening gehouden met de gevolgen van het vervallen van de nog resterende tijdelijke verhogingen in verband met de versterkte defensie-inspanning.

Voor een gedetailleerd overzicht van de ramingen respectievelijk de vermoedelijke uitkomsten per belastingmiddel moge worden verwezen naar bijlage 10 bij deze nota. Ten aanzien van de aldaar voor de kohierbelastingen vermelde bedragen zij nog het volgende opgemerkt.

Voor de inkomsten- en de vermogensbelasting is in de eerste geldkolom opgenomen de aanvankelijk verwachte opbrengst van het belastingjaar 1955, d.w.z. van de belasting over het in 1955 verdiende inkomen respectievelijk het op 1 Januari 1955 aanwezige vermogen, en voor de vennootschapsbelasting de aanvankelijk verwachte opbrengst van de belasting over de in de boekjaren 1953/'54 en 1954 behaalde winst. Het is gebruikelijk, in de ontwerp-begroting de raming van deze grootheden op te nemen. In de vermoedelijke uitkomsten daarentegen worden opgenomen de bedragen, welke naar verwachting ten bate van de rekening — i.c. de rekening 1955 — zullen komen; dit zijn bij de kohierbelastingen de vermoedelijke uitkomsten van — in dit geval — het boekingsstijdvak 1955/'56. De aldus verantwoorde bedragen kunnen als gevolg van het verloop van de aanslagregeling — o.m. inhaal van achterstand en overloop — afwijken van

de opbrengsten der bovengenoemde belasting- respectievelijk boekjaren. Voor 1955 lijkt intussen de veronderstelling gewettigd, dat de verschillende factoren, welke deze afwijkingen veroorzaken, elkaar globaal zullen compenseren. Dit betekent, dat de in kolom 2 van bijlage 10 vermelde bedragen voor de kohierbelastingen tevens kunnen worden opgevat als — herziene — ramingen van de opbrengst der desbetreffende belasting- respectievelijk boekjaren en als zodanig kunnen worden vergeleken met de oorspronkelijke ramingen van de eerste kolom.

Bij de vermoedelijke uitkomsten is het aandeel van het Gemeentefonds en van het Provinciefonds gesteld op respectievelijk 15,55 % en 0,72 %. In de ontwerp-begroting 1955 was uitgegaan van aandelen van respectievelijk 14,84 % en 0,7 %. Als gevolg van deze verhoging is de toeneming van de belastingmiddelen voor het Rijk t.o.v. de oorspronkelijke begroting niet onbelangrijk kleiner dan die der bruto opbrengsten; zij beloopt nl. 184 miljoen.

Niet-belastingmiddelen 1955. Naar verwachting zal aan niet-belastingmiddelen in 1955 432 miljoen meer worden ontvangen dan aanvankelijk werd geraamd. Dit bedrag kan als volgt worden gespecificeerd:

	Gewone Dienst	Buiten- gewone Dienst I	Buiten- gewone Dienst II	Gehele Dienst
Verhogingen	222	74	145	441
Verlagingen	—	2	7	9
	222	72	138	432

Van de verhogingen op de Gewone Dienst dienen o.m. te worden genoemd het bedrag van de uit de tegenwaarderekening te ontvangen gelden (177,5 miljoen), alsmede een verhoging van de bate wegens winsten en dividenden van verschillende instellingen (19,5 miljoen).

In de verhogingen van de Buitengewone Dienst I is begrepen een bate wegens afwikkeling der geldzuivering (56,5 miljoen).

Voor de Buitengewone Dienst II zijn als belangrijkste posten te noemen een bate wegens extra-aflossingen door gemeenten van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet (95,8 miljoen), alsmede een bate wegens door Nederlands Nieuw-Guinea en het Nationaal Luchtvaart Laboratorium vervroegd af te lossen leningen (totaal 43,9 miljoen).

De verlaging van de Buitengewone Dienst II heeft uitsluitend betrekking op de middelen in verband met het muntwezen.

Overigens moge worden verwezen naar de toelichting op de middelen opgenomen in hoofdstuk III van deze nota.

5. Begrotingsvergelijking 1955—1956

In de tabel op blz. 8 zijn de begrotingscijfers voor 1956 in vergelijking gebracht met die van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955.

In de inleidende paragraaf van dit hoofdstuk werd reeds gewezen op enkele markante punten, die naar voren springen bij een vergelijking van de cijfers der ontwerp-begroting 1956 met die van de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955. In aansluiting daarop zij omtrent de voornaamste mutaties nog het volgende medegedeeld.

Begrotingsvergelijking 1955—1956

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955	Ontwerp-begroting 1956
Gewone Dienst		
Uitgaven	4 677	5 169
Middelen	5 376	5 528
Saldo	+ 699	+ 359
Buitengewone Dienst I		
Uitgaven	847	358
Middelen	205	133
Saldo	— 642	— 225
Landbouw-Egalisatie-fonds		
Saldo	— 64	— 164
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatie-fonds		
Saldo	— 7	— 30
Buitengewone Dienst II		
Uitgaven	1 037	991
Middelen	434	441
Saldo	— 603	— 550
Gehele Dienst		
Uitgaven (incl. nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds) . . .	6 625	6 682
Middelen	6 015	6 102
Saldo	— 610	— 580

De stijging van de uitgaven op de Gewone Dienst met 492 miljoen kan voor een deel op rekening worden gesteld van een algemeen werkende factor, nl. een toeneming van de personeels-uitgaven (door de loonronde van 1 October 1954, de bijzondere salarisherziening van 1 Januari 1955 en het natuurlijk accres). Daarnaast geven echter de begrotingen van verschillende departementen ook door meer specifieke oorzaken een meer of minder belangrijke uitgavenstijging te zien. Vermelding verdienen in dit verband, wat de Gewone Dienst betreft, met name de volgende departementen en oorzaken:

Buitenlandse Zaken

Garantiewetten.

Binnenlandse Zaken

Bijdragen aan gemeenten in de kosten van de politie en toeslag op de pensioenen.

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

De uitgaven voor het onderwijs in verband met een aanzienlijke vermeerdering van het aantal leerlingen in alle sectoren van het onderwijs, mede als gevolg van de bevolkings-toeneming.

Nationale Schuld

Rente gevestigde binnenlandse schuld in verband met de uitgifte van de 3½ % Nederlandse Staatslening 1955.

Wederopbouw en Volkshuisvesting

De uitgaven voor de bijdragen in de exploitatie van woning-wetwoningen, de uitkeringen ingevolge de Premie- en Bijdrageregeling Woningbouw 1953 en de kosten van een woning-en gezinstelling.

Verkeer en Waterstaat

Versterking van zwakke plaatsen in hoogwaterkeringen, werken ter beveiliging van het Delta-gebied, onderhoud en verbetering van kustverdedigingswerken, rivieren, kanalen, vaarten enz. en wegen.

Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening

Cultuurtechnische werken, o.a. ruilverkavelingen.

Sociale Zaken en Volksgezondheid

Kosten Noodvoorziening ouden van dagen in verband met de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden, subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van de volksgezondheid en uitgaven voor aanvullende werkgelegenheid.

Maatschappelijk Werk

Verzorging van gerepatrieerden in opvangcentra en contractpensions, uitvoering Wet buitengewoon pensioen 1940—1945 en uitkeringen aan gerepatrieerden.

Overzeese Rijksdelen

Voorschot aan de Stichting voor de ontwikkeling van de machinale landbouw in Suriname en bijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea.

Dat ondanks de toeneming der uitgaven met 492 miljoen het voordelige saldo van de Gewone Dienst in vergelijking met de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955 met niet meer dan 340 miljoen daalt, is te danken aan het feit, dat zowel de belastingmiddelen als de niet-belastingmiddelen een stijging te zien geven, respectievelijk met 102 miljoen en 50 miljoen.

De uitgaven van de Buitengewone Dienst I geven, zoals ook in de lijn der ontwikkeling ligt, een geheel ander beloop te zien dan die van de Gewone Dienst. Dit is te danken aan een vermindering van de uitgaven wegens herstel van oorlogs- en van watersnoodschade met respectievelijk 378 miljoen en 111 miljoen. Hierbij dient echter in het oog te worden gehouden, dat eerstbedoeld decrees voor 300 miljoen in zoverre geen reël karakter draagt, dat het hier betreft de in 1955 op de begroting verantwoorde, overwegend reeds eerder gerealiseerde schadevergoeding aan de Nederlandsche Spoorwegen.

De in analoge zin evenmin reële bate voor de Buitengewone Dienst I wegens liquidatie van vijandelijk vermogen is voor 1956 geraamd op 120 miljoen, hetgeen neerkomt op een vermindering met 80 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955.

In hoofdzaak dezelfde factoren, welke oorzaak bleken te zijn, dat het tekort van het Landbouw-Egalisatiefonds in 1955 de oorspronkelijke raming aanzienlijk zal overtreffen, nopen er toe, de raming voor 1956 rond 100 miljoen hoger te stellen dan voor 1955.

Voor een meer gedetailleerd overzicht van de verschillen tussen de begrotingscijfers voor 1955 en 1956 moge worden verwezen naar hoofdstuk II van deze nota.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

II. De uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg

1. Samenvattend overzicht

De indeling van de begroting in hoofdstukken, behoudens een enkele uitzondering overeenkomend met de departementen van algemeen bestuur, geeft op zichzelf geen zuivere verdeling weer van de kosten der onderscheidene onderwerpen van Staatszorg, aangezien voor vele dier onderwerpen geldt, dat bij de behartiging daarvan verschillende en bovendien niet steeds dezelfde, departementen zijn betrokken. De taakverdeling van de departementen is eensdeels historisch gegroeid en wordt anderdeels door bijzondere omstandigheden bepaald. Zij is daarenboven voortdurend aan wijzigingen onderhevig; nieuwe departementen worden ingesteld, andere soms opgeheven, taken en diensten van het ene departement naar het andere overgeheveld. Dit brengt tevens mede, dat een vergelijking van de uitgaven per begrotingshoofdstuk over verschillende jaren geen zuiver beeld kan geven van het verloop van de door het Rijk aan de onderscheidene onderwerpen van Staatszorg bestede bedragen.

Teneinde in deze moeilijkheid te voorzien is, evenals vorige jaren, een hierondervolgend overzicht samengesteld, waarin de uitgaven van de thans geldende begroting — enerzijds zoals deze oorspronkelijk werden geraamd en anderzijds zoals deze vermoedelijk zullen worden gerealiseerd — en die van de ontwerp-begroting voor het komende jaar volgens een van de indeling naar departementen onafhankelijke groepering naar onderwerpen van Staatszorg zijn samengevat.

Zulk een indeling op functionele basis zou ook bij internationale begrotingsvergelijkingen belangrijke voordelen kunnen bieden.

2. Nadere beschouwing der uitgaven

In deze paragraaf wordt aan de verschillende onderwerpen van Staatszorg nader aandacht geschonken, waarbij wordt melding gemaakt van de hoofdlijnen van het in 1956 te voeren beleid, zoals dat in de begroting tot uitdrukking komt. Aan elke beschouwing is toegevoegd een in tabellarische vorm opgemaakt overzicht van de verschillende soorten van uitgaven, welke op het desbetreffende onderwerp van Staatszorg betrekking hebben, met vermelding van de daarvoor geraamde bedragen, respectievelijk volgens de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955, de vermoedelijke uitkomsten voor dat jaar en de ontwerp-begroting 1956. De voornaamste verschillen tussen de vermelde bedragen worden daarbij tevens in het kort toegelicht.

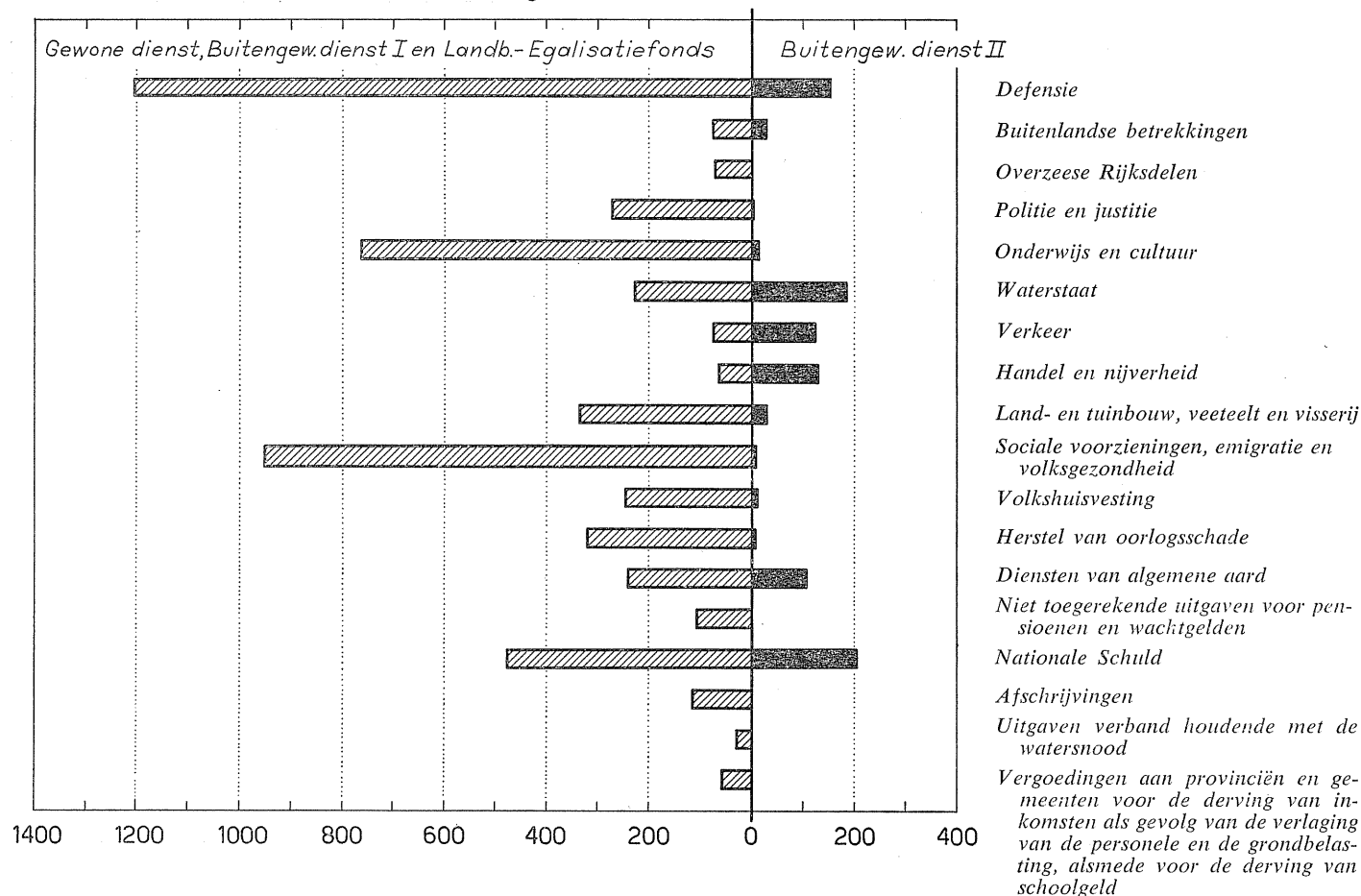
Te dezer plaatse zij nog aangetekend, dat onder de verschillende factoren, welke hebben bijgedragen tot een stijging van de vermoedelijke uitkomsten 1955 en van de cijfers der ontwerp-begroting 1956 in vergelijking met die van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955, er een is van algemene strekking, t.w. de verschillende maatregelen, die zijn getroffen tot verbetering van de financiële positie van het Rijkspersoneel (loonronde per 1 October 1954 en bijzondere herziening van de lonen en salarissen van Rijkswerklieden en -ambtenaren per 1 Januari 1955). Van deze stijgingsfactor zal in de hierna volgende beschouwingen dan ook slechts in enkele gevallen melding worden gemaakt.

Overzicht van de uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg

	Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatiefonds			Buitengewone Dienst II		
	Oorspronkelijk vastgesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956	Oorspronkelijk vastgesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956
Defensie	1 189,8	1 545,0	1 207,7	166,2	288,0	152,3
Buitenlandse betrekkingen . . .	72,9	74,5	79,8	27,0	36,0	27,0
Overzeese Rijksdelen	61,9	106,7	75,7	0,3	8,7	—
Politie en justitie	247,3	315,8	274,2	0,1	0,1	0,1
Onderwijs en cultuur	659,3	702,3	766,0	15,1	16,8	12,4
Waterstaat	143,2	162,0	230,6	191,1	177,9	182,7
Verkeer	69,5	92,3	77,8	120,7	123,6	124,7
Handel en nijverheid	62,1	71,6	67,3	124,7	153,5	128,6
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	200,8	351,3	338,3	16,6	20,2	27,5
Sociale voorzieningen, emigratie en volksgezondheid	861,1	970,1	957,2	5,6	7,3	6,2
Volkshuisvesting	236,1	214,6	248,3	10,0	6,1	10,1
Herstel van oorlogsschade . . .	701,5	640,4	323,6	3,6	5,6	5,5
Diensten van algemene aard . .	217,1	243,4	242,9	114,2	96,7	108,6
Niet toegerekende uitgaven voor pensioenen en wachtgelden . .	109,4	115,3	110,9	—	—	—
Nationale Schuld	476,1	475,5	480,9	241,5	383,5	204,9
Afschrijvingen	113,0	113,0	117,0	—	—	—
Uitgaven verband houdende met de watersnood	142,7	199,4	31,9	—	—	—
Vergoedingen aan provincien en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele en de grondbelasting, alsmede voor de derving van school- geld	24,0	27,2	61,0	—	—	—
Totaal	5 587,8	6 420,4	5 691,1	1 036,7	1 324,0	990,6

Uitgaven voor de verschillende onderdelen van Staatszorg in 1956

(in miljoenen guldens)



Defensie

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	65,6	119,0	66,6	31,7	38,0	14,0
Leger	574,1	837,0	584,8	41,0	70,0	41,1
Luchtmacht	252,9	312,0	255,2	27,1	30,0	25,3
Marine	230,8	203,0	230,0	66,4	139,0	70,9
Bescherming Bevolking	15,0	22,0	14,1	—	11,0	1,0
Militaire pensioenen en wachtgelden. . .	51,4	52,0	57,0	—	—	—
	1 189,8	1 545,0	1 207,7	166,2	288,0	152,3

In 1954 is een bescheiden aanvang gemaakt met de inhaal van de achterstand in de militaire bestedingen.

Het vermoedelijk beloop van de defensie-uitgaven voor dat begrotingsjaar bedraagt 1668 miljoen, waarvan 83 miljoen betrekking heeft op additionele uitgaven, welke met tegenwaardegelden worden gefinancierd. De resterende 1585 miljoen overtreft de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1954 met rond 80 miljoen, zodat tot dat bedrag een eerste inhaal van de achterstand in de militaire bestedingen is tot stand gekomen. Thans wijzen de vermoedelijke uitkomsten voor 1955 er op, dat deze inhaal in 1955 in versterkte mate is c.q. zal worden voortgezet. Het totaal dier uitkomsten geeft namelijk aan, dat de begrotingsuitgaven dit jaar naar schatting ruim 1800 miljoen

zullen bedragen. Indien rekening wordt gehouden enerzijds met de daarin begrepen 125 miljoen voor de eerder bedoelde additionele uitgaven en anderzijds met de verlaging van het defensieplafond met 150 miljoen, blijkt dat in de vermoedelijke uitkomsten voor 1955 de verwachting besloten ligt, dat de inhaal rond 350 miljoen zal bedragen, belangrijk hoger dus dan die, welke in 1954 werd bereikt.

Bedroeg het totaal van het op de oorspronkelijke begroting voor 1955 voor defensiedoeleinden uitgetrokken bedrag 1356 miljoen, voor 1956 wordt dit totaal op 1360 miljoen geraamd. De oorzaak van de schijnbare overschrijding van het plafond met 10 miljoen is, dat terwijl voor 1955 een bijdrage van de Nederlandse Antillen in de defensiekosten voor dat gebiedsdeel werd verwacht van 6 miljoen, voor 1956 met een bijdrage kan worden gerekend van 8 miljoen. Bovendien is voor 1956 gerekend op een bijdrage ad 2 miljoen van Nederlands Nieuw-Guinea voor door de Koninklijke Marine aldaar te verrichten hydrografische opname-werkzaamheden. In feite zal dus ook in 1956 geen overschrijding van het plafond ad 1350 miljoen plaats vinden.

Mede doordat 1956 het tweede jaar vormt van de meerjarige periode, waarvoor een plafond van 1350 miljoen 's jaars is vastgesteld, wijken de voor de verschillende onderdelen geraamde bedragen niet veel af van die voor 1955. De uitgaven voor het Leger zijn wat de Gewone Dienst betreft 10 miljoen hoger geraamd, terwijl ook de uitgaven voor Militaire pensioenen en wachtgelden zullen toenemen. Dit laatste accres is toe te schrijven aan de recente loonsverhogingen, in verband waarmee ook de pensioenen en wachtgelden werden herzien.

De verlaging van de Algemene uitgaven van de Buitengewone Dienst II vindt haar oorzaak in een langzamer tempo

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

in de uitvoering van het buitenlandse infrastructuur-programma, waardoor gelden uit voorgaande jaren beschikbaar bleven.

Zoals uit het voorafgaande reeds zou kunnen worden afgeleid, zijn ook dit jaar in het aangevraagde bedrag van 1360 miljoen begrepen de uitgaven, voortvloeiende uit de stationering van leger- en marine-eenheden in de overzeese Rijksdelen.

Tenslotte moge nog worden opgemerkt, dat ook voor 1956 mag worden verwacht, dat de defensie-uitgaven hoger zullen uitvallen dan het op de begroting voor dat jaar uitgetrokken bedrag in verband met de overloop van onbesteed gebleven begrotingsgelden uit vorige jaren, mogelijk door toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet 1927.

Buitenlandse betrekkingen

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	7,6	8,5	9,0	—	9,0	—
Vertegenwoordiging in het buitenland . .	48,3	48,9	52,8	2,0	2,0	2,0
Deelneming aan internationale organisaties en conferenties.	17,0	17,1	18,0	25,0	25,0	25,0
	72,9	74,5	79,8	27,0	36,0	27,0

De getroffen maatregelen ter verbetering van de salarispositie van de Burgerlijke Rijksambtenaren alsmede het normale accres vormen, naast de verhoging van aanmaakkosten van paspoorten en de uitbreiding van het aantal gebouwen, bestemd voor de huisvesting van het departement van Buitenlandse Zaken, de voornaamste oorzaken van de toeneming der algemene uitgaven.

Onder de algemene uitgaven volgens de vermoedelijke uitkomsten 1955 is in de Buitengewone Dienst II een bedrag van 9 miljoen opgevoerd. Het betreft hier de belegging van de door de Duitse Bondsrepubliek ingevolge de overeenkomst van 19 Mei 1952 inzake de restitutie van Duitse in R.M. luidende effecten (*Tractatenblad* 1952, 77)) in 1955 te betalen laatste termijn ad D.M. 10 miljoen van het uit hoofde van die overeenkomst verschuldigde bedrag ad totaal D.M. 45 miljoen. Tegenover deze uitgaafpost staat derhalve een gelijk bedrag aan middelen.

De kosten van de Vertegenwoordiging in het buitenland zullen, behalve door een betrekkelijk geringe uitbreiding van het aantal posten (Luik en Khartoem), voornamelijk stijgen door de grote personeelsuitbreiding bij de Nederlandse vertegenwoordiging in Indonesië. Deze personeelsuitbreiding vloeit voort uit de steeds toenemende activiteit in de sociale sector aldaar. Voorts zijn de kosten van de Netherlands Export Promotion Organization in de Verenigde Staten van Amerika, die voorheen waren begrepen in het onderdeel Voorlichting en exportbevordering van de rubriek „Handel en nijverheid”, met ingang van 1956 ondergebracht in dit onderdeel Vertegenwoordiging in het buitenland van de rubriek „Buitenlandse betrekkingen”.

De voortdurende uitbreiding van de hulp aan onderontwikkelde gebieden in verschillende vormen, zoals het uitzenden van jeugdige deskundigen en het bijdragen aan op het terrein van de technische hulp werkzame organisaties, heeft tot gevolg een stijging van de kosten van Deelneming aan internationale organisaties en conferenties.

Voor het derde achtereenvolgende jaar is voor 1956 onder de Buitengewone Dienst II van hoofdstuk VII B (Financiën) opgenomen een storting van 25 miljoen op de Nederlandse deelneming in het kapitaal van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling. Het betreft hier de derde tranche van het totaal bedrag van 100 miljoen, gelijkelijk verdeeld over een

periode van vier jaren, dat de Bank met toestemming van de Nederlandse Regering, aan haar leden zal kunnen uitleenen.

In vorenstaande tabel zijn, evenals in vorige jaren, mede opgenomen de uitgaven voor vertegenwoordigingen in het buitenland van andere ministeries dan dat van Buitenlandse Zaken (met uitzondering ook thans van de defensie-attachés). Hetzelfde geldt voor de uitgaven wegens deelneming aan internationale organisaties en conferenties.

Overzeese Rijksdelen

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	2,2	2,4	2,5	—	—	—
Suriname en de Nederlandse Antillen .	2,4	19,1	12,8	0,3	8,7	—
Nederlands Nieuw-Guinea	57,3	85,2	60,4	—	—	—
	61,9	106,7	75,7	0,3	8,7	—

Wat Suriname en de Nederlandse Antillen betreft, is de stijging van de vermoedelijke uitkomsten 1955, vergeleken met de oorspronkelijk vastgestelde begroting, voornamelijk het gevolg van de voorgenomen deelneming in de financiering van het tienjarenplan voor Suriname (voor 1955 neerkomend op totaal 16,5 miljoen, waarvan de helft ten laste van de Buitengewone Dienst II) en het voorgenomen voorschot aan de Stichting voor de ontwikkeling van de machinale landbouw aldaar ten behoeve van inpoldering en ontginning in het Nickerie-gebied (voor 1955 8 miljoen, geheel ten laste van de Gewone Dienst).

Voor 1956 is ten behoeve van genoemde werkzaamheden in het Nickerie-gebied rekening gehouden met een uitgave van 9,5 miljoen. Ook het tienjarenplan zal in 1956 verdere uitgaven vergen, waarmede echter in de ontwerp-begroting voor dat jaar nog geen rekening kon worden gehouden. Het wetsontwerp betreffende het onderhavige tienjarenplan is inmiddels bij de Tweede Kamer ingediend.

Het grote verschil tussen de vermoedelijke uitkomsten 1955 en de in de oorspronkelijke begroting 1955 opgenomen uitgaven voor Nederlands Nieuw-Guinea wordt veroorzaakt door een extra bijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea teneinde dit gebiedsdeel in staat te stellen, over te gaan tot vervroegde aflossing van de voor de jaren 1950 tot en met 1953 door Nederland verstrekte lening tot dekking van de tekorten op de Buitengewone Dienst van de begrotingen van Nederlands Nieuw-Guinea in genoemde jaren. Sedert 1954 worden deze tekorten rechtstreeks gefinancierd uit de bijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea.

Voor 1956 is een bijdrage van 60 miljoen geraamd. Dit bedrag moet als een stelpost worden beschouwd.

Politie en justitie

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	10,0	12,1	9,9	—	—	—
Rechtspraak	24,6	26,0	27,4	—	—	—
Rijkspolitie	49,6	56,5	58,2	0,1	0,1	0,1
Gemeentepolitie	81,9	127,4	95,9	—	—	—
Gevangenis-, Rijks-tucht- en Opvoe-dingswezen, Psycho-pathenwetten. . . .	75,5	79,8	78,3	—	—	—
Herstel Rechtsverkeer.	5,7	14,0	4,5	—	—	—
	247,3	315,8	274,2	0,1	0,1	0,1

Ten aanzien van de rechtspraak blijft het streven er op gericht, de rechterlijke organen in personeel en in materieel opzicht zo goed mogelijk uit te rusten. De aantallen kantonrechters en substituut-griffiers bij de kantongerechten zullen als gevolg van een toeneming van werkzaamheden ook in 1956 enige uitbreiding behoeven. Met de modernisering van de inrichting van griffiën en parketten, zomede met verbetering van gerechtsgebouwen en meubilering en stoffering daarvan zal worden voortgegaan. Voorts zijn gelden uitgetrokken ten behoeve van het bij Wet van 16 September 1954 (*Stb.* 416) in het leven geroepen College van Beroep voor het Bedrijfsleven.

Met het oog op een verdere intensivering van het toezicht op het verkeer wordt er naar gestreefd, de personeelssterkte van de verkeersgroepen der Rijkspolitie op te voeren; voorts zal de completering van het materieel van deze groepen worden voortgezet. Voortgegaan zal worden met de vernieuwing van de vaartuigen van de Rijkspolitie te water, zomede met de bouw van politie-burelen. Het grote verschil tussen het bedrag van de oorspronkelijke begroting 1955 (49,6 miljoen) en dat voor 1956 (58,2 miljoen) wordt voor een belangrijk gedeelte verklaard door de extra-salarisverhoging voor het lagere politiepersoneel.

Ook met betrekking tot de Gemeentepolitie (hoofdstuk V, Binnenlandse Zaken) kan worden opgemerkt, dat de salariëring van het lagere personeel, vooral in de aanvangsrangen, een verbetering heeft ondergaan, weswege wordt verwacht, dat de werving van nieuwe krachten in 1956 een gunstig verloop zal hebben. In de vermoedelijke uitkomsten 1955 is een bedrag van 43 miljoen begrepen, dat een gevolg is van een door stijging van het salaris- en prijspeil noodzakelijk geworden herziening van de normvergoeding aan de gemeenten over de jaren 1951 tot en met 1955. Deze herziening heeft uiteraard ook een stijging van de raming 1956 ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 1955 tot gevolg. Hiermede is een bedrag van 14 miljoen gemoeid.

De voortgaande daling van het aantal gedetineerden (met inbegrip van de politieke delinquenten) doet haar invloed gelden op verschillende van de ten behoeve van het gevangeniswezen uitgetrokken begrotingsartikelen.

Voorzieningen zullen worden getroffen voor psychisch gestoorde gevangenen. Voortgegaan zal worden met de verbetering van de materiële omstandigheden der gedetineerden.

Aan de reorganisatie van de voogdijraden tot raden voor de kindbescherming zal in 1956 worden voortgewerkt; terzake is aanzienlijk meer geraamd dan in 1955, o.m. met het oog op uitbreiding van het personeel dier raden.

Als gevolg van de tot stand gekomen uitbreiding van het aantal plaatsen voor ter beschikking van de Regering gestelde psychopathen en van de stijging der verpleegprijzen is voor subsidiën en kosten van verpleging aanzienlijk meer geraamd dan voor 1955. Ook worden gelden aangevraagd voor uitbreiding van het aantal voorlichtingsambtenaren.

Voor Herstel Rechtsverkeer wordt ook voor 1956 minder geraamd dan voor het voorafgaande jaar. Was voor 1954 en 1955 nog respectievelijk 7,3 en 5,7 miljoen uitgetrokken, voor 1956 zal, naar verwacht wordt, met 4,5 miljoen kunnen worden volstaan. De verwachte daling van uitgaven wordt voor een aanzienlijk deel veroorzaakt door het aflopen van werkzaamheden o.m. bij de afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel en van die van het Nederlands Beheersinstituut, resulterend in een vermindering van de personeelsbezetting dier instellingen met in totaal ongeveer 180 man. Het hoge bedrag voor de vermoedelijke uitkomsten 1955 wordt veroorzaakt door de verantwoording in 1955 van reeds in vroegere jaren gedane betalingen tot een bedrag van 8 miljoen voor de instandhouding van vijandelijke octrooien en merken.

Onderwijs en cultuur

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	19,0	21,9	26,3	4,5	4,5	5,4
Lager onderwijs . . .	346,2	371,2	391,0	—	—	—
Vorbereidend hoger en middelbaar onderwijs	62,0	67,0	77,3	—	—	—
Lager en middelbaar nijverheidsonderwijs	91,3	97,0	106,6	0,1	0,1	—
Lager en middelbaar land- en tuinbouwonderwijs	11,6	12,6	14,3	0,1	0,1	0,1
Hoger onderwijs . . .	62,0	64,0	73,8	6,0	7,4	2,9
Jeugdvorming en volksontwikkeling	13,2	13,3	16,7	0,3	0,3	—
Kunsten, oudheidkunde en natuurbescherming	18,6	19,5	21,9	3,3	3,6	3,3
Wetenschappen . . .	5,4	5,8	6,4	0,8	0,8	0,7
Radio, televisie en pers	30,0	30,0	31,7	—	—	—
	659,3	702,3	766,0	15,1	16,8	12,4

In de sector van onderwijs en cultuur moet voor 1956 opnieuw met een belangrijke stijging van het niveau der uitgaven worden gerekend. Deze stijging wordt voor een groot deel veroorzaakt door de salarisverhogingen voor het onderwijzend personeel en door de natuurlijke groei van de verschillende vormen van onderwijs als gevolg van de bevolkingstoename. Daarnaast is een relatief sterkere belangstelling te constateren voor het nijverheidsonderwijs, het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs, alsmede voor het hoger onderwijs.

Naast deze factoren, die tot op grote hoogte werkzaam zijn onafhankelijk van een doelbewust beleid, kan op het terrein van onderwijs en cultuur een streven worden gesignaleerd, dat enerzijds gericht is op een betere aanpassing aan de behoeften van de maatschappij, terwijl anderzijds getracht wordt, de samenleving te verrijken door meer aandacht te schenken aan de culturele vorming (o.a. de kunstzinnige vorming van de jeugd). In toenemende mate wordt voorts gelet op de verbetering van de paedagogische vorming der leerkrachten.

De toeneming van het aantal leerlingen bij het lager onderwijs maakte het noodzakelijk, een spoedcursus in te stellen voor de opleiding van onderwijzers. Het kweekschoolonderwijs vereist niet alleen hogere uitgaven door een uitbreiding van het aantal parallelklassen, doch ook doordat in 1956 wordt aangevangen met de derde leerkring overeenkomstig de nieuwe Kweekschoolwet.

De stijging van de kosten van het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs vindt hoofdzakelijk haar oorzaak in de salarisverhogingen voor het leraren-personeel, de vorming van nieuwe klassen aan volgroeide en niet volgroeide scholen en de eerste subsidiëring van een aantal dag- en avondscholen.

Bij het nijverheidsonderwijs valt, naast de groei door de genoemde algemene factoren, een steeds grotere belangstelling voor de opleiding volgens het leerlingstelsel waar te nemen. Het arbeidsverbod voor 14-jarige meisjes zal mede tot een vergroting van de jaarlijkse aanmelding leiden.

De ontwikkeling van het land- en tuinbouwonderwijs vindt normaal voortgang.

De noodzakelijke ontwikkeling van het hoger onderwijs wordt mogelijk gemaakt door de kredieten voor personele en materiële uitgaven opnieuw belangrijk te verhogen. Met name het technisch hoger onderwijs vereist aanzienlijke bedragen, terwijl ook gewezen dient te worden op de snelle groei van het bijzonder hoger onderwijs. Allengs vormen de voorzieningen voor studenten een aangelegenheid, waarvoor aan-

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

425, 8, 110, 7, 15

4, 2, 1, 1, 1

4, 2, 1, 1, 1
60 10 0 5 10

January 1901

1/1/01

756
12

40

- 7 - 4 - 5 - 1 - 3

711
1629
187

718
24

Land Day

15	100
25	6
37 3	-
13	2 ✓
11	-
13	-
70	14
16	-
10	-
25	2

718 24

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

vullende hulp van de Overheid nodig wordt geacht. Niet alleen de indirecte steun neemt geleidelijk toe, ook de directe steun breidt zich uit.

De hogere uitgaven voor de jeugdvorming en volksonwikkeling zijn noodzakelijk, doordat allerwegen de activiteiten toenemen (het z.g. part-time onderwijs, de opleiding van leiders, maatschappelijke werkers, gezinsverzorgsters, het op gang komen van het culturele ontwikkelingswerk in de bijzondere gebieden, de lectuurvoorziening, e.a.). Bovendien moeten wegens subsidie voor de vrije jeugdvorming en het jeugdzorgwerk hogere bedragen worden uitgetrokken als gevolg van een herziening van de subsidie-normen en van de groei van het regionale en plaatselijke werk.

De uitgaven voor de kunsten zijn hoger geraamd, omdat de instandhouding van de op dit terrein werkzame nationale organisaties zulks nodig maakt en mede om de spreiding van de kunstuitingen over het gehele land te vergroten.

De mogelijkheid tot het doen van aankopen voor de uitbreiding van het bezit der Rijksmusea dient te worden verruimd; eveneens de subsidiëring van een aantal der niet aan het Rijk toebehorende musea.

De bijdrage aan de televisie, waarvoor in 1955 5,6 miljoen is uitgetrokken, wordt voor 1956 geraamd op 6,1 miljoen. De opbrengst van het kijkgeld, welke onder de middelen wordt verantwoord, wordt voor 1955 en 1956 op respectievelijk 0,5 miljoen en rond 1 miljoen geraamd.

Waterstaat

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	24,4	24,2	28,1	0,3	1,6	0,3
Waterwegen	51,7	62,3	116,9	62,8	26,0	30,9
Landwegen	65,9	74,3	84,1	60,3	80,8	88,0
Landaanwinning . . .	1,2	1,2	1,5	67,7	69,5	63,5
	143,2	162,0	230,6	191,1	177,9	182,7

De uitbreiding van de maatregelen ter beveiliging der kustgebieden maakt het noodzakelijk, dat gedurende een aantal jaren hogere bedragen worden uitgetrokken voor onderhoud en verbetering van kustverdedigingswerken dan in de jaren vóór de stormramp. Evenals vorig jaar is hiervoor een extra bedrag uitgetrokken. In de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955 werd dit bedrag verantwoord onder de Buitengewone Dienst II. Voor de vermoedelijke uitkomsten 1955 en de ontwerp-begroting 1956 zijn deze uitgaven ten laste gebracht van de Gewone Dienst, omdat zij betrekking hebben op bijdragen aan lagere publiekrechtelijke lichamen.

In het algemeen voorziet het Nederlandse waterwegennet bevredigend in de behoeften en bestaat voor een belangrijke uitbreiding daarvan geen aanleiding. De inspanning is dan ook in hoofdzaak gericht op een goed onderhoud, meermalen evenwel gepaard gaande met min of meer ingrijpende vernieuwingen of verbeteringen. Zo zullen in de Maas enkele hinderlijke bochten worden afgesneden.

De bouw van een nieuwe sluis te Dieren en de verruiming van een gedeelte van het Apeldoornse kanaal zullen Apeldoorn een goede verbinding met de grote vaarwegen verschaffen.

Voorts is de aanleg voorgenomen van een nieuwe verbinding van de IJssel te Katerveer met het Zwartewater, ter vervanging van de Willemsvaart, die zowel voor het verkeer te water als te land vele bezwaren oplevert.

Ter voortzetting van de kanalisatie van de Neder-Rijn is een bedrag van 6,5 miljoen geraamd. Dit werk zal zoveel mogelijk worden gecoördineerd met de uitvoering van het grote complex van werken, dat niet alleen Zuid-West Nederland een betere beveiliging tegen stormvloed moet geven, maar dat

daarnaast de sleutel vormt voor de verbetering van de zoetwaterhuishouding van een zeer groot deel van ons land en tevens de Gelderse IJssel als vaarwater beter tot zijn recht zal doen komen.

In 1956 zullen, in het kader van de Deltawerken, belangrijke voorbereidende werken worden geëntameerd ter uitvoering van het zgn. Drie-eilandenplan, terwijl de bouw van de stormstuw in de Hollandsche IJssel met de daarbij geprojecteerde wegverbinding tussen de Krimpenerwaard en Rotterdam met kracht zal worden voortgezet.

Met de aanleg van de bouwput voor het in de afsluitingswerken van het Haringvliet geprojecteerde sluizencomplex zal, naar gehoopt wordt, nog in 1956 een begin worden gemaakt.

Voor deze tot het Delta-project behorende werken is in totaal 35 miljoen uitgetrokken. In tegenstelling tot het vorige jaar is dit bedrag voor de helft gebracht ten laste van de Gewone Dienst.

De sterke vermeerdering van het motorisch wegverkeer vraagt, zowel voor het onderhoud en de verbetering van bestaande wegen, als voor de aanleg van nieuwe wegen van het Rijkswegenplan, opnieuw hogere bedragen.

Een belangrijk gedeelte hiervan is bestemd voor de voortzetting van in uitvoering zijnde objecten, o.a. Rijksweg 4a (Ypenburg—Burgerveen), Rijksweg 1 (verbetering tussen Muiden en Naarden), Rijksweg 12 (verdubbeling van het gedeelte Utrecht—Veenendaal en aanleg beoosten Veenendaal).

Voor de tunnelbouw te Velsen werd op de begroting voor 1955 19 miljoen aangevraagd, hoewel over een totaalbedrag van 34 miljoen moet worden beschikt in dat jaar. Zulks geschiedde omdat een bijzondere financieringsmethode voor deze oeververbinding werd overwogen, met behulp waarvan dan in het ontbrekende bedrag zou kunnen worden voorzien. Aangezien inmiddels van deze bijzondere financieringsmethode is afgezien, zal een suppletoire verhoging van het desbetreffende artikel voor 1955 worden voorgesteld. Voor 1956 wordt thans het volledige in dat jaar benodigde bedrag, nl. 31 miljoen aangevraagd.

Het voor landaanwinning onder de Buitengewone Dienst II aangevraagde bedrag betreft in hoofdzaak de kapitaalverstreking aan het Zuiderzeefonds.

De werken in de Noordoostpolder, waartoe behoren de ontginningswerken en de verbetering en verbreding van wegen, lopen geleidelijk af. De boerderijenbouw zal naar verwachting in 1957 worden voltooid.

Getracht zal worden de bedijking van Oostelijk Flevoland in 1956 zover te voltooien, dat met de bemaling een begin kan worden gemaakt.

Verkeer

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vastgesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	1,8	1,8	1,8	0,2	0,2	0,3
Verkeer- en vervoerdiensten	44,7	48,4	48,6	2,6	3,9	3,3
Zeescheepvaart en internationale verkeerszaken	3,8	4,1	3,7	—	—	0,2
Burgerlijke luchtvaart	19,2	38,0	23,7	4,0	8,9	2,5
P.T.T.	—	—	—	113,9	110,6	118,4
	69,5	92,3	77,8	120,7	123,6	124,7

De werkzaamheden, die verbonden zijn aan de toepassing van de Wet Autovervoer Goederen, de Wet Goederenvervoer Binnenscheepvaart en de daarop gebaseerde uitvoeringsbesluiten tot ordening van het Nederlandse vervoerswezen, zullen geleidelijk nog in omvang toenemen, hetgeen tot uitdrukking komt in de stijging van de uitgaven in de rubriek Verkeer- en vervoerdiensten.

Aan de opheffing van gelijkvloerse kruisingen van spoorwegen met in hoofdzaak niet Rijkswegen, zal eveneens verdere uitbreiding worden gegeven, teneinde deze in 1955 aangevangen activiteit zo spoedig mogelijk, met inachtneming van de waakzaamheid, die geboden is door de spanningen op de arbeidsmarkt, tot de noodzakelijk geachte omvang op te voeren. De hiervoor bestemde gelden zijn uitgetrokken op de Buitengewone Dienst II van de zoëven genoemde rubriek.

De grote stijging van de uitgaven Gewone Dienst van de rubriek Burgerlijke luchtvaart voor de vermoedelijke uitkomsten 1955 t.o.v. de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor dat jaar wordt vrijwel geheel veroorzaakt door een extra subsidie van 17 miljoen aan het Nationaal Luchtvaart Laboratorium. Deze bijdrage zal worden gebruikt voor vervroegde aflossing van eerder door het Rijk verstrekte leningen en als zodanig onder de middelen weer terugvloeien.

De ontwikkeling van het tweetal prototypes van het verkeersvliegtuig F 27 maakt goede voortgang. Verwacht mag worden, dat beide types in 1956 voltooid zullen zijn.

Scheepvaartfonds. In de begroting van dit fonds is wederom rekening gehouden met de exploitatie van twee gecharterde schepen en drie schepen in eigendom ten behoeve van het emigrantenvervoer c.a.

P.T.T. Ook voor 1956 kan melding worden gemaakt van een nog voortdurend stijgende behoefte aan de sterk gedifferentieerde verkeersmiddelen van het bedrijf.

Met uitzondering van de draadomroep zijn de afschrijvingen en rente thans berekend op basis van de vervangingswaarde. Het verschil tussen de op deze wijze ingecalculerde rente en de aan het Rijk uit te keren rente over het in feite verstrekte kapitaal wordt ten gunste van de Algemene Verlies- en Winstrekening gebracht.

De stijging van het voor investeringen benodigde bedrag, zoals die blijkt uit de cijfers vermeld onder de Buitengewone Dienst II, is hoofdzakelijk een gevolg van de reeds genoemde groei van het verkeersvolume.

Handel en nijverheid

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	19,6	23,5	22,1	—	5,8	0,2
Voorlichting en export-bevordering	6,8	11,1	7,0	—	—	—
Distributie en controle	6,9	6,8	6,8	—	—	—
Industrialisatie	17,4	16,9	17,4	4,7	4,7	3,6
Mijnwezen en energie-voorziening	11,4	12,6	14,0	120,0	143,0	124,8
Egalisatie van kolen-prijzen	—	0,7	—	—	—	—
	62,1	71,6	67,3	124,7	153,5	128,6

Hoewel de economische toestand van onze volkshuishouding alleszins bevredigend kan worden genoemd, blijft voortzetting van een op economische expansie gericht beleid, met name door bevordering van de export, de productiviteit en de industrialisatie, noodzakelijk.

De stijging van de vermoedelijke uitkomsten 1955 der algemene uitgaven ten opzichte van de begroting 1955 houdt — wat de Gewone Dienst betreft — behalve met de hogere uitgaven voor salarissen verband met de uit tegenwaardegelden gefinancierde productiviteitsuitgaven, die in de oorspronkelijke ramingen steeds memorie worden geraamd. De post, opgenomen onder de Buitengewone Dienst II, betreft de deelneming van het Rijk in de emissie van de Nederlandsche Middenstandsbank N.V.

De relatief sterke stijging van de vermoedelijke uitgaven 1955 voor voorlichting en exportbevordering ten opzichte van de begroting 1955 is een uitvloeisel van de ten laste van hoofdstuk VII B (Financiën) verleende Staatsgaranties voor verzekeringen in verband met het handelsverkeer met Turkije. Dat niettegenstaande het op economische expansie gerichte beleid de uitgaven 1956 voor voorlichting en exportbevordering slechts weinig zijn gestegen vergeleken met het voor 1955 oorspronkelijke geraamde bedrag, houdt verband met het feit, dat met ingang van 1956 de kosten van de Nederlands Export Promotion Organization in de Verenigde Staten van Amerika uit dit onderdeel van de rubriek „Handel en nijverheid” zijn overgeheveld naar het onderdeel Vertegenwoordiging in het buitenland van de rubriek „Buitenlandse betrekkingen”.

De bemoeiingen van de Overheid op het gebied van distributie en controle konden, als gevolg van de goede deviezenpositie van ons land, weer iets verder worden ingekrompen.

Volgens de huidige inzichten zal van de uitgaven voor de investeringen door de Rijksdienst voor de Gasvoorziening ongeveer 23 miljoen meer ten laste komen van de begroting voor het dienstjaar 1955 dan hiervoor in de oorspronkelijk vastgestelde begroting was geraamd. Nu het transportnet ten behoeve van de aardgasvoorziening van de Noordoostelijke provincies gereed is gekomen, richten de werkzaamheden van genoemde Rijksdienst zich in hoofdzaak op het totstandbrengen van de mogelijkheid, gasoverschotten uit andere voorzieningsgebieden dienstbaar te maken aan de gasbehoeften van midden-Nederland.

Voor 1956 is voor de kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen een bedrag van 91,2 miljoen geraamd, hetgeen vrijwel gelijk is aan dat van 1955.

Daar de Hoge Autoriteit van de Europese Kolen- en Staalgemeenschap de prijsregulatie ten aanzien van enkele soorten huisbrand nog met 1 maand na 1 April 1955 heeft verlengd, is onder de vermoedelijke uitkomsten voor 1955 het daarvoor benodigde bedrag uitgetrokken, waartegenover een gelijk bedrag onder de middelen is opgenomen.

Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	12,6	18,8	21,4	0,7	1,3	0,9
Landbouw, tuinbouw en veeteelt	114,3	141,0	146,9	15,7	17,9	26,5
Voedselvoorziening . .	8,7	4,2	5,0	—	—	—
Visserij	1,2	1,3	1,5	0,2	1,0	0,1
Nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds	64,0	186,0	163,5	—	—	—
	200,8	351,3	338,3	16,6	20,2	27,5

Voor de landbouw zowel als voor de visserij zal onverminderd worden gestreefd naar zo gunstig mogelijke productievoorwaarden. Alleen dan immers kan verwacht worden, dat voldoende afzetmogelijkheden in binnen- en buitenland zullen kunnen worden gevonden. Onderzoek en voorlichting zullen dan ook moeten bijdragen enerzijds tot voortdurende kwaliteitsverbetering en anderzijds, waar mogelijk, tot verlaging van de productiekosten. In de begroting 1956 is in verband hiermede rekening gehouden met een uitbreiding van het personeel van de instellingen op het gebied van de research en de voorlichting.

Gezien de steeds dringender noodzaak tot opvoering der ruilverkavelingsactiviteit, zijn de subsidies ten behoeve van de ruilverkavelingswerken en andere cultuurtechnische werken belangrijk verhoogd. Voor 1956 is voor de onderwerpelijke doeleinden dan ook rond 20 miljoen meer geraamd dan voor 1955, waarvan 9 miljoen ten laste van de Buitengewone

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

gemeenten) vertoont een belangrijke stijging. Voorts is in de cijfers voor 1956 een bedrag opgenomen ten behoeve van een voor vluchtelingen op te stellen verzorgingsregeling. Aangezien het in het voornemen ligt, de eigen exploitatie van inrichtingen voor oorlogsslachtoffers en gerepatrieerden te beëindigen zijn voor dit doel voor 1956 geen gelden meer uitgetrokken.

Ten aanzien van de uitgaven voor „Arbeidsbemiddeling en scholing” kan worden opgemerkt, dat in verband met de nog steeds stijgende vraag naar geschoolde arbeidskrachten in de onderscheiden sectoren van het bedrijfsleven het aantal cursisten, dat een opleiding aan de Rijkswerkplaatsen voor Vakontwikkeling wenst te volgen, zich in stijgende lijn beweegt. Daarom is de raming voor 1956 gebaseerd op een aantal van 3500 gelijktijdig in scholing zijnde personen, tegenover een aantal van 3000 voor 1955. Het streven blijft er op gericht om ook door bevordering van migratie van structureel werklozen uit de overschotgebieden naar gebieden, waar tekorten aan werknemers bestaan, de spanning op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te verminderen. Wat de bemoeiingen in verband met de voorziening in de behoefte aan arbeidskrachten in de landbouw betreft, kan worden vermeld, dat inmiddels uitvoering is gegeven aan het voornemen om bij elk districts-bureau voor de arbeidsvoorziening de functie van inspecteur voor de arbeidsvoorziening in de landbouw en voor de oogsthulp in te stellen.

Vooral met het oog op de vooruitzichten op langere termijn blijft het streven er op gericht de emigratie uit Nederland te bevorderen. De bestaande kredietmogelijkheden tezamen met de eigen middelen, welke een emigrant na een verblijf van enige jaren in het immigratieland bijeen heeft kunnen brengen, zijn veelal onvoldoende voor de financiering van de aankoop van een landbouw- of middenstandsbedrijf c.q. een woning. Daarom ligt het in het voornemen, de mogelijkheid te openen om door het verstrekken van Rijksgaranties de voorziening in kredietbehoeften van emigranten voor deze doeleinden te vergemakkelijken. In verband hiermede is op Hoofdstuk XII (Sociale Zaken en Volksgezondheid) een daartoe strekkend begrotingsartikel opgenomen. Voor het jaar 1955 is te dezer zake een wijziging van genoemd begrotingshoofdstuk aan de Staten-Generaal ter goedkeuring voorgelegd.

De rubriek „Overige maatregelen in het belang van de werkgelegenheid” geeft voor de vermoedelijke uitkomsten 1955 een daling met bijna 33 miljoen te zien. Door de gunstige ontwikkeling van de werkgelegenheid zal nl. — naar het zich laat aanzien — in het dienstjaar 1955 het op Hoofdstuk XIV (Onvoorzene uitgaven) geraamd bedrag van 25 miljoen voor bestrijding van conjuncturele werkloosheid geheel en van de op Hoofdstuk XII (Sociale Zaken en Volksgezondheid) voor bijdragen ten behoeve van aanvullende werken uitgetrokken post 10 miljoen onbestede blijven. Het aantal arbeiders, dat in 1956 op aanvullende werken zal worden geplaatst, is geraamd op gemiddeld 15 000 gedurende 50 weken (1955: 17 000). Dat desondanks de uitgaven voor aanvullende werkgelegenheid in de begroting 1956 ten opzichte van die voor 1955 nog een stijging vertonen, is, behalve aan de stijging van de lonen van de arbeiders op aanvullende werken, toe te schrijven aan de omstandigheid, dat een hoger bedrag wordt geraamd voor de subsidiëring van aangenomen werken, waarbij behalve de kosten van lonen ook investeringen een rol spelen. Voorts is een bedrag van 3,5 miljoen geraamd voor subsidiën en overige uitgaven voor het samenstellen van plannen en het voorbereiden van werken, voor welk doel in de begroting 1955 op Hoofdstuk XIV (Onvoorzene uitgaven) een memorie-post was geraamd.

De stijging van de uitgaven in de rubriek „Overige sociale voorzieningen” is voornamelijk het gevolg van de meerdere kosten van velerlei subsidieregelingen in de sector van het maatschappelijk werk.

De toenemende intensiteit van de bemoeiingen op het terrein van de gezondheidszorg alsmede de verbetering van de salariering van het op dit terrein werkzame personeel leiden tot een niet onaanzienlijke stijging van uitgaven. In verband hier-

mede worden voor het merendeel der activiteiten op het gebied der gezondheidszorg wederom hogere bedragen aangevraagd.

De sterke stijging van de vermoedelijke uitkomsten 1955 in de rubriek „Uitgaven voor ambtenaren en anderen, voortvloeiende uit de gewijzigde verhouding met Indonesië”, vergeleken bij de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor dat jaar, is grotendeels een gevolg van de rehabilitatie-uitkeringen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië. Deze uitkeringen waren in hun geheel uitgetrokken in de begroting 1954, maar kunnen met toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet ook ten laste van latere jaren worden gebracht. Door een sterke personeelsuitbreiding zal de afdoening van deze uitkeringen thans sneller kunnen verlopen. De stijging van de uitgaven voor 1956 in de onderhavige rubriek, vergeleken bij de oorspronkelijke begroting 1955, wordt onder meer veroorzaakt door de nog steeds voortdurende toeneming van het aantal garantiegerechtigden en de verhoging der Indonesische pensioenbijdragen. Ten aanzien van de uitgaven ten behoeve van Nederlanders in Indonesië is evenals voor 1955 zowel rekening gehouden met een verdere toeneming van het aantal zorgbehoevende als met een voortgaande stijging van het prijspeil daar te lande.

Volkshuisvesting

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	13,5	14,4	18,9	—	—	—
Bijdragen in het belang van de volkshuisvesting.	221,8	199,4	228,5	10,0	6,1	10,1
Ruimtelijke ordening.	0,8	0,8	0,9	—	—	—
	236,1	214,6	248,3	10,0	6,1	10,1

Ten einde een beter inzicht te verkrijgen in de woningbehoeften en woningtekorten zal in 1956 een woning- en gezinstelling worden gehouden. De aan deze telling verbonden kosten, welke onder de rubriek „Algemene uitgaven” zijn opgenomen, worden geraamd op 5 miljoen, waarvan 4 miljoen ten laste van het dienstjaar 1956 zal worden gebracht. De stijging van het bedrag der algemene uitgaven is voor het overige toe te schrijven aan de salarisherzieningen van het Rijkspersoneel.

Het woningbouwprogramma voor 1956 is vastgesteld op 70 000 woningen, derhalve 5000 meer dan het programma van het vorige jaar. Het is als volgt samengesteld:

woningwetbouw	32 000 woningen
premiebouw	30 000 woningen
herbouw (Wet op de Materiële Oorlogsschaden)	7 000 woningen
vrije sector	1 000 woningen
	70 000 woningen

In het bovengenoemde aantal premiewoningen zijn begrepen de woningen, welke met een halve premie zullen worden gebouwd.

De belangrijkste componenten van de voor 1956 geraamde uitgaven in de rubriek „Bijdragen in het belang van de volkshuisvesting” zijn:

a. Bijdragen in exploitatie-tekorten	112 miljoen
b. Premiereregeling woningbouw	110 miljoen
c. Kosten van woningverbetering en -splitsing	6 miljoen

Het grootste gedeelte van het onder a genoemde bedrag zal worden besteed als bijdrage in de exploitatie van woningwetwoningen.

Dienst II. Het is evenwel duidelijk, dat de economische positie van ons land mede bepalend zal zijn voor het tempo, waarin deze en de in de toekomst te ontwerpen plannen voor ruil- en herverkaveling zullen kunnen worden verwezenlijkt.

Een andere factor, die leidt tot verhoging der normale begrotingsuitgaven, is het feit, dat thans onder de Gewone Dienst een bedrag wordt aangevraagd, dat zowel bestemd is voor rationalisatie van de kleine boerenbedrijven als in het bijzonder voor een meer intensieve en systematische activiteit, gericht op die streken, waar de productiekosten naar verhouding hoog zijn. In deze streken zal de voorlichting bijzondere aandacht verkrijgen en mede gericht zijn op kostprijsverlaging, hetgeen naar mag worden verwacht eerlang een gunstige invloed op de garantieprijsstoelagen zal hebben.

Tenslotte zij vermeld, dat de melkprijsstoelag in de zandgebieden, welke naar aanleiding van de vaststelling van de melkgarantieprijs 1954/1955 zal worden gegeven, voor het apparaat van de Provinciale Voedselcommissarissen een aanzienlijke vermeerdering van werkzaamheden medebrengt, waardoor het noodzakelijk wordt de onderwerpelijke dienst aanmerkelijk uit te breiden. Voor deze uitbreiding worden in de begroting 1956 extra gelden aangevraagd. Dat de uitgaven in de rubriek „Voedselvoorziening”, waaronder bedoeld apparaat is opgenomen, desondanks dalen ten opzichte van de begroting 1955, wordt veroorzaakt door het feit, dat de Centrale Controledienst, welke een onderdeel was van het voedselvoorzieningsapparaat, is gereorganiseerd tot een dienst met een ruimere taak, welke is opgenomen onder de rubriek „Algemene uitgaven”.

Landbouw-Egalisatiefonds. Zoals bekend moge worden verondersteld is het opstellen van de in de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds op te nemen ramingen telkenjare een uiterst moeilijke zaak. De werkelijke uitkomsten zijn immers voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling enerzijds van de wereldmarktprijzen en anderzijds van de kostprijzen in het binnenland. Het zou niet juist en ook niet goed mogelijk zijn om hieromtrent reeds nu voorspellingen te doen.

In verband hiermede is bij het vaststellen van de begrotingscijfers voor het jaar 1956, zoals dit de laatste jaren te doen gebruikelijk was, uitgegaan van de prijzensituatie omstreeks medio Juli van het jaar, waarin de begroting wordt opgemaakt, i.c. medio Juli 1955.

Ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955 vertoont het tekort van de ontwerp-begroting voor 1956 een zeer belangrijke stijging, nl. van 64 miljoen tot 164 miljoen.

Een belangrijk aandeel in deze stijging is (evenals zulks ook het geval was bij de toeneming van het tekort volgens de vermoedelijke uitkomsten 1955) terug te vinden bij het onderdeel melk van de afdeling „Zuivel, Margarine, Vetten en Oliën”. Werd hier vorig jaar nog een bedrag van 56 miljoen geraamd, thans moest rekening worden gehouden met een bedrag van 108 miljoen.

Een en ander is het gevolg van de in de loop van 1954 gestegen kostprijs en in verband hiermede, in het kader van het toegezegde garantiebeleid, de verhoogde garantieprijs voor melk. Dit leidde er toe, dat rekening moest worden gehouden met een garantie-uitkering aan de boeren van 47,5 miljoen en voorts, dat de toeslag op consumptiemelk (evenals in de vermoedelijke uitkomsten 1955) nog met 5 miljoen moest worden verhoogd.

Een belangrijke stijging van het tekort voor 1956 vindt men voorts bij de afdeling „Akkerbouw”. Ook deze is een gevolg van gestegen binnenlandse kostprijzen, waardoor ten eerste aan de roggeverbouwers een belangrijke toeslag (15 miljoen) moet worden uitgekeerd en ten tweede, in samenhang met de vastgestelde consumentenprijs voor suiker, een verlies op de binnenlandse afzet van suiker van rond 10 miljoen zal worden geleden.

Tenslotte valt op te merken, dat het in 1955 opgetreden verlies op de export van producten van de varkenshouderij zich

naar verwachting in 1956 zal voortzetten. Voor het komende jaar zal ten deze zelfs met een nog groter verlies (33 miljoen) rekening moeten worden gehouden.

Sociale voorzieningen, emigratie en volksgezondheid

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemene leiding. . .	7,6	9,3	8,9	—	0,2	0,1
Sociale zekerheid . .	477,2	502,8	505,7	—	—	—
Bijstand voor speciale groepen	56,0	74,5	79,9	3,5	3,6	4,5
Arbeidsbemiddeling en scholing	24,2	26,5	29,7	—	—	—
Emigratie	35,3	33,1	35,9	0,1	0,1	0,1
Overige maatregelen in het belang van de werkgelegenheid . .	109,5	76,7	121,1	1,0	2,4	—
Overige sociale voorzieningen	23,3	26,1	27,1	—	—	—
Gezondheidszorg . . .	66,8	73,3	78,3	1,0	1,0	1,5
Uitgaven voor ambtenaren en anderen, voortvloeiende uit de gewijzigde verhouding met Indonesië.	61,2	147,8	70,6	—	—	—
	861,1	970,1	957,2	5,6	7,3	6,2

De stijging ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 1955 van de uitgaven in de rubriek „Sociale zekerheid” wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de hogere kosten van de noodvoorziening ouden van dagen ten gevolge van de toeneming van het aantal uitkeringsgevallen en de in verband met de loonronde per 1 October 1954 tot stand gekomen verhoging van de uitkeringsbedragen en inkomensgrenzen. Herziening der uitkeringen in verband met die loonronde is er ook de oorzaak van, dat de kinderbijslagen ten behoeve van kleine zelfstandigen en invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentetrek- kers, alsmede de aanvullingen van renten krachtens de Invaliditeitswet en de verschillende Ongevallenwetten vergeleken bij de oorspronkelijke raming 1955 een toeneming te zien geven. Als gevolg van de toeneming van de werkgelegenheid en de plaats gehad hebbende loonstijgingen is het loonbedrag, waarop de werkloosheidspremie is gebaseerd, belangrijk toegenomen. In verband hiermede is ook het aandeel van het Rijk in deze premie gestegen, zodat te dezer zake voor 1956 een hoger bedrag is uitgetrokken. De uitgaven voor complementaire arbeidsvoorzieningen zullen naar verwachting voor 1956 verder toenemen, terwijl daarentegen — dank zij de gunstige werkgelegenheidssituatie — die voor complementaire sociale voorzieningen ten behoeve van zonder werk zijnde werknemers lager kunnen worden geraamd.

Voor de kosten, verbonden aan de uitvoering van de Wet Buitengewoon Pensioen 1940—1945, in bovenstaand overzicht opgenomen onder de rubriek „Bijstand voor speciale groepen”, is voor 1956 een hoger bedrag geraamd dan voor 1955. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe gevallen, die naar wordt verwacht in de loop van 1956 met terugwerkende kracht tot 1 October 1947 onder deze wet zullen komen te vallen. Het aantal gerepatrieerden uit Indonesië, dat in contractpensions verblijft, is thans reeds aanzienlijk hoger dan voor 1955 werd verwacht. Werd tijdens het opstellen van de begroting 1955 uitgegaan van gemiddeld 750 gezinnen, thans blijkt dat gerekend moet worden op 2400 gezinnen. Voor 1956 is rekening gehouden met een verdere stijging tot 3000 gezinnen. In verband met deze stijging zullen ook de subsidieposten voor maatschappelijke en geestelijke verzorging van gerepatrieerden moeten worden verhoogd. Ook de begrotingspost voor periodieke uitkeringen aan gerepatrieerden (in zorg bij de

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Someren, RSP afsterft vanwege
 gewoone met instemt collegium met
 exposit. *

And. koks. een forum
 berecht.

Meelops Militair
court

* Spant uitheij

De vermoedelijke uitkomsten 1955 vertonen ten opzichte van de oorspronkelijke raming enige daling, doordat de financiële afwikkeling ten achter is gebleven.

Evenals vorig jaar is onder de Buitengewone Dienst II een bedrag van 10 miljoen aangevraagd, ten einde in bijzondere gevallen de woningbouw ex artikel 56 der Woningwet van Rijkswege te kunnen financieren.

Herstel van oorlogsschade

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-ten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-ten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	8,4	8,1	7,0	—	—	—
Herstel schade over- heidseigendommen .	70,0	72,0	70,0	3,6	5,6	5,5
Herstel schade onroer- ende goederen en schepen	209,4	166,0	190,2	—	—	—
Herstel schade roeren- de goederen voor beroep of bedrijf . .	66,0	30,0	40,0	—	—	—
Oorlogsschade Neder- landsche Spoorwe- gen	300,0	300,0	—	—	—	—
Landbouwherstel . . .	30,0	45,0	1,0	—	—	—
Herstel overige oorlogs- schade	17,7	19,3	15,4	—	—	—
	701,5	640,4	323,6	3,6	5,6	5,5

De bedragen, welke dit jaar voor de afwikkeling van de oorlogsschadeverplichtingen worden uitgetrokken, zijn wederom gebaseerd op het streven naar een liquidatie van deze verplichtingen op zo kort mogelijke termijn. Weliswaar is het totaal van het voor dit doel in de begroting 1956 aangevraagde bedrag aanzienlijk lager dan het bedrag, dat oorspronkelijk voor 1955 is uitgetrokken, doch zulks wordt, afgezien van het wegvallen van het in 1955 voor de oorlogsschade-uitkering aan de Nederlandsche Spoorwegen uitgetrokken bedrag ad 300 miljoen, veroorzaakt door het liquidatie-stadium, waarin de afwikkeling van de verplichtingen is getreden.

De voor 1956 uitgetrokken bedragen brengen de totale afdoening van de onderhavige verplichtingen wederom aanzienlijk naderbij. Zo zullen naar verwachting na 1956 geen bedragen meer op de begroting behoeven te worden uitgetrokken voor de afwikkeling van de schade aan agrarische bedrijfsuitrusting, de schade aan niet-agrarische bedrijfsuitrusting, de verzetsschade en de schade, welke op grond van de Wet Overheidsaansprakelijkheid Bezettingshandelingen op basis van de normen van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden wordt vergoed.

Na 1956 zullen, afgezien van de aflossing van de uitgegeven opbouwobligaties, nog slechts de afwikkeling van de schadecategorie onroerend goed en de afdoening van de schadegevallen in de publiekrechtelijke sector belangrijke bedragen vergen. Van 's Rijks totale verplichtingen uit hoofde van geleden oorlogsschade ad 6,4 milliard zal dan naar schatting nog rond 0,8 milliard resteren. Volledigheidshalve zij er nog op gewezen, dat het niet mogelijk is van laatstgenoemd bedrag een deel versneld uit te geven. Het tempo van de uitgaven in de beide sectoren, waarop deze 800 miljoen in hoofdzaak betrekking heeft, is immers, naarmate de afwikkeling vordert, in toenemende mate afhankelijk van de bouwactiviteit van de getroffen; de aangevraagde begrotingsbedragen zijn mede op de ervaring te dien aanzien gebaseerd.

Het liquidatie-stadium, waarin de afwikkeling van de onderhavige verplichtingen is getreden, deed ook reeds zijn invloed gelden op de vermoedelijke uitkomsten voor 1955, waardoor deze ten achter bleven bij de oorspronkelijke raming.

Diensten van algemene aard

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-ten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-ten 1955	1956
Algemeen bestuur . .	17,9	20,9	19,6	—	—	—
Financieel bestuur . .	138,6	157,9	151,8	—	—	—
Muntwezen	1,6	2,1	1,8	57,4	46,2	57,4
Domeinbeheer	8,9	8,9	9,7	8,0	6,7	7,7
Erediensten	3,4	3,4	3,4	—	—	—
Economisch onderzoek	7,3	7,6	8,8	—	—	—
Koninklijk Nederlands						
Meteorologisch In-						
stituut	2,2	2,3	2,8	—	—	—
Centrale diensten voor						
het bestuursapparaat	32,8	35,6	39,5	48,8	43,8	43,5
Binnenlandse veilig-						
heidsdienst	4,4	4,7	5,5	—	—	—
	217,1	243,4	242,9	114,2	96,7	108,6

In deze tabel zijn samengebracht de uitgaven voor een aantal diensten van algemene aard, waarvan de kosten niet aan de overige onderwerpen van Staatszorg kunnen worden toegerekend.

Onder „Algemeen bestuur” zijn in de eerste plaats opgenomen de uitgaven betreffende het Huis der Koningin, de Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin; voorts die van het Ministerie van Algemene Zaken en tenslotte de kosten van verschillende afdelingen van algemene aard van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het onderdeel „Financieel bestuur” omvat in hoofdzaak apparaatskosten van het Ministerie van Financiën, waarvan die voor de Belastingdienst een belangrijk deel uitmaken. De salarisherzieningen per 1 October 1954 en 1 Januari 1955 leiden tot een stijging der uitgaven op dit onderdeel.

In 1955 werd de muntslag van nieuwe guldens voortgezet. Als gevolg van de omstandigheid, dat aan andere dringend noodzakelijke werkzaamheden als het verzendklaar maken van het leen- en pachtzilver en het aanmaken van 25-, 10-, 5- en 1-cent-stukken, waaraan nog steeds grote behoefte bleef bestaan, voorrang moest worden verleend, is de muntslag voor nieuwe guldens echter bij het programma ten achter gebleven. Naar het zich thans laat aanzien, zal de voorraad nieuwe guldens eerst in het begin van 1956 voldoende groot zijn om tot uitgifte daarvan te kunnen overgaan.

Aangezien de verbetering van gronden uit een oogmerk van aanvullende werkgelegenheid ten gevolge van de geringe behoefte aan zodanige werkgelegenheid slechts in langzaam tempo geschiedt, komt betrekkelijk weinig nieuwe (verbeterde) domeingrond voor uitgifte beschikbaar. Met de verbetering van het gebied „De Kleine Geest” is in de eerste helft van 1955 begonnen. De in de Braakmanpolder het eerst gereed gekomen bedrijven zijn verpacht aan boeren uit de herverkavelingsgebieden en de polder Kruiningen.

Het onderdeel „Economisch Onderzoek” betreft in hoofdzaak de uitgaven voor het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Tot de „Centrale diensten voor het bestuursapparaat” zijn o.m. gerekend de afdeling Overheidspersoneelszaken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, het Centraal Orgaan voor Rijkspersoneelsaangelegenheden, het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, het Rijksinkoopbureau, de Rijksgeneeskundige Dienst en de Rijksgebouwendienst. Voor deze laatste dienst is ten behoeve van exploitatievoorzieningen en onderhoud aan Rijksgebouwen voor 1956 2 miljoen meer geraamd dan voor 1955. Onder de Buitengewone Dienst II van deze rubriek zijn de uitgaven ter zake van nieuw-, aan- en verbouw door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst ten behoeve van alle ministeries geconcentreerd.

Niet toegerekende uitgaven voor pensioenen en wachtgelden

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Pensioentoeslagen . . .	71,7	77,6	73,1	—	—	—
Annuïteiten verschuldigd aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	36,2	36,2	36,2	—	—	—
Tijdelijke uitkeringen aan voormalig Rijks-personeel	1,5	1,5	1,6	—	—	—
	109,4	115,3	110,9	—	—	—

In deze categorie zijn o.m. opgenomen de ten laste van de Rijksbegroting komende bedragen voor de onderscheidene toeslagen op de pensioenen en voor de toekenning van kinder-toelagen aan de gepensioneerden. De basispensioenen zelf worden door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds gefinancierd.

Van 1 Januari 1956 af zullen door de Pensioenraad aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken de werkelijk uitbetaalde toelagbedragen in rekening worden gebracht. Tot nu toe geschiedde de verrekening voor sommige toeslagen in de vorm van een voorlopige annuïteit.

Door de nieuwe wijze van verrekening blijft de stijging voor 1956 beperkt tot 1,4 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor 1955, ook al is voor 1956 — evenals in de vermoedelijke uitkomsten 1955 — volledig rekening gehouden met de 6 % loonronde van 1 October 1954.

Nationale Schuld

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Algemeen	0,5	0,5	0,5	—	—	—
Rente en kosten binnenlandse schuld. . .	413,5	418,9	427,8	—	—	—
Rente en kosten buitenlandse schuld . .	62,1	56,1	52,6	—	—	—
Aflossing binnenlandse schuld	—	—	—	172,3	121,3	131,0
Aflossing buitenlandse schuld	—	—	—	69,2	262,2	73,9
	476,1	475,5	480,9	241,5	383,5	204,9

In hoofdstuk VI en bijlage 15 van deze nota wordt uitvoerig aandacht gewijd aan omvang, samenstelling en verloop van de Nationale Schuld. Bij de in vorenstaande tabel samengevatte begrotingscijfers kan voorts nog het volgende worden aange-tekend.

Na de indiening van de begroting voor het dienstjaar 1955 heeft de uitgifte plaats gevonden van de 3½ % Nederlandse Staatslening 1955, waaruit voor de gevestigde binnenlandse schuld een nieuwe rentelast voortvloeit, welke voor 1956 19,2 miljoen beloopt. Tegenover deze rentestijging staat een rentedaling ad 3 miljoen ten gevolge van de verplichte periodieke aflossingen. Tenslotte wordt een rentebesparing verkregen wegens inkoop en betaling van belastingaanslagen met Staatsschuld, waarvoor in 1956 een besparing van 1,7 miljoen is geraamd. De uiteindelijke rentelasten van de binnenlandse gevestigde schuld zijn derhalve gestegen met 14,5 miljoen. De uitgifte van de 3½ % Nederlandse Staatslening 1955 heeft, voorzover deze lening is aangewend ter consolidatie van vlottende schuld, uiteraard invloed uitgeoefend op de omvang van laatstgenoemde schuld.

Voor rente op de buitenlandse gevestigde schuld kan wederom met een lagere raming worden volstaan. De vermindering van de rentelast is een gevolg van de daling dier schuld zowel door verplichte aflossingen als door de versterkte aflossing op de met de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling aangegane lening.

De verplichte aflossingen op de binnenlandse geconsolideerde schuld worden voor 1956 41,3 miljoen lager geraamd dan in de oorspronkelijke begroting 1955. Dit is voornamelijk het gevolg van het feit, dat onder de aflossingen op de binnenlandse schuld voor 1956 geen bedrag meer is opgenomen voor inkoop van schuldbewijzen van de 3—3½ % Nederlandse Staatslening 1947. De koers van deze lening beweegt zich sedert April 1954 boven de 97 %, zodat sedertdien geen inkopen hebben plaats gevonden. Als gevolg daarvan zullen ook de vermoedelijke uitkomsten voor 1955 aanzienlijk lager kunnen worden gesteld. Hoewel het niet waarschijnlijk is te achten, dat de koers in 1956 beneden 97 % zal dalen, dient met de mogelijkheid daarvan toch rekening te worden gehouden, reden waarom voor de inkoop van deze lening een memoriepost is uitgetrokken. Dit betekent ten opzichte van de oorspronkelijke raming 1955 een vermindering met 51 miljoen. Voorts is in verband met de wisselende aflossingspercentages van de 3½ % leningen 1953 in 1956 5,4 miljoen minder nodig dan in 1955. Tegenover deze dalingen staat een stijging wegens het opnemen van de eerste aflossing in 1956 ad 15 miljoen op de 3½ % lening 1955.

Voor aflossing op de buitenlandse gevestigde schuld is voor 1956 4,7 miljoen meer uitgetrokken, voornamelijk ten gevolge van het voor de eerste maal opnemen van aflossingen op de met de Export-Importbank te Washington afgesloten E.C.A.-leningen. Het verschil ad 193 miljoen tussen de vermoedelijke uitkomsten 1955 en de oorspronkelijke raming voor dat jaar hangt samen met de reeds gememoreerde versterkte aflossing op de lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.

Afschrijvingen

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkomsten 1955	1956
Afschrijvingen	113,0	113,0	117,0	—	—	—

Hoofdzakelijk ten gevolge van de te verwachten investeringen voor defensie-doeleinden is de post afschrijvingen voor 1956 4 miljoen hoger geraamd dan voor 1955.

Uitgaven verband houdende met de watersnood

De afwikkeling van de watersnoodschadeverplichtingen zal naar verwachting eind 1955 grotendeels zijn beëindigd. De bedragen, welke nog in de begroting 1956 worden uitgetrokken, betreffen voornamelijk uitgaven in de publiekrechtelijke sector en in de landbouwsector, waar de fysieke mogelijkheden een snellere voortgang op de weg naar herstel niet toelaten. Voorts zal een gedeelte van de uitgaven, welke nog in 1956 te verwachten zijn, worden bestreden uit de bedragen, welke met toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet van 1955 naar 1956 zullen worden overgebracht, daar enige posten van de vermoedelijke uitkomsten 1955 lager zijn te stellen dan de oorspronkelijke ramingen voor dat jaar.

Anderzijds zullen echter met toepassing van hetzelfde artikel bedragen van 1954 naar 1955 worden overgebracht, hetgeen het mogelijk maakt, dat de uitgaven voor bepaalde posten over 1955 hoger zullen zijn dan de aanvankelijk daarvoor uitgetrokken bedragen.

In verband met het vorenstaande is het handhaven van een deel van het administratieve apparaat nog noodzakelijk.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Uitgaven verband houdende met de watersnood

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-sten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-sten 1955	1956
Algemene uitgaven . .	1,7	1,7	0,7	—	—	—
Herstel schade hoofd-en buitenwaterkerin-gen	—	25,0	—	—	—	—
Herstel schade overige overheidseigendom-men	26,0	24,0	6,0	—	—	—
Herstel schade onroer-ende goederen en schepen	34,5	25,0	—	—	—	—
Herstel schade roeren-de goederen voor beroep en bedrijf . .	13,0	30,0	—	—	—	—
Landbouwherstel . . .	63,0	91,0	24,0	—	—	—
Evacuatie, reëvacuatie, verzorging evacué's	2,5	2,0	1,2	—	—	—
Overige hulpverlening	2,0	0,7	—	—	—	—
	142,7	199,4	31,9	—	—	—

Vergoedingen aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele belasting en de grondbelasting alsmede voor de derving van schoolgeld

Wegens natuurlijk accres is voor 1956 voor vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele belasting ingevolge de wet van 24 December 1953 (*Stb.* 590) 1 miljoen meer geraamd.

Ingevolge artikel III van de wet tot wijziging van de Gemeentewet en van de wet van 8 Januari 1955, *Stb.* 17, betreffende de financiële verhouding tussen het Rijk en de ge-

	Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			Buitengewone Dienst II		
	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-sten 1955	1956	Oorspr. vast-gesteld 1955	Vermoe-delijke uitkom-sten 1955	1956
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele belasting	24,0	24,0	25,0	—	—	—
Vergoeding aan gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de grondbelasting	—	—	36,0	—	—	—
Vergoeding aan gemeenten voor de derving van schoolgeld	—	3,2	—	—	—	—
	24,0	27,2	61,0	—	—	—

meenten voor de jaren 1953 tot en met 1957 wordt aan de gemeenten, in verband met de verlaging van de maxima van de gemeentelijke opcenten op de grondbelasting, een vergoeding gegeven ter compensatie van de verminderde opbrengst dier belasting.

Te dien einde is in hoofdstuk VII B (Financiën) voor het jaar 1956 een bedrag van 36 miljoen opgebracht als uitkering van het Rijk aan de gemeenten.

De ten laste van de begroting 1955 gedane uitgaven voor vergoeding aan gemeenten voor derving van schoolgeld betreffen uitkeringen over de schoolgeldjaren 1951, 1952 en 1953. Sedert de totstandkoming van de Schoolgeldwet ontvangen de gemeenten voor de derving van schoolgelden compensatie ten laste van het Gemeentefonds in de vorm van een verhoogde belastinguitkering uit dat fonds.

III. De middelen van het Rijk

1. Samenvattend overzicht

Hieronder volgt een samenvatting van de middelenramingen, respectievelijk volgens de oorspronkelijke raming voor 1955, de vermoedelijke uitkomsten voor dat jaar en de ontwerp-begroting voor 1956.

Samenvattend overzicht der middelen

	Oorspr. raming 1955	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Kostprijsverhogende belastingen .	2 439	2 588	2 583
Belastingen op winst, inkomen en vermogen	2 651	2 686	2 609
Winsten en andere baten van be- drijven	41	61	76
Overige middelen Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I . . .	450	724	393
Totaal middelen Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I	5 581	6 059	5 661
Ontvangen aflossingen	227	368	226
Overige middelen van de Buiten- gewone Dienst II	94	91	98
Totaal middelen Buitengewone Dienst II (exclusief bijdrage we- gens afschrijving)	321	459	324
Totaal der middelen (exclusief bij- drage wegens afschrijving) . . .	5 902	6 518	5 985
Bijdrage wegens afschrijving . .	113	113	117
Totaal der middelen	6 015	6 631	6 102

2. Nadere beschouwing der middelen

In deze paragraaf wordt aan elk der in bovenstaande tabel onderscheiden categorieën van middelen een beschouwing ge-
wijd.

Aan deze beschouwingen zijn in tabellarische vorm opge-
maakte overzichten toegevoegd van de voornaamste onder-
delen, waaruit de verschillende categorieën zijn opgebouwd,
eveneens met vermelding van de bedragen respectievelijk vol-
gens de oorspronkelijke raming 1955, de vermoedelijke uit-
komsten 1955 en de ontwerp-begroting 1956.

Aan de bijdrage van de Gewone Dienst aan de Buitengewone
Dienst II wegens afschrijvingen is hierna geen afzonderlijke
beschouwing gewijd, aangezien de afschrijvingen zoals ge-
bruikelijk reeds bij de uitgaven ter sprake zijn gekomen.

Belastingmiddelen. De bruto opbrengst van de belastingen,
welke geheel of ten dele aan het Rijk ten goede komen, is voor
1956 geraamd op een totaal van 6 152,0 mln

Hierop dient in mindering te worden gebracht
het aandeel van:

a. het Gemeentefonds ad	909,9 mln
b. het Provinciefonds ad	43,6 „
c. het Landbouw-Egalisatiefonds ad	6,5 „
	960,0 „
zodat resteert voor het Rijk	5 192,0 mln

De aandelen van het Gemeentefonds en het Provinciefonds
zijn, zoals reeds in hoofdstuk I, paragraaf 2, is medegedeeld,
gesteld op respectievelijk 15,85 % en 0,76 %. Deze percen-
tages worden berekend over de opbrengsten der belastingen,

begrepen in het bovengenoemde bruto totaal, met uitzondering
van de vereveningsheffing en de motorrijtuigenbelasting, en
na aftrek van het aandeel van het Landbouw-Egalisatiefonds
in de accijnzen op gedistilleerd.

Zowel de bruto opbrengst der belastingen als de netto op-
brengst voor het Rijk is in onderstaande tabel onderverdeeld
naar de verschillende belastingmiddelen. Ter vergelijking zijn
daarbij tevens de gegevens voor 1955 opgenomen. In de laatste
kolom is het percentuele aandeel vermeld van iedere belasting
of groep van belastingen in het totaal. Voor een volledige
specificatie moge worden verwezen naar bijlage 10 van deze
nota, terwijl een uitvoerige motivering van de ramingen der
afzonderlijke belastingmiddelen is opgenomen in de Memorie
van Toelichting op het ontwerp van wet op de Middelen.

Overzicht der belastingmiddelen

	Vóór aftrek			Na aftrek			
	Oorspr. raming	Vermoe- delijke uitkomsten		Oorspr. raming	Vermoe- delijke uitkomsten		Percentage van totaal
	1955	1955	1956	1955	1955	1956	1956
Omzetbelasting	1300	1300	1200	1098	1088	1001	19,3
Invoerrechten	510	600	675	431	502	563	10,8
Accijnzen	537	584	611	448	484	504	9,7
Vereveningsheffing	285	315	325	285	315	325	6,3
Rechten van zegel en regi- stratie	103	126	132	87	106	110	2,1
Motorrijtuigenbelasting . .	90	93	80	90	93	80	1,5
Totaal kostprijsverhogende belastingen	2825	3018	3023	2439	2588	2583	49,7
Inkomstenbelasting	1100	1175	1150	929	984	959	18,5
Loonbelasting	730	845	800	617	707	667	12,8
Vennootschapsbelasting . .	1025	900	875	866	754	730	14,1
Rechten van successie, over- gang en schenking	95	115	120	80	96	100	1,9
Vermogensbelasting	85	90	75	72	75	62	1,2
Dividendbelasting en com- missarissenbelasting	103	83	109	87	70	91	1,8
Totaal belastingen op winst, inkomen en vermogen . .	3138	3208	3129	2651	2686	2609	50,3
Totaal der ten behoeve van het Rijk geheven belas- tingen	5963	6226	6152	5090	5274	5192	100,0

Voor de niet-kohierbelastingen zijn voor de begroting 1956
geraamd de kasontvangsten in het jaar 1956, voor de inkom-
sten- en vermogensbelasting de opbrengst van het belasting-
jaar 1956 — m.a.w. de opbrengst van de belasting over het in
1956 verdiende inkomen respectievelijk over het vermogen
per 1 Januari 1956 — en voor de vennootschapsbelasting de
belasting over de winst, behaald in de boekjaren 1954/'55 en
1955. Daarbij zij aangetekend, dat de aanslagen in de kohier-
belastingen, welke uiteindelijk in de rekening 1956 zullen
worden verantwoord, niet geheel dezelfde zullen zijn als die
over de genoemde belasting-, respectievelijk boekjaren. De
hieruit resulterende afwijkingen zullen evenwel naar verwach-
ting quantitatief gering zijn. Slechts zou bij de inkomsten-
belasting een wat hoger rekeningcijfer kunnen voortvloeien
uit het feit, dat daarin ten dele definitieve aanslagen zullen
worden verantwoord over het belastingjaar 1955, waarvan de

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

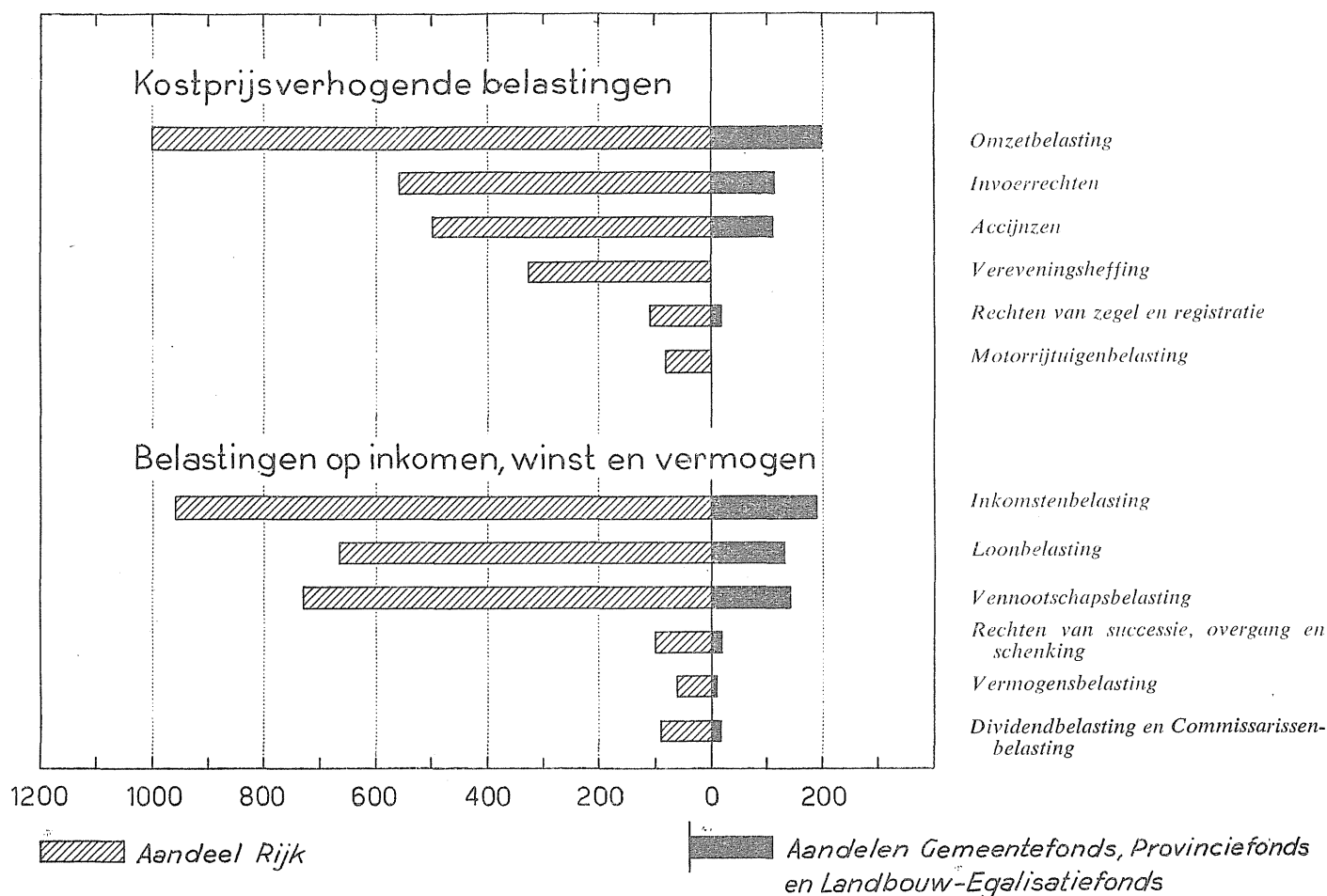
RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Opbrengsten van de ten behoeve van het Rijk geheven belastingen in 1956 (in miljoenen guldens)



verwachte opbrengst i.v.m. de tariefsverlaging van 1 September 1955 op een enigermate hoger niveau ligt dan die over het belastingjaar 1956, waarop de raming is gebaseerd.

Bij het opstellen van de ramingen is uiteraard met de invloed van het Belastingplan 1955 rekening gehouden. Het effect van dit plan zal nagenoeg geheel in de opbrengsten van 1956 tot uiting komen. Een uitzondering daarop vormt slechts de verlaging van de rechten van successie per 1 September 1955; deze zal eerst tegen medio 1956 volledig in de ontvangsten doorwerken.

De grotere opbrengstderving in 1956 ten opzichte van 1955 (vermoedelijke uitkomsten) uit hoofde van het Belastingplan 1955 — welke zonder rekening te houden met secundaire effecten, is te stellen op een totaalbedrag van circa 390 mil-

lioën — enerzijds en het accres der middelen als gevolg van de economische ontwikkeling anderzijds, tezamen met de invloed van enkele andere factoren van bijzondere aard, resulteren blijkens de tabel op blz. 20, rechterkolom, in een verwachte teruggang van de opbrengst der belastingmiddelen ten opzichte van de vermoedelijke uitkomsten 1955 (vóór aftrek) van 74 miljoen. Voor het Rijk beloopt de vermindering, mede als gevolg van het feit, dat voor 1956 de aandelen van het Gemeentefonds en het Provinciefonds hoger zijn gesteld dan voor 1955, 82 miljoen. In het licht van een verwachte verdere stijging van het nationale inkomen betekent dit een voortzetting van de daling van de belastingopbrengst voor het Rijk, uitgedrukt in een percentage van het nationale inkomen; deze daling valt reeds sedert 1952 waar te nemen.

Het verloop van genoemd percentage is in onderstaand overzicht weergegeven. De vierde t/m zesde kolom hebben betrekking op de belastingopbrengsten voor het Rijk en wel voor de jaren tot en met 1953 op basis van de rekeningcijfers, voor 1954 en 1955 volgens het vermoedelijk beloop respectievelijk de vermoedelijke uitkomsten en voor 1956 volgens de raming. Als vergelijkingsbasis is daarbij allereerst — in overeenstemming met hetgeen in hoofdstuk I, paragraaf 3, is geschied, waar de ontwikkeling der uitgaven wordt besproken — het nationale inkomen tegen marktprijzen gebezigd. Daarnaast zijn tevens de belastingopbrengsten gerelateerd aan het nationale inkomen tegen factorkosten; tegen het nationale inkomen tegen marktprijzen kan n.l. in dit verband het bezwaar worden aangevoerd, dat het zelf afhankelijk is van het belastingniveau, i.c. van het niveau der kostprijsverhogende belastingen. Herhaald moge worden, dat de gegevens betreffende het nationale inkomen voor 1955 en voor 1956 op globale schattingen berusten.

Intussen zij opgemerkt, dat, wanneer men een inzicht wenst te verkrijgen in de ontwikkeling van de feitelijke belastingdruk in de loop der jaren, het hier besproken percentage daartoe niet toereikend is. In de eerste plaats komt slechts een van jaar tot jaar veelal wisselend deel van de totale belastingopbrengst aan het Rijk ten goede. Bovendien zijn de in de rekening verantwoorde bedragen beïnvloed door factoren als inhaal van achterstand, overloop e.d. Teneinde de ontwikkeling van de belastingdruk beter tot uitdrukking te brengen zijn daarom drie verdere kolommen aan de tabel toegevoegd. Hierin zijn verwerkt alle zowel door het Rijk als door de lagere publiekrechtelijke lichamen geheven belastingen, terwijl voor ieder jaar uitsluitend de aan dat jaar toerekenbare opbrengsten zijn opgenomen. Blijkens deze gegevens doet zich reeds sedert 1950 een geleidelijke, ononderbroken daling van de belastingdruk voor.

	Oorspr. raming 1955	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Uitkering van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie wegens voordelig saldo	9,7	9,7	17,4
Uitkering van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie ad $3\frac{1}{2}\%$ over de bedrijfsbaten der Verkeersdiensten	13,4	13,4	14,9
Uitkering van de Rijkspostspaarbank wegens voordelig saldo	—	—	11,0
Uitkering van de Staatsmijnen wegens dividend op het aandelenkapitaal	10,0	10,0	10,0
Uitkering der door de Nederlandsche Bank N.V. behaalde winst	3,0	10,0	10,0
Exploitatie-baten van bedrijven in de particuliere sector	4,9	17,4	12,4
	41,0	60,5	75,7

Voor de Staatsmijnen wordt voor 1956 wederom een bevredigend resultaat verwacht. De netto-productie van steenkolen en cokes wordt — onder het voorbehoud, dat de noodzakelijke arbeidskrachten beschikbaar zullen zijn — op nagenoeg dezelfde hoeveelheid als voor 1955 geraamd.

Voor de opbrengsten van de kolen, cokes en briketten is uitgegaan van de prijzen, zoals deze in het kader van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal per 1 April 1955 zijn vastgesteld. De opbrengst van de naar landen buiten de Ge-

Jaar	Nationaal inkomen tegen		Belastingopbrengsten t.b.v. het Rijk ¹⁾			Totale belastingbaten ²⁾		
			bedrag	in % van het N.I. tegen		bedrag	in % van het N.I. tegen	
	marktprijzen	factorkosten		marktprijzen	factorkosten		marktprijzen	factorkosten
1946	9 930	9 330	2 419	24,4	25,9	2 685	27,0	28,8
1947	12 070	11 250	3 223	26,7	28,6	3 425	28,4	30,4
1948	14 230	12 900	3 314	23,3	25,7	4 205	29,6	32,6
1949	15 970	14 150	3 707	23,2	26,2	4 510	28,2	31,9
1950	17 740	15 650	4 021	22,7	25,7	5 245	29,6	33,5
1951	19 600	16 980	4 778	24,4	28,1	5 545	28,3	32,7
1952	20 450	17 920	5 054	24,7	28,2	5 620	27,5	31,4
1953	21 960	19 360	4 995	22,7	25,8	5 835	26,6	30,1
1954	23 950	21 060	5 080	21,2	24,2	6 225	26,0	29,6
1955	25 500	22 500	5 274	20,7	23,5	6 450	25,3	28,7
1956	26 000	23 100	5 192	20,0	22,5	6 400	24,6	27,7

¹⁾ 1946 t/m 1953: rekeningcijfers;
1954: vermoedelijk beloop;
1955: vermoedelijke uitkomsten;
1956: ontwerp-begroting.

²⁾ Geheven door het Rijk en de lagere publiekrechtelijke lichamen; belastingen toerekenbaar aan het desbetreffende jaar.

Winsten en andere baten van bedrijven

De winstuitkering van het Staatsbedrijf der P.T.T. is wederom in hoofdzaak gebaseerd op het voordelige saldo van de sector Telefonie.

De stijging van de geraamde uitkering van $3\frac{1}{2}\%$ over de baten van de verkeersdiensten is voor een belangrijk gedeelte te danken aan de nog steeds toenemende omzet.

In tegenstelling tot vorige jaren is voor 1956 de geraamde winst van de Rijkspostspaarbank niet gereserveerd; deze zal worden uitgekeerd aan het Rijk, aangezien de algemene reserve van de Bank inmiddels een voldoende hoogte heeft bereikt.

meenschap af te zetten cokes is voorzichtig geraamd, terwijl voor de chemische producten is uitgegaan van nagenoeg gelijke opbrengsten als in 1954.

Na een tegoedschrijving van 4 miljoen aan de reserve-rekeningen zal aan het Rijk naar verwachting wederom 10 miljoen als winstaandeel kunnen worden uitgekeerd.

De exploitatie-baten van bedrijven in de particuliere sector betreffen de geraamde winstaanden van het Rijk in de N.V. „Breedband” (3,6 miljoen), in de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel (2,5 miljoen), in de N.V. Nederlandse Aardoliemaatschappij (2 miljoen), in de N.V. Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken (1,5

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

1. bijl. aan de st. m. f. p. s. d. g.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

miljoen), in de N.V. Nederlandse Springstoffenfabriek (0,4 miljoen), in de N.V. Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie (0,4 miljoen) en in enkele andere bedrijven.

Overige middelen Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I

	Oorspr. raming 1955	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Vergoedingen voor aan derden be- wezen diensten en opbrengsten van verkochte Rijksgoederen	135	155	158
Personeelverhaal	10	13	10
Inkomsten wegens rente	71	75	68
Vrijgegeven tegenwaarde-gelden	Memorie	178	Memorie
Baten wegens gerecupereerde goe- deren en liquidatie van vijande- lijk vermogen	200	203	120
Andere middelen	34	100	37
	450	724	393

De eerste rubriek van het overzicht heeft betrekking op een aantal retributies en andere regelmatig vloeiende middelen. De grootste post is het aandeel van het Rijk in de opbrengst der luisterbijdragen, dat voor 1956 op 25,5 miljoen wordt geraamd tegen 24,3 miljoen voor 1955.

Onder de inkomsten wegens personeelsverhaal zijn begrepen de inhoudingen ingevolge de spaarregeling (K. B. van 15 Maart 1954, *Stb.* 102) alsmede het verhaal van de bijdragen voor inkoop van diensttijd voor pensioen.

De vrijgegeven c.q. vrij te geven tegenwaarde-gelden, welke in de vermoedelijke uitkomsten 1955 een bedrag van 177,5 miljoen belopen, zijn in 1956 voor memorie opgenomen (zoals reeds eerder is vermeld, zijn in de begroting voor 1956 geen uitgaven opgenomen, waartegenover eventueel gelden uit de tegenwaarde-rekening beschikbaar zullen komen).

De ontvangsten wegens liquidatie van vijandelijk vermogen zijn voor 1956 geraamd op 120 miljoen. Opgemerkt zij, dat de gelden betreffende de liquidatie van vijandelijk vermogen voor het overgrote deel reeds eerder door het Nederlands Beheersinstituut op een rekeningcourant bij de schatkist zijn gestort, zodat het in casu in hoofdzaak gaat om budgetaire verwerking van reeds ontvangen bedragen.

In de groep andere middelen zijn o.m. opgenomen de boeten en de ontvangsten wegens afgesloten dienstjaren. In de vermoedelijke uitkomsten voor het jaar 1955 van deze groep is o.m. begrepen een bedrag van 56,5 miljoen wegens afwikkeling der geldzuivering.

Ontvangen aflossingen

	Oorspr. raming 1955	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Ontvangen van:			
Staatsbedrijven	135,0	135,0	134,4
Scheepvaartfonds	1,9	1,9	2,0
Lagere publiekrechtelijke lichamen	19,8	116,0	28,8
Indonesië	21,0	21,0	21,0
Andere	49,1	94,1	39,9
	226,8	368,0	226,1

Uit het vorenstaande overzicht blijkt, dat onder de bedragen, welke het Rijk ontvangt aan aflossingen, die op aan Staatsbedrijven verstrekte kapitalen het grootste deel vormen. Het gaat hier vrijwel geheel om aflossingen van de P.T.T. en van de Staatsmijnen; van het voor 1956 geraamde bedrag komt 70,7 miljoen voor rekening van de P.T.T. en 63,0 miljoen voor rekening van de Staatsmijnen.

De aflossingen van lagere publiekrechtelijke lichamen zijn in hoofdzaak aflossingen op voorschotten, verstrekt ingevolge artikel 56 der Woningwet. In de vermoedelijke uitkomsten 1955 is voor extra-aflossingen een bedrag van 95,8 miljoen opgenomen. De lage rentestand blijkt het namelijk voor verschillende gemeenten aantrekkelijk te maken om elders leningen op te nemen en daarmede de tegen een hogere rente (4 %) uit 's Rijks kas ontvangen voorschotten vervroegd af te lossen.

Het voor Indonesië geraamde bedrag betreft de in 1950 toegestane lening ad 280 miljoen. Volgens het aflossingsschema zal per 30 Juni en 31 December 1956 telkens 10,5 miljoen moeten worden afgelost.

In de groep andere aflossingen zijn voor 1956 o.m. begrepen de aflossingen van voorlopig verstrekte kredieten ter financiering van de herbouw of het herstel van onroerend goed, waaraan oorlogsschade is geleden, tot een bedrag van 27 miljoen. Onder de vermoedelijke uitkomsten van het jaar 1955 van deze groep zijn o.m. begrepen bedragen van 26,9 en 17 miljoen, respectievelijk wegens door Nederlands Nieuw-Guinea en door het Nationaal Luchtvaart Laboratorium vervroegd afgeloste leningen. Tegenover deze ontvangsten staan gelijke bedragen aan uitgaven.

*Overige middelen van de Buitengewone Dienst II *)*

	Oorspr. raming 1955	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Middelen in verband met het muntwezen	82,9	76,3	83,5
Kapitaalbijdragen van lagere pu- blikrechtelijke lichamen en van derden	2,1	2,1	2,3
Andere middelen	9,3	12,7	11,8
	94,3	91,1	97,6

*) Exclusief de bijdrage van de Gewone Dienst wegens afschrijving.

De middelen in verband met het muntwezen betreffen de opbrengst van het door ontmuntning verkregen metaal en de opbrengst van aflossing, uitloting en verkoop van Nationale Schuld, aangekocht voor het „Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”. Tegenover deze twee posten staan tot een gelijk bedrag de uitgaven wegens ingetrokken en ter ontmuntning bestemde munten.

Voorts hebben de vorengenoemde middelen nog betrekking op de door het Staatsmuntbedrijf afgeleverde munten.

De kapitaalbijdragen van de lagere publiekrechtelijke lichamen en van derden hebben betrekking op bijdragen van deze lichamen in de kosten van Rijkswerken.

Onder de „Andere middelen” van 1956 is o.m. begrepen 9,2 miljoen wegens verkoop uit voorraad van aardgas.

IV. De sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

In de hiernavolgende tabel en grafiek zijn enige gegevens vastgelegd met betrekking tot het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel.

Opgemerkt wordt, dat in het overzicht van de werkelijke sterkte als peildatum is genomen de laatste dag van de in aanmerking komende maanden.

Uit deze gegevens blijkt, dat de sterkte in de ontwerp-begroting van 1956 wederom enige stijging te zien geeft. Deze is echter kleiner dan vorig jaar. Een verder punt van verschil is, dat, terwijl de toeneming van 1954 op 1955 overwegend door de militaire departementen werd veroorzaakt, zij thans meer gelijkmatig over verschillende hoofdstukken der begroting is gespreid.

Bij de beoordeling van een en ander dient in aanmerking te worden genomen, dat de vermelde aantallen uitsluitend betrekking hebben op personeel met een volledige dagtaak, met dien verstande, dat het aantal ambtenaren met onvolledige dagtaak (zoals b.v. leraren bij het Rijksonderwijs, die een beperkt aantal lesuren hebben) zoveel mogelijk is herleid tot het aantal, dat nodig zou zijn indien een volledige dagtaak werd vervuld.

Buiten beschouwing is gelaten het personeel met onvolledige dagtaak, ten aanzien waarvan een herleiding als hiervoor bedoeld niet mogelijk is, zomede het in militaire dienst zijnde personeel, de langdurig zieken, de geschorsten e.d. De gezamenlijke sterkte van het tot die categorieën behorende burgerlijk Rijkspersoneel bedroeg per 30 Juni 1955 circa 9700.

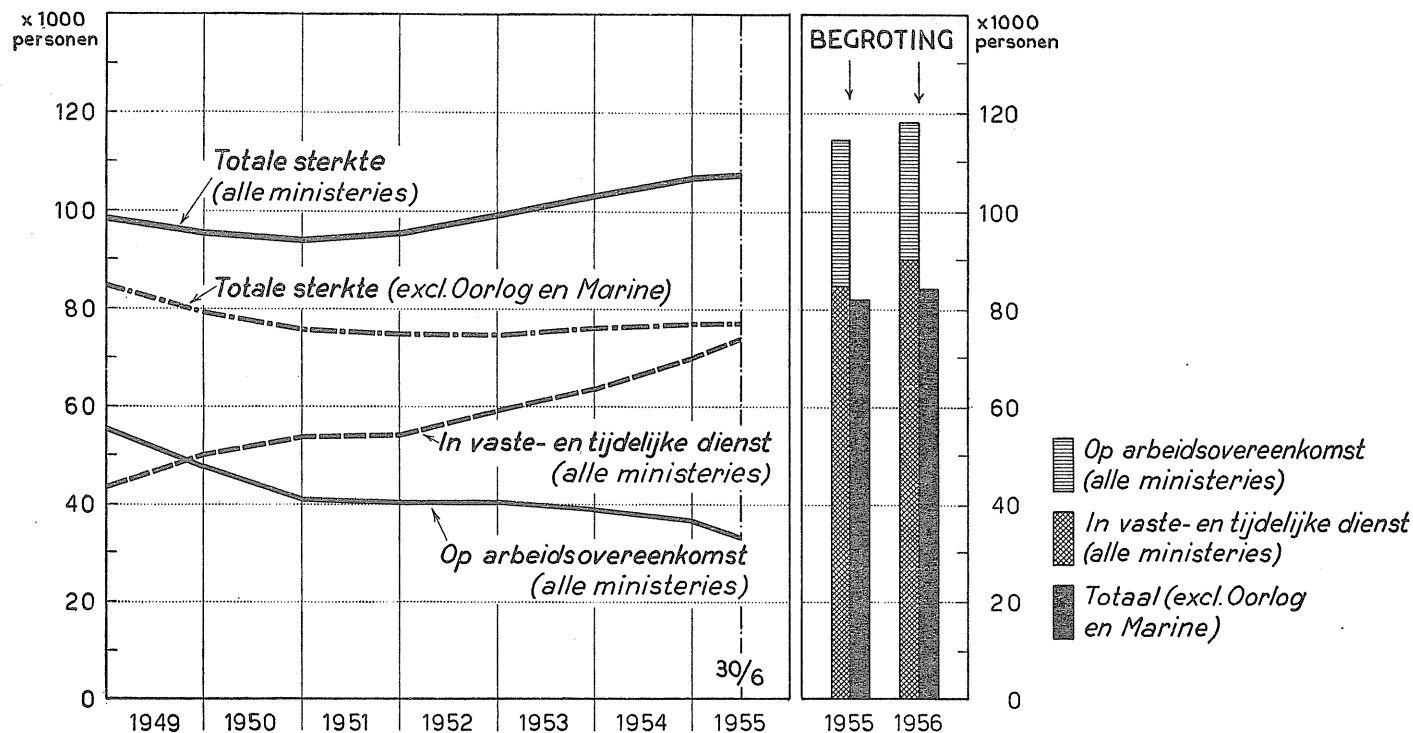
Evenals in vorige jaren is de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel bij de Ministeries van Oorlog en van Marine afzonderlijk tot uitdrukking gebracht en is het personeel, werkzaam bij de Staatsbedrijven, in de opgegeven aantallen niet begrepen.

Voor een overzicht van het verloop der personeelssterkte per departement wordt verwezen naar bijlage 11.

Overzicht van het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

Omschrijving	Werkelijke sterkte			Begrotingssterkte	
	31 Jan. 1954	31 Jan. 1955	30 Juni 1955	1955	1956
<i>Burgerlijk Rijkspersoneel exclusief Oorlog en Marine</i>					
Personeel in vaste en tijdelijke dienst . .	54 659	58 173	58 773	66 293	69 387
Personeel op arbeidsovereenkomst . .	21 593	19 017	18 551	15 418	14 554
Sub-totaal . .	76 252	77 190	77 324	81 711	83 941
<i>Burgerlijk Rijkspersoneel Oorlog en Marine</i>					
Personeel in vaste en tijdelijke dienst . .	9 449	12 223	15 360	18 303	20 610
Personeel op arbeidsovereenkomst . .	17 919	17 807	15 124	14 402	13 454
Sub-totaal . .	27 368	30 030	30 484	32 705	34 064
Totaal . .	103 620	107 220	107 808	114 416	118 005

Overzicht van het verloop van de sterkte van het **BURGERLIJK RIJKSPERSONEEL**



AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

①

②

③

④

grijze

grijze

1997

andra einde / onafgebroken

het ~~overstroomde~~ - bevestigend

antenna

af
sch
ant.

Weg naar de

g

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

V. De Staatsbalans

De Staatsbalans per 31 December 1954 is hieronder in beknopte vorm weergegeven met, ter vergelijking, de overeenkomstige cijfers van de balans per ultimo 1953.

In bijlage 14 is een meer gespecificeerde balansopstelling opgenomen, waarbij enige toelichtingen zijn gegeven; voorts is in deze bijlage een overzicht opgenomen van de Staatsbalansen per ultimo 1947, 1949, 1951, 1953 en 1954.

Uit de balans blijkt een vermindering van het nadelige balanssaldo in 1954 met 1610 miljoen, nl. van 5575 miljoen per 31 December 1953 tot 3965 miljoen per ultimo 1954. Het overzicht van de mutaties in het balanssaldo, hetwelk eveneens hieronder is opgenomen, bevat een analyse van deze ver-

minding. Uit deze analyse blijkt dat de bedoelde vermindering ten bedrage van 1610 miljoen wordt gevormd door een voordelig saldo van baten en lasten betreffende 1954 ad 1492 miljoen en een voordelig saldo van bijzondere mutaties ad 118 miljoen.

Voor nadere toelichtingen betreffende deze mutaties moge worden verwezen naar bijlage 14. Het belangrijke verschil tussen de mutatie in het balanssaldo enerzijds en het op 692 miljoen geraamde begrotingsoverschot van de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds tezamen voor het dienstjaar 1954 anderzijds wordt eveneens in bijlage 14 toegelicht.

Gecomprimeerde Staatsbalans per 31 December 1954

(met ter vergelijking de cijfers van de balans 1953)

Activa			Passiva		
	(1953)	1954		(1953)	1954
Kas-, bank- en girosaldi	1 167	714	Schulden op korte termijn	8 752	7 149
Vorderingen op korte termijn en vooruitbeta- lingen	4 806	4 390	Verplichtingen inzake watersnoodschade . .	648	347
Vorderingen op lange termijn	1 340	1 249	Verplichtingen inzake oorlogsschade	2 365	1 713
Reparatievorderingen op voormalige vijande- lijke mogendheden	P.M.	P.M.	Storting op Staatsschuld door institutionele beleggers (inclusief Rijksfondsen)	323	388
Deelneming in het Internationaal Monetair Fonds en in de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling	2 090	2 090	Nederlandsche Bank voor overneming Rijks- markenbezit	700	300
Onroerende en roerende goederen	7 874	9 096	Verplichtingen verband houdende met de over- eenkomsten van Bretton-Woods	1 794	1 789
Staatsbedrijven en deelnemingen in onder- nemingen	4 080	4 250	Schulden op lange termijn	11 590	12 584
Bezittingen sociale verzekeringsfondsen en Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	P.M.	P.M.	Verplichtingen sociale verzekeringsfondsen en Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. . . .	P.M.	P.M.
Diverse activa	1 850	2 044	Diverse passiva	2 610	3 528
Saldo	5 575	3 965			
	28 782	27 798		28 782	27 798
Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen	3 769	3 992	Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen	3 769	3 992

Overzicht van de mutaties in het balanssaldo gedurende 1954
(met ter vergelijking de cijfers over 1953)

	(1953)	1954		(1953)	1954
I. Lasten betreffende het jaar 1954			II. Baten betreffende het jaar 1954		
1. Lonen en salarissen (incl. sociale lasten en beloningen in natura aan militair personeel)	828	1 012	1. Belastingen:		
2. Huisvestingskosten, bureaunkosten, reis- en verblijfskosten e.d.	164	178	a. belastingen op winst, inkomen en vermogen	2 666	2 595
3. Kosten van onderhoud, verbruik materialen, vernieuwing, inrichting en uitbreiding	168	191	b. kostprijsverhogende belastingen . . .	2 271	2 521
4. Afschrijvingen	261	327		—4 937	—5 116
5. Rente en bijbehorende kosten	483	506	2. Leveringen en diensten		79
6. Kosten van sociale voorzieningen en steunverlening (excl. bijdragen aan sociale fondsen; zie post 8d)	580	614	3. Rente en winst van bedrijven		55
7. Kosten van pensioenen.	66	76	4. Overboekingen van de bijzondere Schatkistrekening (tegenwaarderekening) bij de Nederlandsche Bank	221	428
8. Bijdragen en subsidies:			5. Heffingen inzake de egalisatie van kolenprijzen (zie ook post I-8f).	73	11
a. aan gemeenten en schoolbesturen in de kosten van onderwijs	398	454	6. Overige baten	286	325
b. aan gemeenten in de kosten van politie	76	77			
c. overige bijdragen aan gemeenten . . .	45	91			
d. aan sociale fondsen.	132	237			
e. prijssubsidies Landbouw-Egalisatiefonds.	121	111			
f. uitkeringen inzake egalisatie van kolenprijzen (zie ook post II-5).	73	11			
g. overige bijdragen en subsidies	433	503			
9. Overige lasten.	1 278	1 484			
	165	182			
Totaal I	3 993	4 570	Totaal II	5 651	6 062
III. Bijzondere mutaties, welke het balanssaldo ongunstig beïnvloeden			IV. Bijzondere mutaties, welke het balanssaldo gunstig beïnvloeden		
10. Kosten betreffende voorgaande jaren. . .	31	30	7. Baten betreffende voorgaande jaren. . .	173	152
11. Onder de baten (post 4) verantwoorde overboekingen van de „tegenwaarderekening”, waarvan het bedrag reeds als vordering op de balans 1953 (resp. 1952) voorkomt . .	221	428	8. Nog niet onder de middelen verantwoorde bijboekingen op de bijzondere Schatkistrekening (tegenwaarderekening) bij de Nederlandsche Bank over het jaar 1954 (resp. 1953)	68	76
12. Schade als gevolg van de watersnood . .	1 000	—	9. Lagere raming van de op de balans 1953 opgenomen verplichtingen inzake oorlogsschade	—	372
13. Tegemoetkomingen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië . .	—	197	10. Saldo van diverse mutaties	185	173
Totaal III	1 252	655	Totaal IV	426	773
Saldo II—I.	1 658	1 492			
Saldo IV—III	—826	118			
	832	1 610			
Totaal-Generaal	6 077	6 835	Totaal-Generaal	6 077	6 835

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

5/14

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

VI. De Nationale Schuld

Evenals zulks in vorige Millioenennota's het geval was, wordt ook in deze nota een afzonderlijke beschouwing gewijd aan het verloop van de Staatsschuld. Het gebruikelijke gedetailleerde overzicht van de ontwikkeling der Staatsschuld sedert de bevrijding is opgenomen in bijlage 15 van deze nota.

Overzicht van de omvang van de Nationale Schuld

	30-6-1954	30-6-1955
Gevestigde binnenlandse schuld	9 209	10 834 ¹⁾
Schuld aan de Nederlandsche Bank	—	—
Schatkistpapier in omloop	4 545 ¹⁾	3 133
Schatkistpapier bij de Nederlandsche Bank ingevolge overeenkomst van 26-2-1947	306	480
Boekschuld aan de Nederlandsche Bank ingevolge overeenkomst van 26-2-1947	400	300
Muntbiljetten in omloop	151	167
Schuld aan gemeenten (terzake van belastingen)	25	33
Gemeente- en Provinciefonds, enz.	243	232
Stortingen door Rijksfondsen en institutionele beleggers in anticipatie op een uit te geven lening	265	272
Overige binnenlandse schulden op korte termijn	1 545	1 301
Vergoedingen wegens geleden oorlogsschade (incl. Grootboek Wederopbouw)	2 239	1 565
Vergoedingen wegens geleden watersnoodschade	486	238
Totaal binnenlandse schuld	19 414	18 555
Gevestigde buitenlandse schuld	2 511	2 050
Vlottende buitenlandse schuld	3	—
Totaal buitenlandse schuld	2 514	2 050
Totaal-generaal	21 928	20 605

¹⁾ Op 2 Augustus 1954 zijn voor een bedrag van 1200 miljoen bijzondere schatkistbiljetten omgezet in 8-, 10- en 12-jarige schatkistcertificaten.

Blijkens bovenstaande tabel heeft de daling van de totale Staatsschuld zich in de periode 30 Juni 1954—30 Juni 1955 verder voortgezet en wel ditmaal met een bedrag van 1323 miljoen, waarvan 859 miljoen betrekking heeft op de binnenlandse schuld en 464 miljoen op de buitenlandse schuld.

Ten aanzien van het verloop van de binnenlandse gevestigde schuld kan worden vermeld, dat in voornoemde periode de omzetting heeft plaats gevonden van 1200 miljoen bijzondere

schatkistbiljetten in 398,4 miljoen 2½ % 8-jarige, 403,2 miljoen 2¾ % 10-jarige en 398,4 miljoen 2¾ % 12-jarige schatkistcertificaten. Voorts heeft in deze periode de uitgifte plaatsgevonden van de 3¼ % Nederlandse Staatslening 1955, groot 600 miljoen, terwijl door mutaties in de dagkoers, tegen welke koers aflossing moet plaats vinden, de tegenwaarde van de 3 % lening 1947, luidende in dollars, met 2 miljoen is toegenomen.

Tegenover deze vermeerdering ad 1802 miljoen stond een daling door verplichte delging tot een bedrag van 114 miljoen en door het in betaling geven van Staatsschuld ter voldoening van belastingaanslagen tot een bedrag van 63 miljoen.

Dientengevolge is de binnenlandse gevestigde schuld uiteindelijk gestegen met 1625 miljoen.

Met inachtneming van bovengenoemde mutaties in de gevestigde binnenlandse schuld kan het verloop van de consolidatie van vlottende Staatsschuld en de amortisatie van geconsolideerde schuld sedert eind 1945 als volgt worden weergegeven:

Gevestigde schuld per ultimo 1945	5 767
Geconsolideerde bedragen ultimo 1945—ultimo Juni 1955	8 244
	14 011
Amortisatie door uitloting en inkoop	1 217
Belastingbetaling met geconsolideerde schuld	2 072
	3 289
	10 722
Koersverschillen 3 % \$ lening 1947	112
Gevestigde schuld per ultimo Juni 1955	10 834

Een specificatie van de consolidaties wordt gegeven in bijlage 15 (onderdeel b) bij deze nota.

De vlottende binnenlandse schuld (exclusief de vergoedingen wegens geleden oorlogs- en watersnoodschade) daalde in de periode 30 Juni 1954—30 Juni 1955 met 1562 miljoen. Deze daling werd voor 1238 miljoen veroorzaakt door de terugloop van het uitstaande bedrag aan schatkistpapier, welke terugloop voornamelijk voortvloeide uit de in de aanhef dezes genoemde omzetting van bijzondere schatkistbiljetten in schatkistcertificaten. Voorts werd in de genoemde periode 100 miljoen afgelost op de boekschuld van het Rijk aan de Nederlandsche Bank.

De totale buitenlandse schuld is in de periode van 30 Juni 1954 tot 30 Juni 1955 gedaald met 464 miljoen. Op de langlopende schuld werd 69 miljoen verplicht afgelost, terwijl in Augustus 1954 en Februari 1955, tot een totaalbedrag van 392 miljoen, versterkt is afgelost op de lening, afgesloten met de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling. Voorts werd in voornoemde periode het pro resto uitstaande bedrag aan kortlopende schuld, groot 3 miljoen, geheel afgelost.

VII. De kasontwikkeling van het Rijk

In dit hoofdstuk zal aandacht worden geschonken aan de ontwikkeling van de kaspositie van de centrale overheid. Bij de bespreking van de verschillende factoren, die daarbij van invloed zijn, zal, zoals gebruikelijk, in het bijzonder de begrotingsuitvoering op kasbasis in het oog worden gevat. In de eerste plaats zullen de realisatiecijfers over 1954 en het eerste halfjaar 1955 aan een beschouwing worden onderworpen. Daarop aansluitend zal de invloed worden nagegaan van het

in de voorgaande hoofdstukken van deze nota geschetste begrotingsbeeld voor 1955 en 1956 op de kaspositie van het Rijk.

De gegevens inzake de realisatie van de begrotingen op kasbasis in de periode van 1 Januari 1953 tot en met 30 Juni 1955 zijn samengevat in onderstaand overzicht. Hierin zijn tevens opgenomen de uit anderen hoofde opgetreden kasmutaties van het Rijk gedurende die periode ¹⁾.

Overzicht van de kasmutaties van het Rijk

Ontvangsten	1953	1954			1955 1e half- jaar	Betalingen	1953	1954			1955 1e half- jaar
		1e half- jaar	2e half- jaar	Totaal				1e half- jaar	2e half- jaar	Totaal	
Budgetaire ontvangsten en betalingen											
1. Ontvangsten in geld uit belastingen	4 981	2 363	2 784	5 147	2 568	3. Aflossing van langlopende binnenlandse Staatsschuld	107	30	76	106	38
2. Overige begrotingsontvangsten excl. overboekingen van de tegenwaarde-rekening	741	374	519	893	299	4. Aflossing van buitenlandse Staatsschuld	208	274	229	503	230
Kastekort uit hoofde van begrotingstransacties	5 722	2 737	3 303	6 040	2 867	5. Overige betalingen ten laste van de begroting	5 459	2 680	3 120	5 800	3 074
	52	247	122	369	475						
	5 774	2 984	3 425	6 409	3 342		5 774	2 984	3 425	6 409	3 342
Overige ontvangsten en betalingen											
6. Overboekingen van de tegenwaarderekening	221	249	179	428	123	Kastekort uit hoofde van begrotingstransacties	52	247	122	369	475
7. Opneming van langlopende binnenlandse Staatsschuld	738	446	1 200	1 646	600	14. Aflossing van kortlopende buitenlandse Staatsschuld	205	—	3	3	—
8. Opneming van buitenlandse Staatsschuld	3	—	—	—	—	15. Netto aflossing van schatkistpapier (zie ook post 9)	537	271	1 304	1 575	—
9. Netto plaatsing van schatkistpapier (zie ook post 15)	—	—	—	—	67	16. Aflossing op de boekschuld aan de Nederlandsche Bank ingevolge de overeenkomst van 26 Februari 1947	600	300	100	400	—
10. Mutaties in de voorinschrijfrekeningen betreffende deelneming in Staatsleningen (zie ook post 17)	75	—	123	66	—	17. Mutaties in de voorinschrijfrekeningen betreffende deelneming in Staatsleningen (zie ook post 10)	—	57	—	—	116
11. Vermeerdering schuld aan provinciën en gemeenten uit hoofde van belastingen (zie ook post 18)	60	—	—	—	40	18. Vermindering schuld aan provinciën en gemeenten uit hoofde van belastingen (zie ook post 11)	—	4	41	45	—
12. Mutaties in diverse vorderingen en schulden op korte termijn (zie ook post 19)	104	—	—	—	—	19. Mutaties in diverse vorderingen en schulden op korte termijn (zie ook post 12)	—	187	14	201	96
13. Afneming liquide middelen van het Rijk (zie ook post 20)	193	371	82	453	—	20. Toeneming liquide middelen van het Rijk (zie ook post 13)	—	—	—	—	143
	1 394	1 066	1 584	2 593	830		1 394	1 066	1 584	2 593	830

Met betrekking tot de begrotingsuitvoering op kasbasis blijkt uit de posten 1 t/m 5, dat, bij een hoger niveau in 1954 ten opzichte van 1953 van zowel de uitgaven als de ontvangsten, het budgetaire kastekort in die jaren steeg van 52 miljoen tot 369 miljoen.

De toeneming van het totaal van de begrotingsbetalingen met 635 miljoen tot 6409 miljoen kan voor bijna de helft, nl. 295 miljoen, worden toegeschreven aan de grotere aflossing op de buitenlandse Staatsschuld. De vervroegde aflossingen, waaraan dit verloop in 1954 kan worden toegerekend, omvatten 143 miljoen op het Britse Settlement, 69 miljoen —

zijnde het restant — op een door de Belgische Regering aan Nederland verstrekte lening ad B. frs. 1900 miljoen en 199 miljoen op een lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.

¹⁾ Het overzicht wijkt in zoverre af van die, opgenomen in de vorige Miljoenennota's, dat de rubricering der overige ontvangsten en betalingen enigermate is vereenvoudigd. Onder het hoofd „Mutaties in diverse vorderingen en schulden op korte termijn” is thans een aantal posten samengevat, welke vroeger afzonderlijk werden vermeld en welke voor een groot deel samenhangen met mutaties in rekening-courantverhoudingen.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

LINKERKOLOM

AAANTEKENINGEN

RECHTERKOLOM

Aangezien de betalingen uit hoofde van aflossing van langlopende binnenlandse Staatsschuld nagenoeg gelijk bleven, werd het resterende deel van de stijging der begrotingsbetalingen, d.i. rond 340 miljoen, veroorzaakt door de toeneming der overige budgetaire kasuitgaven. Tot deze stijging hebben vooral de hogere militaire kasuitgaven bijgedragen. Deze beliepen in 1954, inclusief de additionele bestedingen, waarvoor tegenwaardegelden ter beschikking werden gesteld, 1591 miljoen, d.i. 248 miljoen meer dan het voor 1953 herziene totaal ad 1343 miljoen. Voorts kan een deel van de toeneming der begrotingsuitgaven in verband worden gebracht met de in 1954 opgetreden loon- en salarisstijging. Een verdere categorie van betalingen, welke een accres vertoonde, was die voor onderwijs. De betalingen, voortvloeiende uit het herstel van de watersnoodschade, die in 1953 de kasuitgaven met 352 miljoen hadden doen stijgen, vertoonden in 1954 daarentegen een teruggang tot 301 miljoen.

De toeneming van de totale budgetaire kasontvangsten ad 318 miljoen was voor 166 miljoen het gevolg van de gestegen belastingopbrengsten ten bate van het Rijk¹⁾. Bij deze laatste vertoonden enkele belangrijke componenten echter een tegengesteld verloop. Zo daalden in 1954 de ontvangsten aan kohierbelastingen, zowel wegens het verder verminderen van de invloed van een versneld tempo der aanslagregeling als ten gevolge van een teruggang in de opbrengst der vennootschapsbelasting. De daling van de ontvangsten aan kohierbelastingen werd evenwel ruimschoots gecompenseerd door een hogere opbrengst aan niet-kohierbelastingen, waarin duidelijk de invloed tot uitdrukking kwam van de gunstige conjuncturele ontwikkeling. Vermelding verdient nog het feit, dat de toeneming van de totale belastingopbrengst ten bate van het Rijk niet onaanzienlijk werd gematigd, doordat het aandeel van het Gemeentefonds in de door het Rijk geïnde belastingen voor het dienstjaar 1954 werd verhoogd.

In de vorige Millioenennota werd het budgetaire kastekort voor 1954 op grond van de toen beschikbare gegevens geraamd op 500 à 600 miljoen. Zoals hierboven reeds werd geconstateerd, heeft de begrotingsrealisatie op kasbasis in 1954 in feite een tekort opgeleverd van 369 miljoen. De gunstiger uitkomst was de resultante van enerzijds hogere ontvangsten en anderzijds lagere uitgaven dan was voorzien. De hogere ontvangsten vloeiden voor een deel voort uit het feit, dat de niet-kohierbelastingen, in samenhang met de aanhoudend zeer bevredigende ontwikkeling van de conjunctuur, meer opbrachten dan was verwacht. Voorts werd de kasontwikkeling gunstig beïnvloed door meevallende baten van uiteenlopende aard, waaronder een aantal van incidenteel karakter. Bij de uitgaven bleven o.m. de betalingen uit hoofde van oorlogsschade bij de raming ten achter. Daarenboven vonden een aantal betalingen, waarvan ten tijde van het opstellen van de prognose werd verwacht, dat zij in 1954 zouden geschieden, eerst in 1955 plaats.

Blijkens bovenstaand overzicht van de kasmutaties heeft de begrotingsuitvoering op kasbasis in het eerste halfjaar 1955 tot een tekort geleid van 475 miljoen; dit is 228 miljoen meer dan in de overeenkomstige periode van 1954. Aangezien de ontvangsten hoger en de aflossingen van Staatsschuld lager waren dan in de eerste zes maanden van 1954, werd de toeneming van het kastekort geheel veroorzaakt door de stijging van de overige budgetaire betalingen; deze beliep 394 miljoen. De militaire kasuitgaven leverden hiertoe een belangrijke bijdrage; zij bedroegen in het eerste semester van 1955 877 miljoen, tegen 722 miljoen in het overeenkomstige tijdvak van 1954. Voorts werden in het eerste halfjaar 1955 via het Landbouw-Egalisatiefonds per saldo betalingen verricht; in de eerste helft van 1954 leidden de desbetreffende transacties daarentegen als gevolg van voorraad- en kredietmutaties per saldo

¹⁾ Bij de in dit overzicht vermelde bedragen aan ontvangen belastingen zijn die, welke werden voldaan door inlevering van Staatsschuld, buiten beschouwing gelaten. Voor 1953, 1954 en voor het eerste halfjaar 1955 was hiermede resp. 202, 101 en 14 miljoen gemoeid. Deze bedragen zijn evenmin begrepen in post 3 (aflossing van langlopende binnenlandse Staatsschuld).

tot ontvangsten. Ook de loonsverhogingen van October 1954 en Januari 1955 zijn op de ontwikkeling der uitgaven van invloed geweest. De uitgaven voor herstel van de watersnoodschade liepen daarentegen in de vergeleken perioden terug van 162 miljoen tot 109 miljoen.

De toeneming van het totaal der begrotingsontvangsten is geheel toe te rekenen aan hogere belastinginkomsten. Ditmaal droegen behalve de niet-kohierbelastingen ook de kohierbelastingen tot de stijging bij, de eerstgenoemde in samenhang met de gunstige conjunctuur en de loonsverhogingen, de laatste hoofdzakelijk door de stijging van het aan vennootschapsbelasting geïnde bedrag. De overige begrotingsontvangsten vertoonden een daling van 75 miljoen, in het bijzonder vanwege het feit, dat de transacties van het Landbouw-Egalisatiefonds, zoals hierboven reeds werd opgemerkt, in het eerste halfjaar 1955 per saldo niet tot ontvangsten, doch tot betalingen hebben geleid.

In het tweede gedeelte van de bovenstaande opstelling zijn, behalve de overboekingen van de tegenwaarderekening naar de vrije rekening van 's Rijks Schatkist, de niet-budgetaire mutaties in schulden en vorderingen opgenomen. Het blijkt, dat in de beschouwde periode de belangrijkste ontvangsten haar oorzak vonden in de plaatsing van langlopende binnenlandse Staatsschuld. Daarbij zij opgemerkt, dat het voor het tweede halfjaar van 1954 vermelde bedrag ad 1200 miljoen betrekking heeft op de plaatsing van 8-, 10- en 12-jarige schatkistcertificaten als onderdeel van het in het vorige jaar genomen complex van maatregelen, strekkende tot vermindering van de liquiditeit van het particuliere bankwezen. Het feit, dat het overgrote deel dezer certificaten werd voldaan door de inlevering van schatkistpapier, verklaart het abnormale niveau van post 15 (Netto aflossing van schatkistpapier) in dezelfde periode.

De storting per 1 Februari jl. op de Staatslening 1955 ad 600 miljoen geschiedde voor rond een derde ten laste van de voorinschrijfrekeningen. Het bedrag van post 17 voor het eerste halfjaar 1955 is het saldo van deze boeking enerzijds en nieuwe stortingen op deze rekeningen anderzijds. Het saldo van de posten 7 en 17 ad 484 miljoen kan worden gezien als het bedrag der in die periode in 's Rijks kas gevloeide kapitaalmarkt middelen. Dit bedrag komt nagenoeg overeen met het kastekort ad 475 miljoen; de genoemde middelen hebben dus in de eerste helft van 1955 niet kunnen strekken tot een vermindering van vlottende schuld, dit in tegenstelling tot de ontwikkeling in 1953 en 1954, toen resp. 813 en 512 miljoen aan kapitaalmarkt middelen werd ontvangen (het vorengenoemde bedrag van 1200 miljoen aan schatkistcertificaten kan in dit verband buiten beschouwing blijven) bij een kastekort van resp. 52 en 369 miljoen. Anders dan in de beide voorgaande jaren vond voorts in het laatste halfjaar geen aflossing plaats op de boekschuld aan de Nederlandsche Bank, noch netto aflossing op schatkistpapier; integendeel werd voor 67 miljoen additioneel papier geplaatst. Het totaal van de ontvangsten en betalingen, waaronder nog een overboeking van 123 miljoen van tegenwaardegelden vermelding verdient, leidde er toe, dat de intering op de liquide middelen, welke in 1953 en 1954 was opgetreden, plaats maakte voor een toeneming. In het navolgende overzicht is van deze liquide middelen van het Rijk een specificatie gegeven.

	31 Dec. 1952	31 Dec. 1953	30 Juni 1954	31 Dec. 1954	30 Juni 1955
Saldo bij de Ned. Bank . . .	882	945	593	498	659
Postrekening van 's Rijks .					
Schatkist	255	26	20	27	18
Comptabelen e.d.	223	196	183	189	180
Totaal	1360	1167	796	714	857
Mutatie t.o.v. vorige ultimo .		—193	—371	— 82	+143

In de vorige Millioenennota werd, onder voorbehoud van bestaande onzekerheden, voor het kalenderjaar 1955 een budgetair

kastekort geraamd van 500 à 600 miljoen. Aan de hand van de meest recente gegevens kan thans, op basis van de realisatiecijfers over het eerste halfjaar en van het verwachte verloop van de begrotingsontvangsten en -betalingen in de resterende maanden, het budgetair kasdeficit voor het gehele jaar 1955 worden geschat op 750 à 900 miljoen.

De afwijking tussen de oorspronkelijke en de herziene raming voor 1955 vindt haar verklaring in het feit, dat sinds het opstellen van de ontwerp-begroting 1955 een aantal niet voorzienbare inkomsten en, vooral, uitgaven het destijds meest waarschijnlijk geachte verloop van de budgetaire kasontwikkeling van het Rijk hebben gewijzigd.

Wat de ontvangsten betreft, werd o.m. een bate verkregen wegens restitutie van aan gemeenten te veel verstrekte aanvullende uitkeringen ter zake van de ondernemingsbelasting, terwijl ook extra-aflossingen op voorschotten ingevolge de Woningwet tot hogere kasontvangsten voor dit jaar leiden dan uit dien hoofde was geraamd. Ondanks de invloed van het per 1 September jl. in werking getreden Belastingplan 1955 en de tijdens de parlementaire behandeling van dit plan opgetreden vertraging in het opleggen van voorlopige aanslagen voor de inkomstenbelasting 1955, zijn voorts de ten bate van het Rijk geïnde c.q. te innen belastingen thans hoger geraamd. Oorzaak hiervan zijn in het bijzonder ruimer vloeiende ontvangsten in samenhang met de per 1 October 1954 van kracht geworden loonsverhoging en met de bij voortduring gunstige conjuncturele ontwikkeling.

Tegenover de thans geraamde toeneming der ontvangsten staat een grotere verwachte stijging der betalingen, waardoor per saldo het beeld van de kasontwikkeling ongunstiger is geworden. In de eerste plaats kan in dit verband worden genoemd de uitgavenstijging, voortvloeiende uit de loons- en salarisverhoging per 1 October 1954 en de bijzondere herziening van de lonen en salarissen van Rijkswerklieden en -ambtenaren per 1 Januari 1955. Voorts vond in 1955 een vervroegde aflossing plaats ad 193 miljoen op een lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling. Tenslotte moeten o.m. de kasuitgaven voor militaire doeleinden en die ten behoeve van het Landbouw-Egalisatiefonds voor 1955 hoger worden gesteld dan oorspronkelijk was voorzien. Tegenover de bovengenoemde overschrijdingen van de raming der begrotingsbetalingen staan

slechts enkele bedragen van bescheiden omvang, o.m. voor oorlogsschade, waarvoor de raming thans lager uitvalt.

Opgemerkt zij nog, dat in de herziene raming voor 1955, anders dan in de oorspronkelijke prognose, ook de uitgaven zijn opgenomen, waarvoor tegenwaardegelden beschikbaar worden gesteld en wel tot een bedrag van rond 100 miljoen. Bedoelde uitgaven zijn namelijk ook in de vermoedelijke uitkomsten der begroting opgenomen.

Op basis van de verwachte kasmutaties in het kalenderjaar 1956, die het gevolg zullen zijn van de in de ontwerp-begroting 1956 en ten dele ook nog in begrotingen van voorafgaande dienstjaren opgenomen inkomsten en uitgaven, wordt thans voor dat jaar een budgetair kastekort geraamd van 550 à 650 miljoen. Deze raming moet echter, gezien de daarin begrepen grote onzekerheden, als zeer tentatief worden beschouwd.

Het geraamde kastekort voor 1956 is dus kleiner dan dat, hetwelk thans voor 1955 wordt voorzien. Deze daling valt toe te rekenen zowel aan een stijging van de ontvangsten als aan een daling van de uitgaven. De toeneming der kasontvangsten wordt verwacht bij de belastingen, o.a. doordat de vertraging, die in 1955 is ontstaan bij het opleggen van de voorlopige aanslagen voor 1955, tot een overloop naar 1956 zal leiden. Aan de uitgavenzijde zijn, anders dan in de herziene prognose voor 1955, geen vervroegde aflossingen op de buitenlandse Staatsschuld begrepen, terwijl voorts o.m. de betalingen voor herstel van de watersnoodschade verder zullen teruglopen. Tenslotte is in de raming voor 1956 geen rekening gehouden met uitgaven, waarvoor tegenwaardegelden beschikbaar worden gesteld.

Uit een oogpunt van financieringsbeleid is van betekenis, of via langlopende leningen op de kapitaalmarkt voldoende middelen zullen kunnen worden aangetrokken om het voor 1956 geraamde budgetaire kastekort te dekken. De ondergetekende is van oordeel, dat, rekening houdende met de behoeften van de overige vragers van langlopend leenkapitaal (de lagere overheidslichamen, het bedrijfsleven en eventueel het buitenland), er op basis van de indicaties omtrent de ontwikkeling van het beschikbare aanbod van middelen voldoende grond aanwezig is om aan te nemen, dat de financiering van een kastekort van de geraamde omvang geen moeilijkheden zal ondervinden.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Dulles

suppoukuis

2 bagun

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Lage bevestiging, best
in deze vester

Leit mitsch

doorgangsmatras

met een
binneland

doorgangsmatras
binneland

met een binneland
binneland
Aankomst 14/16

met een binneland
doorgangsmatras
Aankomst 19/84 binneland
binneland
met een binneland

VIII. Slotbeschouwing

Ter aanvulling van de beschouwingen, die in de voorafgaande hoofdstukken werden geleverd, zal thans nog worden stilgestaan bij een aantal algemene gezichtspunten, de vooruitzichten en het beleid ten aanzien van de Rijksfinanciën betreffende.

Het huidige beeld der Rijksfinanciën wordt in aanzienlijke mate mede bepaald door de voortdurende hoogconjunctuur. Dit is niet slechts het geval ten aanzien van de vermoedelijke uitkomsten der begroting 1955, doch ook voor de ontwerp-begroting 1956, daar bij het ramen van verschillende midden- en uitgavenposten een voortzetting, zij het in gematigder tempo, van de gunstige economische ontwikkeling van dit ogenblik is verondersteld.

Reeds in de beide voorgaande Millioenennota's kon gewag worden gemaakt van een krachtige economische expansie van de Nederlandse volkshuishouding, gepaard gaande met een hoge en nog geleidelijk toenemende bezettingsgraad van de productieve krachten. In de tweede helft van 1954 en de eerste helft van 1955 is het tempo van deze expansie bij voortduring zeer krachtig gebleven. Zo heeft de productiestijging in de industrie zich in de eerste zes maanden van dit jaar in vrijwel hetzelfde tempo voortgezet als in 1953 en 1954, namelijk met gemiddeld circa 9 %. Het aantal geheel werklozen lag met een gemiddelde van 49 000 over het eerste halfjaar van 1955 nog 24 000 lager dan het gemiddelde van de overeenkomstige periode van 1954. Een gevolg van deze ontwikkeling is intussen, dat verschillende bedrijfstakken bij voortduring te kampen hebben met een aanzienlijk tekort aan arbeidskrachten, hetwelk in sommige gevallen in de laatste maanden waarschijnlijk nog is toegenomen.

De economische expansie is ten dele toe te schrijven aan de voortgaande groei van onze uitvoer. Tegenover een stijging van de uitgevoerde hoeveelheid in 1954 ten opzichte van 1953 van 18 % stond een accres in de eerste zes maanden van dit jaar, vergeleken met de overeenkomstige periode van 1954, van 13 %.

Onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland als geheel is door de beide loonsverhogingen in 1954 ongunstig beïnvloed; de loon- en prijsstijging in ons land ging in dat jaar die in de ons omringende concurrerende landen vrij belangrijk te boven. De export wordt echter begunstigd door de ook in tal van andere landen bestaande hoogconjunctuur. In een aantal landen, waarvan als onze belangrijkste afnemers speciaal West-Duitsland, België, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en de Scandinavische landen vermelding verdienen, duurt deze ontwikkeling reeds voort sedert enkele jaren. In de Verenigde Staten is de — overigens beperkte — recessie van 1953—1954 gevolgd door een zodanige opbloei, dat de industriële productie aldaar inmiddels het peil van voor de recessie heeft overtroffen.

Naast de toeneming van de uitvoer heeft ook de grote afzet binnen de grenzen bijgedragen tot de groeiende bedrijvigheid in Nederland. Het totale reële verbruik door gezinnen lag in 1954 6 % hoger dan in 1953; tijdens de eerste zes maanden van het lopende jaar is een ongeveer gelijke procentuele stijging opgetreden. Als autonome factoren zijn bij dit verloop de belastingverlaging van begin 1954 en de loonsverhogingen van invloed geweest. De investeringen, vooral die in de industrie, bewegen zich op een hoog peil. De overheidsbestedingen spelen bij de stijging van de binnenlandse afzet een meer bescheiden rol; de toeneming naar volume is voor de gehele overheid over 1954 te stellen op 3 %.

De gunstige economische ontwikkeling hier te lande is enerzijds van invloed op de Rijksbegroting via het beloop der middelen. Elimineert men de gevolgen van de belastingverlagingen voor beide jaren dan blijkt het totaal van de ten bate van de begroting 1956 komende belastingmiddelen de oorspronkelijke raming voor het dienstjaar 1955 met globaal 475 miljoen te boven te gaan. Ook ten opzichte van de vermoedelijke uitkomsten voor 1955 is, bij overeenkomstige vergelijking, nog met een aanzienlijk accres rekening gehouden. Dit resultaat is overigens voor een belangrijk deel mede te danken aan de intussen opgetreden nominale stijging van lonen en andere inkomens. Anderzijds kunnen onder de huidige conjuncturele omstandigheden uitgaven als die ter verruiming

van de werkgelegenheid en die ter verlichting van de sociale gevolgen van werkloosheid op een relatief zeer laag peil blijven.

Het beeld van de begroting 1956 wijkt zowel wat betreft het saldo van de lopende dienst als van de begroting in haar totaliteit betrèkkelijk weinig af van dat van de ontwerp-begroting 1955, evenals van dat van de oorspronkelijk vastgestelde begroting voor laatstgenoemd jaar. Het totale kastekort uit hoofde van begrotingstransacties, dat voor het kalenderjaar 1956 globaal wordt geschat op 550 à 650 miljoen, is (zoals reeds in hoofdstuk VII werd betoogd) van een zodanige orde van grootte, dat het, gezien het regelmatige omvangrijke aanbod van institutionele besparingen op de binnenlandse kapitaalmarkt, naar verwachting grosso modo uit de opbrengst van langlopende leningen zal kunnen worden gefinancierd. De omstandigheid dat, voor zover thans is te voorzien, in het komende dienstjaar nog valt te rekenen met circa 50 miljoen aan uitgaven, die nog niet in de ontwerp-begroting konden worden begrepen, tast deze conclusie niet fundamenteel aan.

De vraag kan worden gesteld, of het huidige begrotingsbeeld bevredigend is te achten uit een oogpunt van conjunctuurpolitiek en met name, of niet een budgetair en, ruimer gezien, financieel beleid, dat zich in sterkere mate zou richten op het compenseren, dan wel afremmen, van de bestedingsdrang buiten de sector van de centrale overheid, aanbeveling zou verdienen.

De ondergetekende moge ter beantwoording van deze vraag beginnen met, in het algemeen, op te merken, dat de mogelijkheden, die het financiële beleid in dit opzicht biedt, afhankelijk zijn van het karakter van de hoogconjunctuur. Een zodanige politiek van compenseren of afremmen van bestedingen van anderen dan de centrale overheid kan in belangrijke mate doeltreffend zijn, voor zover een te hoog peil van de bestedingen voortvloeit uit impulsen van binnenlandse oorsprong. Vindt evenwel de omvangrijke vraag op de Nederlandse markt voor een groot deel zijn oorsprong in het buitenland, dan kan van een contractie van de binnenlandse vraag via het overheidsbudget in belangrijke mate het gevolg zijn, dat deze wordt vervangen door een grotere afzet in het buitenland. Het zal duidelijk zijn, dat in de mate waarin dit het geval is, het met de contractie beoogde doel niet wordt bereikt.

Naar het oordeel van de ondergetekende is het vooral de laatstgenoemde constellatie, welke zich tot dusverre in Nederland heeft voorgedaan. Mede op grond van de evenbedoelde tendentie tot vervanging van binnenlandse door buitenlandse vraag komt het hem dan ook niet gewenst voor, het budgetaire beleid reeds thans te richten op het compenseren of afremmen van de bestedingsdrang. Wel doet zich de mogelijkheid voor in bepaalde sectoren, waar die vervanging niet waarschijnlijk is en waar beperkingen niet op andere dan economische gronden op overwegende bezwaren afstuiten, maatregelen te treffen. In deze gedachtengang is onder meer in het recente verleden het vergunningenbeleid ten aanzien van bepaalde categorieën van bouwwerken verscherpt. Evenzeer dient ook reeds bij de huidige economische toestand te worden voorkomen, dat van de overheidsfinanciën per saldo een inflatoire impuls zou uitgaan.

Het voorgaande neemt intussen niet de noodzaak weg, het conjunctuurverloop zoveel mogelijk op de voet te blijven volgen. Daartoe is te meer aanleiding, aangezien symptomen aanwijsbaar zijn, dat ook bij de binnenlandse bestedingen zich een neiging tot autonome stijging manifesteert. Een indicatie daarvan is gelegen in het verloop van de betalingsbalans: de lopende rekening vertoont voortdurend afnemende overschotten. Wanneer zou blijken, dat hier van een verdergaande, ongewenste ontwikkeling sprake zou zijn, zal het treffen van tegenmaatregelen van overheidswege, strekkende tot handhaving van een gezonde betalingsbalanspositie van ons land, in overweging moeten worden genomen.

Hierboven werd reeds betoogd, dat de begroting 1956 een betrèkkelijk evenwichtig beeld vertoont. Niettemin moge de speciale aandacht worden gevestigd op enige aspecten, die een waarschuwing kunnen zijn tegen een te gunstige beoordeling van de huidige toestand.

In de eerste plaats ware het minder juist ervan uit te gaan, dat een voortzetting van de huidige hoogconjunctuur — die,

zoals werd opgemerkt, het begrotingsbeeld in aanzienlijke mate beïnvloedt — voor onbepaalde tijd is gewaarborgd. Het feit, dat in de landen, waarmee ons land de nauwste economische betrekkingen onderhoudt, de bedrijvigheid zich in het algemeen reeds geruime tijd op een hoog en nog geleidelijk toenemend peil beweegt, betekent niet, dat in de economische en financiële ontwikkeling van deze landen geen gevaren zouden kunnen schuilen. Dat ook de verantwoordelijke autoriteiten in sommige landen de ontwikkeling niet geheel zonder reserve bezien, blijkt o.m. uit de discontoverhogingen en andere maatregelen tot het beperken van de kredietverlening, die in de afgelopen maanden aldaar plaats vonden. Een eventuele terugslag van de internationale conjunctuur — ook van matige omvang — zou Nederland, gezien het open karakter van zijn economie, in niet geringe mate kunnen treffen. Ook de Rijksfinanciën zouden hiervan de weerslag ondervinden.

Ook indien de gunstige internationale conjunctuur voorlopig mocht blijven voortduren, is toch een geleidelijke vermindering van het expansietempo waarschijnlijk. De productie heeft namelijk, zowel hier te lande als elders, meer en meer de maximale capaciteit benaderd, waardoor de mogelijkheden tot verdere uitbreiding op korte termijn worden geremd.

De huidige internationale hoogconjunctuur houdt voorts een zeker gevaar in voor inflatoire ontwikkelingen, niet slechts uit hoofde van het hoge peil der bestedingen, doch ook door de daardoor in de hand gewerkte kostenstijgingen. Ook in ons land is met name dit laatste vraagstuk, zoals de ontwikkeling in het recente verleden heeft doen zien, in zekere mate actueel. Daarbij zal men, wat de begroting betreft, moeten waken tegen een beleid, waarbij in een betekende omvang en op langere termijn prijsstijgingen zouden worden verhinderd of opgevangen op de voor bedrijfs- en gezinshuishoudingen minst voelbare wijze, namelijk door het afwentelen van deze stijgingen op de Schatkist. Deze laatste gedragslijn is wel aanvaardbaar als een bijdrage tot het verminderen van tijdelijke spanningen op het gebied van lonen en prijzen (b.v. vooruitlopende op een toekomstige kostprijdsdaling uit hoofde van een stijging van de arbeidsproductiviteit), doch niet als een duurzaam element van het budgetaire beleid.

Een verder punt hetwelk met betrekking tot de begroting 1956 in het bijzonder de aandacht verdient is, dat ondanks het verminderen van enkele belangrijke tijdelijke uitgavenposten het totaal der lopende uitgaven in vergelijking tot dat volgens de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955 niet is gedaald en zelfs nog enigszins is toegenomen.

De dalingen betreffen de uitgaven voor het herstel van oorlogsschade (met 378 miljoen, waarvan 300 miljoen uit hoofde van het vervallen van de speciale — voor het dienstjaar 1955 uitsluitend van budgetaire betekenis zijnde — post voor uitkeringen aan de Nederlandsche Spoorwegen) en voor het herstel van watersnoodschade (met 111 miljoen).

Beziet men daartegenover de opgetreden stijgingen, dan blijken deze in de eerste plaats te betreffen de personeelsuitgaven en het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds. Van de overige stijgingen verdienen als belangrijke gevallen vermelding die ten behoeve van de waterstaat, het onderwijs, de sociale voorzieningen, het maatschappelijk werk, de cultuurtechnische aangelegenheden, de arbeidsvoorziening, de politie, de volksgezondheid en de Stichting machinale landbouw Suriname.

De stijging der personeelsuitgaven is voor het overgrote deel een uitvloeisel van de loonsverhogingen voor het overheidspersoneel; als gevolg van de loonsverhogingen, die ook in de particuliere sector plaats vonden, staat er een aanzienlijke stijging van de middelen tegenover. De toeneming van het geraamde nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds is in hoofdzaak te wijten aan toenemende subsidiëring als gevolg van gestegen binnenlandse kostprijzen bij gegeven afzetprijzen. Hier manifesteert zich het gevaar, waarop reeds in het voorafgaande werd bedoeld, dat een stabiliteit van het binnenlandse prijspeil op langere termijn zou worden bewerkstelligd ten koste van een toenemende belasting van de Schatkist. Na de vermindering van een aantal subsidies, die in de afgelopen jaren werd bewerkstelligd, verdient dit aspect de speciale aandacht.

Van de andere genoemde uitgavenstijgingen houdt een aantal in meer of minder sterke mate verband met de groei van de bevolking; zo is als uitvloeisel van het hoge geboortecijfer kort na de oorlog bij sommige uitgaven ten behoeve van het onderwijs de stijging belangrijk groter dan die, corresponderende met het op lange termijn waarneembare c.q. te verwachten natuurlijke accres. De stijging van de waterstaatsuitgaven vloeit zowel voort uit de sterk toenemende verkeersomvang als uit de noodzaak, ons land te beveiligen tegen de gevaren van de zee. Verder komt in de verschillende uitgavenstijgingen in het algemeen de tendentie tot uiting, de geleidelijke toename van de welvaart haar weerslag te doen vinden in een verdere uitgroei van diverse voorzieningen.

Ofschoon een verdere ontwikkeling van verschillende overheidsactiviteiten in samenhang met de stijgende welvaart van ons land op zich zelf alleszins verklaarbaar en verheugend is, dient men anderzijds toch oog te hebben voor de daaraan uit financieel oogpunt te stellen grenzen. Daarbij verlieze men niet uit het oog, dat sommige der zo juist genoemde oorzaken, die bij de ontwerp-begroting 1956 aanleiding hebben gegeven tot een grotere stijging van uitgaven dan die, overeenkomende met het trendmatige natuurlijke accres, in de eerstkomende jaren nog zullen blijven doorwerken. Dit geldt b.v. voor verschillende belangrijke uitgavenposten in de sector onderwijs. Weliswaar staat daar als lichtpunt tegenover, dat de uitkeringen uit hoofde van oorlogs- en watersnoodschade verder zullen teruglopen, doch al met al noopt het uitgavenbeleid op lange termijn toch tot ernstige bezinning. Niet alleen kan reeds onder gunstige economische omstandigheden een op te grote schaal ter hand nemen van nieuwe overheidsactiviteiten, die een min of meer blijvende vergroting van uitgaven betekenen, de handhaving van evenwichtige Staatsfinanciën in gevaar brengen, doch bovendien zouden moeilijkheden kunnen optreden, indien de reeds hierboven gesignaleerde mogelijkheid van een teruggang van de conjunctuur werkelijkheid zou worden. Een te hoog peil van de niet op korte termijn reduceerbare overheidsuitgaven zou alsdan, tezamen met de noodzakelijke toeneming van uitgaven ter vergroting van de werkgelegenheid en ter leniging van sociale nood, een zeer zware belasting van de begroting betekenen. Voorts zouden verschillende dezer uitgaven dan uit een oogpunt van verruiming der werkgelegenheid wellicht niet het meest doeltreffend blijken te zijn.

In de afgelopen jaren is het mogelijk geweest, dank zij een voorzichtig financieel beleid en een voorspoedige economische ontwikkeling, belangrijk af te lossen op de Staatsschuld. Na de jongste belastingverlagingen en het geleidelijk verminderen of wegvallen van bijzondere baten zoals uit tegenwaardegelden, vijandelijk vermogen en inhaal van belastingachterstand, zijn de mogelijkheden in dit opzicht geringer geworden. Niettemin blijft de ondergetekende bedacht op het binnen het raam der zich voordoende mogelijkheden verder reduceren van bepaalde onderdelen van de Staatsschuld. Met name blijft in principe gewenst een verdere versterkte aflossing van de buitenlandse schuld. De mogelijkheden daartoe zullen overigens in de eerste plaats afhangen van de ontwikkeling van de betalingsbalans, zowel in de lopende als in de kapitaalsector, waarbij tevens andere aanwendingsmogelijkheden voor een eventueel overschot aan deviezen zullen moeten worden bezien. Voorts zijn de mogelijkheden tot versnelde schuldaflissing uiteraard afhankelijk van de kaspositie van het Rijk, de laatste mede bezien in samenhang met de ruimte van de binnenlandse kapitaalmarkt.

Indien de ondergetekende tenslotte de voorgaande beschouwingen overziet, is naar zijn gevoelen ten aanzien van de toestand van 's Rijks financiën in zoverre een gunstig oordeel op zijn plaats, dat deze toestand in de afgelopen jaren belangrijk is verbeterd en dat de ontwerp-begroting 1956, ondanks de per 1 September 1955 van kracht geworden aanzienlijke verdere belastingverlaging, wat de lopende dienst betreft ongeveer een evenwicht vertoont. Desondanks blijft een behoedzaam financieel beleid noodzakelijk.

De Minister van Financiën,

VAN DE KIEFT.

Handwritten notes:
 begroting 1956 - landbouw-egaliseringsfonds
 landbouw-egaliseringsfonds
 landbouw-egaliseringsfonds

Handwritten: Bijlage bij de nota

BIJLAGEN

Handwritten: bij de

bij de

NOTA BETREFFENDE DE TOESTAND VAN 'S RIJKS FINANCIËN, BEHORENDE BIJ DE ONTWERP-BEGROTING VOOR 1956

Algemene begrotingsoverzichten

	Blz.
1. Algemene verzamelstaat der ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956	2
2. Analyse van de begrotingen 1954, 1955 en 1956, aangepast aan de methode van de nationale boekhouding	5
3. Overzicht van de diensten 1949 tot en met 1954	12

Analyses van de uitgaven

4. Uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg ten laste van de diensten 1949 tot en met 1956	16
5. Overzicht van de in de begroting 1956 opgenomen uitgaven voor investeringen door het Rijk	20
6. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen, welke betrekking hebben op werken, begrepen in het bouwprogramma 1956	27
7. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van oorlogsschade	29
8. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van watersnoodschade	

Analyses van de middelen

9. Overzicht van de middelen ten bate van de diensten 1949 tot en met 1956	31
10. Vergelijkend overzicht van de belastingmiddelen voor 1955 en 1956	33

Bijzondere overzichten en onderwerpen

11. De sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel	34
12. De budgetaire betekenis van de met tegenwaardegelden gefinancierde en te financieren additionele uitgaven	35
13. Voorzieningen met betrekking tot de financiën der lagere publiekrechtelijke lichamen	36
14. De Staatsbalans	38
15. Overzichten van de ontwikkeling van de Nationale Schuld en van de consolidaties sinds 1945	44

1. Algemene verzamelstaat der ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956

I. GEWONE DIENST

Hoofdstukken	Raming 1955		Raming 1956	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I. Huis der Koningin	2 550 000	Memorie	2 825 834	Memorie
II. Hoge Colleges van Staat enz. . .	5 285 500	50 300	5 778 500	52 300
II A. Algemene Zaken	2 703 700	26 700	3 213 000	25 600
III. Buitenlandse Zaken	98 501 299	3 200 500	112 532 218	4 455 200
IV. Justitie	159 212 300	20 023 800	173 317 900	19 325 700
V. Binnenlandse Zaken	242 054 816	922 600	262 338 186	973 300
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	656 335 872	41 852 100	761 098 504	44 820 325
VII A 1. Nationale Schuld	595 073 350	67 013 991	601 671 775	65 398 728
VII B. Financiën	208 770 670	5 140 032 465	260 196 674	5 255 547 997
VIII A. Oorlog	919 105 000	6 827 200	936 484 500	6 238 800
VIII B. Marine	254 725 000	8 425 750	256 082 000	12 006 000
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	265 286 400	1 930 000	283 026 150	2 579 000
IX B. Verkeer en Waterstaat	181 019 890	33 378 061	276 604 304	55 492 069
X. Economische Zaken	63 550 200	20 745 200	70 751 300	28 642 300
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	155 215 600	12 535 700	196 729 000	13 063 000
XII. Sociale Zaken en Volksgezondheid	690 381 083	11 075 908	747 280 877	11 801 139
XII A. Maatschappelijk Werk	89 290 700	7 087 600	117 645 600	7 067 200
XIII. Overzeese Rijksdelen	61 889 200	182 500	75 777 100	197 800
XIV. Onvoorziene Uitgaven	25 500 000	Memorie	25 500 000	Memorie
Totaal	4 676 450 580	5 375 310 375	5 168 853 422	5 527 686 458
Saldo	+ 698 859 795		+ 358 833 036	

II. BUITENGEWONE DIENST I

Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter

Hoofdstukken	Raming 1955		Raming 1956	
	Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
III. Buitenlandse Zaken	590 000	—	1 062 000	—
IV. Justitie	6 308 600	2 999 000	5 014 500	1 880 000
V. Binnenlandse Zaken	294 600	7 500	85 000	1 000
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	2 350 000	—	2 350 000	—
VII B. Financiën	828 293 230	201 420 000	340 993 650	130 770 000
IX A. Wederopbouw en Volkshuisvesting	8 152 500	190 000	8 246 000	448 000
IX B. Verkeer en Waterstaat	467 745	459 000	151 930	200 000
X. Economische Zaken	42 400	Memorie	—	—
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	775 700	2 000	772 700	600
Totaal	847 274 775	205 077 500	358 675 780	133 299 600
Saldo		— 642 197 275		— 225 376 180

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

III. GEWONE DIENST EN BUITENGEWONE DIENST I

Hoofdstukken		Raming 1955		Raming 1956	
		Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I.	Huis der Koningin	2 550 000	Memorie	2 825 834	Memorie
II.	Hoge Colleges van Staat enz. . .	5 285 500	50 300	5 778 500	52 300
II A.	Algemene Zaken	2 703 700	26 700	3 213 000	25 600
III.	Buitenlandse Zaken	99 091 299	3 200 500	113 594 218	4 455 200
IV.	Justitie	165 520 900	23 022 800	178 332 400	21 205 700
V.	Binnenlandse Zaken	242 349 416	930 100	262 423 186	974 300
VI.	Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	658 685 872	41 852 100	763 448 504	44 820 325
VII A 1.	Nationale Schuld	595 073 350	67 013 991	601 671 775	65 398 728
VII B.	Financiën	1 037 063 900	5 341 452 465	601 190 324	5 386 317 997
VIII A.	Oorlog	919 105 000	6 827 200	936 484 500	6 238 800
VIII B.	Marine	254 725 000	8 425 750	256 082 000	12 006 000
IX A.	Wederopbouw en Volkshuisvesting	273 438 900	2 120 000	291 272 150	3 027 000
IX B.	Verkeer en Waterstaat	181 487 635	33 837 061	276 756 234	55 692 069
X.	Economische Zaken	63 592 600	20 745 200	70 751 300	28 642 300
XI.	Landbouw, Visserij en Voedselvoor- ziening	155 991 300	12 537 700	197 501 700	13 063 600
XII.	Sociale Zaken en Volksgezondheid	690 381 083	11 075 908	747 280 877	11 801 139
XII A.	Maatschappelijk Werk	89 290 700	7 087 600	117 645 600	7 067 200
XIII.	Overzeese Rijksdelen	61 889 200	182 500	75 777 100	197 800
XIV.	Onvoorzene Uitgaven	25 500 000	Memorie	25 500 000	Memorie
Totaal		5 523 725 355	5 580 387 875	5 527 529 202	5 660 986 058
Saldo		+ 56 662 520		+ 133 456 856	

IV. BUITENGEWONE DIENST II

Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten

Hoofdstukken		Raming 1955		Raming 1956	
		Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I.	Huis der Koningin	Nihil	—	Nihil	—
II.	Hoge Colleges van Staat enz. . .	Nihil	—	Nihil	—
III.	Buitenlandse Zaken	2 000 000	20 000	2 000 000	20 000
IV.	Justitie	100 600	Memorie	77 000	Memorie
V.	Binnenlandse Zaken	621 000	178 200	2 635 000	180 500
VI.	Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	15 365 095	943 090	12 196 795	1 035 090
VII A 1.	Nationale Schuld	241 487 700	115 640 000	204 916 700	119 720 000
VII B.	Financiën	152 615 400	142 541 269	149 352 840	137 821 500
VIII A.	Oorlog	97 720 000	Memorie	79 625 500	Memorie
VIII B.	Marine	66 385 000	10 000	68 230 000	10 000
IX A.	Wederopbouw en Volkshuisvesting	60 300 000	17 483 000	55 400 000	26 674 000
IX B.	Verkeer en Waterstaat	253 532 380	76 748 350	254 619 000	76 073 175
X.	Economische Zaken	124 466 000	71 079 000	128 378 400	72 703 900
XI.	Landbouw, Visserij en Voedselvoor- ziening	16 763 300	1 422 600	27 667 700	1 309 200
XII.	Sociale Zaken en Volksgezondheid	1 513 500	114 000	937 300	114 000
XII A.	Maatschappelijk Werk	3 500 000	8 005 000	4 600 000	5 000 000
XIII.	Overzeese Rijksdelen	290 000	—	Nihil	—
Totaal		1 036 659 975	434 184 509	990 636 235	440 661 365
Saldo			— 602 475 466		— 549 974 870

V. GEHELE DIENST

Hoofdstukken		Raming 1955		Raming 1956	
		Uitgaven	Middelen	Uitgaven	Middelen
I.	Huis der Koningin	2 550 000	Memorie	2 825 834	Memorie
II.	Hoge Colleges van Staat enz. . .	5 285 500	50 300	5 778 500	52 300
II A.	Algemene Zaken	2 703 700	26 700	3 213 000	25 600
III.	Buitenlandse Zaken	101 091 299	3 220 500	115 594 218	4 475 200
IV.	Justitie	165 621 500	23 022 800	178 409 400	21 205 700
V.	Binnenlandse Zaken	242 970 416	1 108 300	265 058 186	1 154 800
VI.	Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	674 050 967	42 795 190	775 645 299	45 855 415
VII A 1.	Nationale Schuld	836 561 050	182 653 991	806 588 475	185 118 728
VII B.	Financiën	1 189 679 300	5 483 993 734	750 543 164	5 524 139 497
VIII A.	Oorlog	1 016 825 000	6 827 200	1 016 110 000	6 238 800
VIII B.	Marine.	321 110 000	8 435 750	324 312 000	12 016 000
IX A.	Wederopbouw en Volkshuisvesting	333 738 900	19 603 000	346 672 150	29 701 000
IX B.	Verkeer en Waterstaat	435 020 015	110 585 411	531 375 234	131 765 244
X.	Economische Zaken	188 058 600	91 824 200	199 129 700	101 346 200
XI.	Landbouw, Visserij en Voedselvoor- ziening	172 754 600	13 960 300	225 169 400	14 372 800
XII.	Sociale Zaken en Volksgezondheid	691 894 583	11 189 908	748 218 177	11 915 139
XII A.	Maatschappelijk Werk	92 790 700	15 092 600	122 245 600	12 067 200
XIII.	Overzeese Rijksdelen	62 179 200	182 500	75 777 100	197 800
XIV.	Onvoorziene uitgaven	25 500 000	Memorie	25 500 000	Memorie
	Totaal	6 560 385 330	6 014 572 384	6 518 165 437	6 101 647 423
	Saldo		— 545 812 946		— 416 518 014

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

compleet

2. Analyse van de begrotingen 1954, 1955 en 1956 aangepast aan de methode van de nationale boekhouding

In deze bijlage is het cijfermateriaal van de begrotingen 1954, 1955 en 1956 gegroepeerd naar categorieën volgens de methode van de nationale boekhouding. Naast de indeling van de uitgaven naar functionele gezichtspunten in hoofdstuk II der nota en de indeling der middelen in enkele belangrijke groepen in hoofdstuk III is ook de hierbedoelde indeling van veel belang voor het verkrijgen van een inzicht in de betekenis der begrotings- en rekeningscijfers voor onze volkshuishouding. Een zodanige cijferopstelling dient bovendien reeds als basis voor vergelijkende begrotingsstudies in Benelux-verband en kan tenslotte een bouwsteen vormen voor het opstellen van een nationaal budget.

De opgenomen bedragen hebben voor 1954 betrekking op het vermoedelijk beloop voor dat jaar, voor 1955 op de vermoedelijke uitkomsten en voor 1956 op de ontwerp-begroting. Bij de cijfers voor 1956 is geen rekening gehouden met overboekingen ingevolge artikel 24 der Comptabiliteitswet en met de additionele uitgaven, waarvoor tegenwaarde-gelden beschikbaar zullen worden gesteld.

Het overzicht is gesplitst in een zevental rekeningen, welke elk een speciaal aspect van de Rijksbegroting voor de volkshuishouding belichten.

Op rekening I wordt geboekt het totale beroep van het Rijk op de nationale middelen voor consumptieve doeleinden. Het Rijk legt n.l. beslag op arbeidskracht (lonen en salarissen) en doet een beroep op goederen en diensten van bedrijven en van het buitenland, zowel te zijnen eigen behoeve (materiële uitgaven) als ten behoeve van de particuliere sector, de lagere publiekrechtelijke lichamen en het buitenland. Voorts dient het gebruik van duurzame (kapitaal-)goederen onder het verbruik van de nationale middelen gerekend te worden (afschrijvingen). Aan de andere kant worden door de Overheid tegen vergoeding goederen en diensten aan de particuliere sector geleverd (diverse exploitatie-ontvangsten), terwijl bovendien bijdragen in diensten van het Rijk worden ontvangen van lagere publiekrechtelijke lichamen en van het buitenland. Het verschil tussen de desbetreffende uitgaven en inkomsten is het netto-beroep van het Rijk op de nationale middelen voor consumptieve doeleinden, welk netto-beroep voor 1956 wordt geraamd op 2957 miljoen. Een wijziging in deze uitgaven en ontvangsten heeft niet alleen monetaire betekenis, maar beïnvloedt ook rechtstreeks de individuele behoeftenbevrediging van de particuliere sector.

Op rekening II worden tot uitdrukking gebracht enerzijds de door het Rijk van de bedrijven en van het buitenland te ontvangen rente en winst en anderzijds de verschuldigde rente op de Staatsschuld, en de bijdragen in exploitatieverliezen van bedrijven.

In rekening III worden de inkomensstromen van en naar het Rijk weergegeven, waarbij sprake is van een overdracht van inkomensgelden om niet. ~~Bij de desbetreffende posten kan geen rechtstreeks verband worden gelegd tussen inkomens en tegenprestatie.~~ Deze rekening belicht de inkomensherverdelende werkzaamheid van de Rijksoverheid.

De saldi van de rekeningen I, II en III tezamen vormen het z.g. exploitatiesaldo van het Rijk. Dit saldo verdient speciale aandacht, omdat het de spaaractiviteit van het Rijk in de inkomenssfeer belicht. Voor 1956 bedraagt het exploitatiesaldo van het Rijk 641 miljoen. Dit bedrag aan besparingen van het Rijk strekt tot financiering van vermogensoverdrachten, zoals oorlogsschadevergoedingen en overdrachten ten behoeve van de woningbouw (premierrekening woningbouw).

Rekening IV heeft een soortgelijke betekenis als rekening III, met dit verschil, dat hierop in het algemeen de mate tot uitdrukking wordt gebracht, waarin het Rijk bijdraagt tot vermogensvorming. Afgezien van de vermogensheffingen, welke buiten beschouwing worden gelaten, zijn hierbij speciaal de oorlogsschadevergoedingen van belang.

De som van de saldi van de rekeningen I, II, III en IV, vermeerderd met het saldo van de niet in die rekeningen opgenomen lopende uitgaven en ontvangsten, geeft een inzicht in de totale vermogensmutatie van het Rijk. Dit totaal, dat voor 1956 neerkomt op een vermogensverlies van 30 miljoen, is te vergelijken met het saldo van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I plus het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds.

Op rekening V wordt wederom een reëel beroep van het Rijk zelf op de nationale middelen geboekt, ditmaal voor investeringsdoeleinden. Het saldo van de directe bruto-investeringen en de afschrijvingen geeft de netto-toeneming van de kapitaalgoederen van het Rijk aan. De aandacht wordt er op gevestigd, dat naast de nieuwe werken, welke op de Buitengewone Dienst II staan vermeld, in de onderhavige rekening onder de directe bruto-investeringen ook zijn opgenomen het zogenaamde grootonderhoud van werken en de uitgaven voor inrichting, uitbreiding en vernieuwing (roerende goederen), welke in de bestaande opstelling van de Rijksbegroting ten laste van de Gewone Dienst of de Buitengewone Dienst I worden gebracht. De afschrijvingen werden dienovereenkomstig verhoogd, zodat het saldo van rekening V in overeenstemming is met het saldo van de nieuwe werken en afschrijvingen op de Buitengewone Dienst II.

Worden in rekening V „Directe investeringen” uitsluitend die investeringen opgenomen, welke als rechtstreekse investeringen van het Rijk kunnen worden aangemerkt, in rekening VI „Indirecte investeringen” worden die investeringen samengebracht, die formeel in de Rijksbegroting als kapitaalverstrekking worden beschouwd, doch materieel een investering zijn van de Rijksoverheid. Als voorbeeld moge worden genoemd de kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds voor landbouwkundige werken. Voor zover echter de kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds strekt tot de aanleg van waterbouwkundige werken, is die ter wille van de aansluiting aan de systematiek van de nationale boekhouding beschouwd als een directe investering van het Rijk en derhalve opgenomen onder rekening V „Directe investeringen”.

Voorts worden onder rekening VI opgenomen deelnemingen in investeringen van de particuliere sector.

In rekening VII worden de overige balansmutaties van het Rijk belicht. De betekenis van deze rekening spreekt voor zich zelf. Het zal eveneens duidelijk zijn, dat het saldo van deze rekening tezamen met het bedrag der netto-directe en -indirecte investeringen, vermeerderd met het saldo van de niet in die rekeningen opgenomen kapitaalsuitgaven en -ontvangsten, gelijk moet zijn aan het saldo van de Buitengewone Dienst II.

In aansluiting op de vorengenoemde rekeningen wordt nog een totaaloverzicht van de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds gegeven, waarbij speciale aandacht wordt geschonken aan het onderscheid in reële uitgaven van het Rijk voor consumptieve doeleinden, welke een beroep doen op de nationale middelen, en in overgedragen gelden, welke rechtstreeks ten bate van de overige sectoren van het economisch leven komen. De eerste groep van uitgaven is zoveel mogelijk gesplitst naar uitgaven voor het militair apparaat, het onderwijs en het burgerlijk apparaat. Van de Buitengewone Dienst II is eveneens een résumé opgenomen.

Tenslotte wordt in een overzicht van de Gehele Dienst een inzicht gegeven in het netto-beroep van het Rijk op de nationale middelen, welk netto-beroep voor 1956 3240 miljoen bedraagt.

Rekening I. Consumptie

A. Lasten

Onder „Bijdragen in diensten van de particuliere sector” vallen in het algemeen de subsidies, welke niet voor werken zijn bestemd en ook niet het karakter hebben van een inkomens-

of vermogensoverdracht, doch worden gegeven ten behoeve van het bijzonder onderwijs, de verpleging e.d., dus voor het verrichten van taken, welke de Staat om welke reden dan ook niet door zijn eigen organen doet verrichten.

Onder „Bijdragen in diensten van lagere publiekrechtelijke lichamen” worden samengebracht de bijdragen van de Staat in uitgaven van consumptieve aard van lagere publiekrechtelijke lichamen. In het bijzonder moet hierbij worden gedacht aan uitgaven voor de gemeentepolitie en die voor het openbaar onderwijs.

De „Bijdragen in diensten van het buitenland” bevatten de subsidies, bijdragen, contributies, enz. aan andere landen en aan internationale organisaties en instellingen.

B. Baten

De post „Personeelsverhaal” bevat de ontvangsten wegens inhoudingen op het salaris, wegens bijdragen voor inkoop van diensttijd voor pensioen en wegens inhoudingen voor pensioenen en onderstanden aan voormalig Rijkspersoneel of hun betrekkingen.

Onder de „Bijdragen van lagere publiekrechtelijke lichamen in diensten van het Rijk” worden ontvangsten samengebracht wegens diensten door het Rijk verleend, in welke diensten door lagere publiekrechtelijke lichamen wordt bijgedragen. Hieronder worden o.m. opgenomen de bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijksonderwijsinstellingen.

Voor de „Bijdragen van het buitenland in diensten van het Rijk” geldt mutatis mutandis hetzelfde. Gedacht is hier aan die gevallen, waarin Nederland ten behoeve van een ander land of internationale organisatie diensten verricht en daarvoor een vergoeding ontvangt.

Rekening II. Rente, verlies en winst

A. Lasten

De post „Bijdragen in exploitatie-verliezen van bedrijven” heeft zowel op Staatsbedrijven als op bedrijven uit de particuliere sector betrekking.

Rekening VI. Indirecte investeringen

A. Debet

Het algemene karakter van deze rekening werd reeds in het voorgaande besproken.

De post „Investeringen via fondsen” van deze rekening betreft die kapitaalverstrekkingen aan fondsen als bedoeld in artikel 87 van de Comptabiliteitswet, welke door die fondsen voor investeringsdoeleinden worden gebruikt.

Voor de post „Investeringen via Staatsbedrijven” geldt mutatis mutandis hetzelfde. Staatsbedrijven zijn die bedrijven, waarvoor artikel 88 van de Comptabiliteitswet toepassing heeft gevonden.

Onder de post „Deelnemingen in investeringen van derden” zijn samengebracht deelnemingen in investeringen van de particuliere sector, derhalve van particuliere bedrijven en instellingen, en van bedrijven welke, hoewel in feite eigendom van de Rijksoverheid, een privaatrechtelijke bedrijfsvorm hebben. Een deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven alsvooren bedoeld, wordt, wanneer die deelneming leidt tot investeringen door die bedrijven, hieronder verantwoord.

De overige posten spreken voor zichzelf.

B. Credit

Aan de hand van de toelichting, hierboven onder VI A Debet gegeven, zullen deze posten geen nadere explicatie behoeven.

Rekening VII. Overige vermogensmutaties

A. Debet

De post „Kapitaalverstrekkingen aan particuliere bedrijven” brengt die uitgaven samen, waarbij de Staat kapitaal ter leen verstrekt aan particuliere bedrijven, waaronder hier worden verstaan alle bedrijven met uitzondering van de Staatsbedrijven ex artikel 88 van de Comptabiliteitswet.

De post „Woningbouwvoorschotten” vindt toepassing zowel voor woningbouwvoorschotten aan woningbouwverenigingen, waarbij de gemeenten als tussenpersoon optreden, als voor die gevallen, waarin de gemeenten zelf de woningen bouwen.

De post „Kapitaalverstrekkingen buitenland” wordt ook gebruikt voor kapitaalverstrekkingen aan overzeese Rijksdelen.

B. Credit

De post „Aflossingen door particuliere bedrijven” omvat die gevallen, waarin de Staat aflossing ontvangt op door hem tegen de een of andere vorm van schuldbekentenis aan particuliere bedrijven verstrekt kapitaal.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM



AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

$$\begin{array}{r} 42 \\ 43 \\ \hline 126 \\ 128 \\ \hline 256 \\ 180 \\ \hline 436 \\ 209 \\ \hline 645 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 47 \\ 51 \\ \hline 207 \\ 205 \\ \hline 412 \\ 103 \\ \hline 515 \\ 120 \\ \hline 635 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ 106 \\ \hline 330 \\ 1500 \\ \hline 1830 \\ 108 \\ \hline 1938 \end{array}$$

$429 : 08$
 $505 : 99$
 $536 : 106$
 $430 : 90$
 $810 : 100$
 $530 : 105$
 171

$$\begin{array}{r} 143 \\ 43 \\ \hline 429 \\ 572 \\ \hline 1261 \\ 12 \\ \hline 1273 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 179 \\ 43 \\ \hline 771 \\ 620 \\ \hline 1391 \\ 12 \\ \hline 1403 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ 51 \\ \hline 126 \\ 67 \\ \hline 193 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 157 \\ 51 \\ \hline 785 \\ 705 \\ \hline 1490 \\ 103 \\ \hline 1593 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 179 \\ 106 \\ \hline 1074 \\ 19900 \\ \hline 110974 \\ 127 \\ \hline 143674 \end{array}$$

I. Consumptie

(in millioenen guldens)

Lasten				Baten			
Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956	Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956
<i>Lonen en salarissen (incl. sociale lasten)</i>	<i>1 067</i>	<i>1 173</i>	<i>1 159</i>	<i>Personeelsverhaal . . .</i>	<i>14</i>	<i>13</i>	<i>10</i>
Burgerlijk apparaat . .	443	471	513	Burgerlijk apparaat . .	10	9	7
Militair apparaat ¹⁾ . .	570	637	576	Militair apparaat . . .	3	3	2
Onderwijs	54	65	70	Onderwijs	1	1	1
<i>Materiële uitgaven . .</i>	<i>541</i>	<i>576</i>	<i>518</i>	<i>Diverse exploitatie- ontvangsten</i>	<i>180</i>	<i>155</i>	<i>158</i>
Burgerlijk apparaat . .	145	186	154	Burgerlijk apparaat . .	130	106	109
Militair apparaat . . .	381	374	344	Militair apparaat . . .	13	10	9
Onderwijs	15	16	20	Onderwijs	37	39	40
<i>Bijdragen in diensten van de particuliere sector</i>	<i>586</i>	<i>706</i>	<i>734</i>	<i>Bijdragen van lagere pu- blikrechtelijke licha- men in diensten van het Rijk</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Uitgaven voor onder- wijs	429	505	536	Onderwijs	3	3	3
Overige uitgaven . . .	157	201	198	Overige	2	3	4
<i>Bijdragen in diensten van lagere publiekrecht- elijke lichamen</i>	<i>178</i>	<i>261</i>	<i>226</i>	<i>Bijdragen van het buiten- land in diensten van het Rijk</i>	<i>10</i>	<i>2</i>	<i>7</i>
Uitgaven voor onder- wijs	88	99	106	<i>Saldo I (netto-con- sumptie)</i>	<i>2 713</i>	<i>3 222</i>	<i>2 957</i>
Uitgaven voor politie .	71	127	96				
Overige uitgaven van consumptieve aard .	19	35	24				
<i>Bijdragen in diensten van het buitenland</i>	<i>28</i>	<i>23</i>	<i>34</i>				
<i>Afschrijvingen ²⁾</i>	<i>522</i>	<i>659</i>	<i>468</i>				
Burgerlijk apparaat . .	159	170	208				
Militair apparaat . . .	358	483	252				
Onderwijs	5	6	8				
	2 922	3 398	3 139		2 922	3 398	3 139

¹⁾ Inclusief het burgerpersoneel van de Departementen van Oorlog en van Marine en inclusief de beloningen in natura aan het militair personeel.

²⁾ In de hier vermelde bedragen is, naast de in de Rijksbegroting opgenomen post voor afschrijvingen, tevens een bedrag begrepen overeen-

komende met de bedragen wegens groot-onderhoud van werken en voor aanschaffing van roerende goederen voor inrichting, uitbreiding en vernieuwing. Deze bedragen komen in rekening V onder de bruto-investeringen voor, doch worden in de Rijksbegroting rechtstreeks ten laste van de Gewone Dienst gebracht.

II. Rente, verlies en winst

<i>Rente en kosten van bin- nenlandse schuld . .</i>	<i>422</i>	<i>425</i>	<i>432</i>	<i>Rente van vorderingen op het binnenland . . .</i>	<i>63</i>	<i>59</i>	<i>55</i>
<i>Rente en kosten van bui- tenlandse schuld . . .</i>	<i>74</i>	<i>56</i>	<i>53</i>	<i>Rente van vorderingen op het buitenland . . .</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>13</i>
<i>Bijdragen in exploitatie- verliezen van bedrijven</i>	<i>9</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>Aandeel in exploitatie- winsten van bedrijven .</i>	<i>109</i>	<i>61</i>	<i>76</i>
<i>Bijdragen in rente en kosten van schuld van lagere publiekrecht- elijke lichamen</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>Saldo II</i>	<i>316</i>	<i>351</i>	<i>347</i>
	506	487	491		506	487	491

Lasten

III. Inkomensoverdrachten

Baten

<i>Overdrachten aan gezinnen</i>	601	674	689	<i>Belastingbaten</i>	5 022	5 274	5 192
Noodvoorziening ouden van dagen	276	297	304	Kostprijsverhogende belastingen	2 488	2 588	2 583
Loonbijdragen ten behoeve van aanvullende werken	73	68	88	Belastingen op winst, inkomen en vermogen	2 534	2 686	2 609
Overige overdrachten aan gezinnen	252	309	297	<i>Verskil tussen belastingbaten en opbrengsten¹⁾</i>	66	—	P.M.
<i>Overdrachten aan pensioen- en sociale fondsen</i>	207	205	213	<i>Boeten en opbrengst verbeurd verklaarde goederen</i>	11	11	10
Overdrachten aan pensioenfonds	141 ✓	133 ✓	140 ✓	<i>Heffingen in verband met de prijspolitiek</i>	17	1	—
Overdrachten aan sociale fondsen	66 ✓	72 ✓	73 ✓	<i>Saldo III</i>	— 4 008	— 4 037	— 3 945
<i>Prijsverlagende subsidies</i>	122	187	164				
Via het Landbouw-Egalisatiefonds	111 ✓	186 ✓	164 ✓				
Egalisatie kolenprijzen	11 ✓	1 ✓	— ✓				
<i>Huurverlagende subsidies</i>	106 ✓	109 ✓	118 ✓				
Huurverlagende subsidies rechtstreeks aan derden	12	12	12				
Huurverlagende subsidies via of aan lagere publiekrechtelijke lichamen	94	97	106				
<i>Bijdragen in inkomensoverdrachten van lagere publiekrechtelijke lichamen aan derden</i>	72 ✓	74 ✓	73 ✓				
	1 108 ✓	1 249 ✓	1 257 ✓				
					1 108	1 249	1 257

IV. Vermogensoverdrachten

<i>Overdrachten aan gezinnen</i>	101	146	87	<i>Overdrachten ten laste van de particuliere sector⁶⁾</i>	2	—	—
Oorlogsschadevergoedingen ²⁾	87 ✓	72 ✓	84 ✓	<i>Bijzondere kapitaalwinsten⁷⁾</i>	559	440	130
Overige overdrachten	14 ✓	57 ✓	3 ✓	<i>Overdrachten ten laste van het buitenland</i>	8	9	—
Rampschadevergoedingen	— ✓	17 ✓	— ✓	<i>Saldo IV</i>	262	817	643
<i>Overdrachten aan bedrijven</i>	377	690	272				
Oorlogsschadevergoedingen ²⁾	146 ✓	482 ✓	155 ✓				
Overige overdrachten	72 ✓	81 ✓	93 ✓				
Rampschadevergoedingen	159 ✓	127 ✓	24 ✓				
<i>Overdrachten ten behoeve van de woningbouw</i>	85 ✓	90 ✓	110 ✓				
Premieregeling woningbouw	85	90	110				
<i>Overdrachten aan lagere publiekrechtelijke lichamen</i>	231	201	223				
Oorlogsschadevergoedingen	64 ✓	72 ✓	70 ✓				
Investeringsbijdragen	42 ✓	56 ✓	86 ✓				
Rampschadevergoedingen ³⁾	91 ✓	49 ✓	6 ✓				
Overige overdrachten ⁴⁾	34 ✓	24 ✓	61 ✓				
<i>Overdrachten aan het buitenland</i>	37	131	80				
<i>Bijzondere kapitaalverliezen</i>	—	8	1				
	831	1 266	773		831	1 266	773

Zie voor noten blz. 9.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

88

297

385

200.

200

227 =

200.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Lasten

Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatiefonds

Baten

Omschrijving	1954 Vermoedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956	Omschrijving	1954 Vermoedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956
<i>Bruto consumptie</i>	2 922	3 398	3 139	<i>Diverse ontvangsten</i>	209	176	182
Burgerlijk apparaat en onderwijs	1 613	1 904	1 967	Burgerlijk apparaat en onderwijs	193	163	171
Militair apparaat	1 309	1 494	1 172	Militair apparaat	16	13	11
<i>Rente en bijdragen in verliezen</i>	506	487	491	<i>Rente en aandelen in winsten</i>	190	136	144
<i>Inkomensoverdrachten</i>	1 108	1 249	1 257	<i>Inkomensoverdrachten</i>	5 116	5 286	5 202
t.b.v. de particuliere sec- tor	1 036	1 175	1 184	t.l.v. de particuliere sec- tor	5 116	5 286	5 202
t.b.v. de publieke sector	72	74	73	<i>Vermogensoverdrachten</i>	10	9	—
<i>Vermogensoverdrachten</i>	831	1 266	773	t.l.v. de particuliere sec- tor	2	—	—
t.b.v. de particuliere sec- tor	563	934	470	t.l.v. het buitenland	8	9	—
t.b.v. de publieke sector	231	201	223	<i>Bijzondere kapitaal- winsten</i>	559	440	130
t.b.v. het buitenland	37	131	80	<i>Verrekening Gemeente- fonds te veel betaalde bedragen</i>	70	—	—
<i>Afgesloten dienstjaren</i>	60	18	5	<i>Afgesloten dienstjaren</i>	35	12	3
<i>Kosten werkgelegen- heidspolitiek</i>	—	2	26	<i>Nadelig saldo (Vermo- gensverlies)</i>	— 692	361	30
<i>Koopvaardijpensioen- fonds</i>	70	—	—	Saldi I, II, III en IV	— 717	353	2
				Saldo afgesloten dienst- jaren	25	6	2
				Kosten werkgelegen- heidspolitiek	—	2	26
				Koopvaardijpensioen- fonds	70	—	—
				Verrekening Gemeente- fonds te veel betaalde bedragen	— 70	—	—
	5 497	6 420	5 691		5 497	6 420	5 691

Debet

V. Directe investeringen

Credit

<i>Nieuwe werken</i>	472	567	414	<i>Afschrijvingen</i> ⁵⁾	522	659	468
Waterstaatswerken	117	154	160	Burgerlijk apparaat	159	170	208
Bestuursapparaat en do- meinen	38	64	45	Militair apparaat	358	483	252
Militair apparaat	276	286	147	Onderwijs	5	6	8
Onderwijs	4	10	6	<i>Verkoop van onroerende goederen</i>	16	12	12
Overige	9	10	11	<i>Deelneming van lagere publiekrechtelijke lichamen in investe- ringen van het Rijk</i>	3	2	2
Rijksgebouwendienst	28	43	45	<i>Saldo V (netto directe in- vesteringen)</i>	340	440	283
<i>Groot-onderhoud van werken</i> ⁶⁾	97	104	144		881	1 113	765
Waterstaatswerken	65	71	105				
Bestuursapparaat en do- meinen	22	23	26				
Militair apparaat	10	10	13				
<i>Inrichting, uitbreiding en vernieuwing (roerende goederen)</i> ⁸⁾	312	442	207				
Burgerlijk apparaat	13	17	19				
Militair apparaat	295	420	182				
Onderwijs	4	5	6				
	881	1 113	765				

¹⁾ Voortvloeiende uit inhaal van achterstand, versnelling van de aan-
slagregeling en overloop.

²⁾ In deze bedragen zijn opgenomen tegemoetkomingen in de oorlogs-
schade aan onroerende goederen ter vervanging van voorlopig verstrekte
kredieten.

³⁾ Inclusief het door het Rijk uitgevoerde dijkherstel.

⁴⁾ Vergoeding aan provincien en gemeenten voor de derving van in-
komsten als gevolg van de verlaging van de personele belasting, van
grondbelasting en van schoolgeld.

⁵⁾ Hieronder opgenomen een bedrag van 300 miljoen voor uitkering
aan de N.V. Nederlandsche Spoorwegen ter tegemoetkoming in oorlogs-
schade.

⁶⁾ De bijzondere heffingen zijn buiten beschouwing gelaten.

⁷⁾ In de vermelde bedragen is voor 1954 428 miljoen begrepen
wegens beschikbaar gekomen gelden uit de tegenwaarderekening bij de
Nederlandsche Bank en voor 1955 178 miljoen.

⁸⁾ Zie noot 2 bij rekening I.

VI. Indirecte investeringen

Debet

Credit

Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956	Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956
<i>Investeringen via fondsen</i>	18	28	27	<i>Aflossingen door fondsen</i>	7	2	4
Zuiderzeefonds	18	28	27	<i>Aflossingen door Staats- bedrijven</i>	209	135	134
<i>Investeringen via Staats- bedrijven</i>	171	203	212	P.T.T.	139	72	71
P.T.T.	101	111	118	Staatsmijnen	69	63	63
Staatsmijnen	69	91	91	Overige	1	—	—
Overige	1	1	3	<i>Saldo VI (netto indirecte investeringen)</i>	— 25	102	103
<i>Deelnemingen in investe- ringen van derden</i>	2	8	2				
	191	239	241		191	239	241

27
70
2
109
103

VII. Overige vermogensmutaties

Debet

Credit

<i>Kapitaalverstrekkings- binnenland</i>	34	48	46	<i>Aflossingen binnenland .</i>	126	184	65
Aan gezinnen	8	9	9	Door gezinnen	4	35	5
Aan particuliere bedrijven	17	30	26	Door particuliere bedrij- ven	28	33	31
Voor woningbouwvoor- schotten	7	6	10	Van woningbouwvoor- schotten	91	114	27
Aan lagere publiek- rechtelijke lichamen .	2	3	1	Door lagere publiek- rechtelijke lichamen .	3	2	2
<i>Kapitaalverstrekkings- buitenland</i>	14	30	25	<i>Aflossingen door het bui- tenland</i>	14	48	23
<i>Aflossingen Nationale Schuld</i>	635	383	206	<i>Ontvangsten in verband met aan- en ontmun- tingen</i>	37	76	84
Binnenland	130	121	132	<i>Saldo VII</i>	517	210	162
Buitenland	505	262	74				
<i>Uitgaven in verband met aan- en ontmuntingen</i>	11	57	57				
	694	518	334		694	518	334

334
23
11

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

4386,6	4196,6	4182,4	3960,3
154,7	113,0	111,3	132,2

4231,9	4083,6	4471,1	3828,1
--------	--------	--------	--------

14.200	14.300	15.000	15.000
--------	--------	--------	--------

42319 / 142000 (33)
~~152430~~

338			
2983	2856	283	2423

I. Reels

Reel I 1458,8 1487,5 1489,6 1563,1

Conductors 34,9 76,7 10,0 48,6

Reel II 261,6 362,0 410,8 242,2

1935,3	1922,0	1950,4	1854,4
--------	--------	--------	--------

II. Instruments

Instrument I 202,9 196,2 190,5 201,3

- 26,5 25,7 + 26,0 + 0,8

176,4	170,5	224,5	207,0
-------	-------	-------	-------

" III 727,2 816,0 1020,9 872,2

IV 275,4 244,2 221,1 173,1
 12 4,3 305 0,8
 274,2 240,3 219,6 172,3
 105,4 56,9 170,3 75,0
 379,6 300,2 397,9 247,3
 133
 150,9

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Buitengewone Dienst II (Kapitaaldienst)

Debet

Credit

Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956	Omschrijving	1954 Ver- moedelijk beloop	1955 Ver- moedelijke uitkomsten	1956
<i>Bruto directe investerin- gen</i>	881	1 113	765	<i>Afschrijvingen</i>	522	659	468
Burgerlijk apparaat en onderwijs	300	397	423	Burgerlijk apparaat en onderwijs	164	176	216
Militair apparaat . . .	581	716	342	Militair apparaat . . .	358	483	252
<i>Bruto indirecte investe- ringen</i>	191	239	241	<i>Indirecte des investeringen</i>	216	137	138
Via fondsen en Staats- bedrijven	189	231	239	Aflossingen door fond- sen en Staatsbedrijven	216	137	138
Deelneming in overige investeringen	2	8	2	<i>Verkoop van onroerende goederen</i>	16	12	12
<i>Kapitaalverstrekkingen .</i>	48	78	71	<i>Deelneming door lagere publiekrechtelijke li- chamen in investeringen van het Rijk</i>	3	2	2
<i>Aflossingen</i>	635	383	206	<i>Aflossingen</i>	140	232	88
<i>Uitgaven in verband met aan- en ontmunteningen</i>	11	57	57	<i>Ontvangsten in verband met aan- en ontmun- tingen</i>	37	76	84
<i>Afgesloten dienstjaren .</i>	—	—	2	<i>Afgesloten dienstjaren .</i>	2	—	—
				<i>Koopvaardijpensioen- fonds</i>	70	—	—
				<i>Nadelig saldo</i>	760	752	550
				Saldo V, VI en VII . .	832	752	548
				Saldo afgesloten dienst- jaren	— 2	—	2
				Koopvaardijpensioen- fonds	— 70	—	—
	1 766	1 870	1 342		1 766	1 870	1 342

Gehele Dienst (netto)

Uitgaven

Middelen

<i>Netto-consumptie . . .</i>	2 713	3 222	2 957	<i>Saldo (netto beroep van het Rijk op de natio- nale middelen) . . .</i>	3 053	3 662	3 240
Burgerlijk apparaat en onderwijs	1 420	1 741	1 796				
Militair apparaat . . .	1 293	1 481	1 161				
<i>Netto directe investerin- gen</i>	340	440	283				
Burgerlijk apparaat en onderwijs	117	207	193				
Militair apparaat . . .	223	233	90				
	3 053	3 662	3 240		3 053	3 662	3 240

3. Overzicht van de diensten 1949 tot en met 1954

In deze bijlage wordt in tabel I een samenvattend overzicht gegeven van de rekeningcijfers betreffende de diensten 1949 t/m 1953 (1953 voorlopige, nog niet vastgestelde rekening) en van het vermoedelijk beloop van de dienst 1954.

Ten einde een inzicht te geven in de ontwikkeling der uitgaven en inkomsten voor de dienstjaren 1953 en 1954 sinds de vaststelling van de betreffende begrotingen, zijn voor beide dienstjaren in afzonderlijke overzichten (tabellen II en III) naast elkaar gesteld: de cijfers der oorspronkelijk vastgestelde begrotingen, de cijfers welke in de Millioenennota 1955 ten

aanzien van deze beide begrotingsdiensten een beeld gaven (respectievelijk het vermoedelijk beloop en de vermoedelijke uitkomsten) en ten slotte de cijfers, zoals die zich voor deze dienstjaren thans laten aanzien (respectievelijk de voorlopige rekeningcijfers en het vermoedelijk beloop).

In de voor de dienstjaren 1953 en 1954 gegeven toelichting op de opgenomen tabellen worden de voornaamste oorzaken vermeld van de verschillen tussen de thans en de verleden jaar gepubliceerde cijfers.

I. Dienstjaren 1949—1954

(in miljoenen guldens)

Omschrijving	Rekeningcijfers				Voorlopige rekeningcijfers 1953	Vermoedelijk beloop 1954
	1949	1950	1951	1952		
Gewone Dienst						
Uitgaven	2 827	2 897	3 357	3 720	3 951	4 664
Middelen	4 472	4 431	5 141	5 447	5 441	5 570
Voordelig saldo	1 645	1 534	1 784	1 727	1 490	906
Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)						
Uitgaven	981	856	771	587	1 092	722
Middelen	492	495	419	926	402	619
Voordelig/Nadelig saldo	— 489	— 361	— 352	+ 339	— 690	— 103
Landbouw-Egalisatiefonds						
Nadelig saldo	266	223	143	67	116	111
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Egalisatiefonds						
Voordelig saldo	890	950	1 289	1 999	684	692
Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten)						
Uitgaven	391	982	1 296	1 214	1 015	1 357
Middelen	140	436	301	275	372	597
Nadelig saldo	251	546	995	939	643	760
Gehele Dienst						
Uitgaven (inclusief nadelig saldo L.E.F.)	4 465	4 958	5 567	5 588	6 174	6 854
Middelen	5 104	5 362	5 861	6 648	6 215	6 786
Voordelig/Nadelig saldo	+ 639	+ 404	+ 294	+ 1 060	+ 41	— 68

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

II. Dienstjaar 1953

(in miljoenen guldens)

Omschrijving	Oor- spronkelijk vastgestelde begroting	Ver- moedelijk beloop volgens Millioenen- nota 1955	Voorlopige rekenings- cijfers
Gewone dienst			
Uitgaven	4 096	4 023	3 951
Middelen	4 763	5 356	5 441
Voordelig saldo	667	1 333	1 490
Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)			
Uitgaven	598	1 123	1 092
Middelen	88	400	402
Nadelig saldo	510	723	690
Landbouw-Egalisatiefonds			
Nadelig saldo	80	121	116
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Ega- lisatiefonds			
Voordelig saldo	77	489	684
Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ont- vangsten)			
Uitgaven	916	1 003	1 015
Middelen	274	369	372
Nadelig saldo	642	634	643
Gehele Dienst			
Uitgaven (inclusief nadelig saldo L.E.F.)	5 690	6 270	6 174
Middelen	5 125	6 125	6 215
Voordelig/Nadelig saldo . .	— 565	— 145	+ 41

De uitgaven van de Gewone Dienst blijken volgens de voorlopige rekeningcijfers 72 miljoen lager uit te komen dan in de Millioenennota 1955 als vermoedelijk beloop voor deze uitgaven was aangenomen. Deze lagere uitkomst vindt haar verklaring onder meer hierin, dat ten behoeve van de werkgelegenheidspolitiek 17 miljoen en ten behoeve van het onderwijs 11 miljoen minder is uitgegeven dan ten tijde van de opstelling van de vorige Millioenennota mocht worden verwacht. Van de vele andere posten, die tot het verschil hebben bijgedragen, kunnen nog worden genoemd de uitgaven ten behoeve van de emigratie (6 miljoen lager), de defensie-uitgaven en de bijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea (beide 5 miljoen lager) en de uitgaven ten behoeve van de volksgezondheid (3 miljoen lager).

Ook de uitgaven van de Buitengewone Dienst I zijn volgens de voorlopige rekeningcijfers lager dan volgens het vermoedelijk beloop. Van het verschil van 31 miljoen is 17 miljoen toe te schrijven aan lagere uitgaven in verband met de watersnood en 8 miljoen aan lagere uitgaven voor herstel van oorlogsschade.

De uitgaven van de Buitengewone Dienst II daarentegen komen in de voorlopige rekening vergeleken bij het vermoedelijk beloop 12 miljoen hoger uit. Dit is grotendeels het gevolg van enerzijds de belegging van de door de Bondsrepubliek Duitsland ingevolge de restitutie-overeenkomst betaalde eerste en tweede termijn, tezamen groot 23 miljoen, met welke belegging in het vermoedelijk beloop nog geen rekening was ge-

houden, en anderszijds lagere uitgaven onder meer voor militaire projecten en waterstaatswerken (beide 4 miljoen lager).

Wat de middelen betreft is slechts een noemenswaardig verschil te constateren tussen het vermoedelijk beloop en de voorlopige rekeningcijfers, voorzover het de middelen van de Gewone Dienst betreft. Van dit verschil, een hogere opbrengst van 85 miljoen, is 14 miljoen te verklaren door de bovenvermelde tweede termijnbetaling door de Bondsrepubliek Duitsland (de eerste termijnbetaling wordt verantwoord op het dienstjaar 1954 onder afgesloten dienstjaren), en 48 miljoen door een hogere opbrengst van de inkomstenbelasting dan als vermoedelijk beloop hiervoor was aangenomen. De overige belastingen daarentegen blijken per saldo 6 miljoen minder op te brengen. Tenslotte kon de terugstorting door het Gemeentefonds aan het Rijk wegens ondernemingsbelasting 30 miljoen hoger worden gesteld dan bij het vermoedelijk beloop was aangenomen.

III. Dienstjaar 1954

(in miljoenen guldens)

Omschrijving	Oor- spronkelijk vastgestelde begroting	Ver- moedelijke uitkomsten volgens Millioenen- nota 1955	Vermoede- lijk beloop
Gewone Dienst			
Uitgaven	4 323	4 706	4 664
Middelen	4 762	5 372	5 570
Voordelig saldo	439	666	906
Buitengewone Dienst I (Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter)			
Uitgaven	1 238	919	722
Middelen	298	468	619
Nadelig saldo	940	451	103
Landbouw-Egalisatiefonds			
Nadelig saldo	100	100	111
Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en Landbouw-Ega- lisatiefonds			
Voordelig/Nadelig saldo . .	— 601	+ 115	+ 692
Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven en -ont- vangsten)			
Uitgaven	1 055	1 436	1 357
Middelen	457	480	597
Nadelig saldo	598	956	760
Gehele Dienst			
Uitgaven (inclusief nadelig saldo L.E.F.)	6 716	7 161	6 854
Middelen	5 517	6 320	6 786
Nadelig saldo	1 199	841	68

Uit bovenstaand overzicht blijkt, dat volgens het vermoedelijk beloop zowel op de Gewone Dienst als op de Buitengewone Dienst I en II enerzijds de uitgaven lager en anderzijds de middelen hoger uitkomen dan de bedragen, die hiervoor als vermoedelijke uitkomsten in de Millioenennota 1955 zijn opgenomen. De saldi van deze diensten komen hierdoor thans alle niet onbelangrijk gunstiger uit. Slechts het saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds vertoont thans een minder gunstige uitkomst. Als gevolg van deze ontwikkelingen daalde het tekort van de Gehele Dienst, volgens de vermoedelijke uitkomsten

nog 841 miljoen, tot 68 miljoen volgens de huidige inzichten.

In de vermoedelijke uitkomsten volgens de Miljoenennota 1955 was aangenomen, dat van de achterstand in de defensie-uitgaven (inclusief de uitgaven te financieren uit tegenwaardegeld) rond 250 miljoen zou worden ingehaald. Thans blijkt echter dat van deze geraamde inhaal op de Gewone Dienst 30 miljoen en op de Buitengewone Dienst II 56 miljoen niet zal worden gerealiseerd.

Een andere belangrijke post, die bijgedragen heeft tot de daling van de uitgaven van de Gewone Dienst, is de Rijksbijdrage aan de geldmiddelen van Nederlands Nieuw-Guinea, die thans t.o.v. de vermoedelijke uitkomsten 28 miljoen lager kan worden gesteld. In de vermoedelijke uitkomsten was deze post met 24 miljoen verhoogd t.o.v. de oorspronkelijk vastgestelde begroting op grond van het tekort van de op dat tijdstip bij de Staten-Generaal in behandeling zijnde begroting van dat gebiedsdeel voor het dienstjaar 1954. Van de op deze begroting geraamde uitgaven is echter een belangrijk gedeelte niet meer gerealiseerd ten laste van het betreffende dienstjaar.

Voorts blijven de in de oorspronkelijke begroting op hoofdstuk XIV (Onvoorziene uitgaven) uitgetrokken bedragen in verband met de werkgelegenheid, totaal 30 miljoen, geheel onbesteed. In de vermoedelijke uitkomsten was nog slechts rekening gehouden met een onbesteed blijven hierop van een bedrag van 10 miljoen.

Andere verlagingen op de Gewone Dienst betreffen de uitgaven in verband met complementaire sociale voorzieningen (12 miljoen lager) en de bijdrage in de kosten van de gemeentepolitie (9 miljoen lager).

Tegenover genoemde verlagingen op de Gewone Dienst staan echter ook verhogingen. Zo blijkt voor de salarissen van het Rijkspersoneel (exclusief die van het personeel van de ministeries van Oorlog en Marine, welke onder de defensie-uitgaven begrepen zijn) nog rond 22 miljoen meer benodigd te zijn dan reeds in het vermoedelijk beloop was aangenomen. Verder blijken op deze dienst hoger uit te komen de bijdragen in de exploitatie van woningwetwoningen (9 miljoen hoger), de loonbijdragen ten behoeve van aanvullende werken (9 miljoen hoger), de uitkeringen ingevolge de noodvoorziening ouden van dagen (7 miljoen hoger) en de uitgaven, voortvloeiende uit Staatsgaranties voor verzekeringen in verband met het handels- en dienstenverkeer met het buitenland (6 miljoen hoger).

Tenslotte is er thans rekening mede gehouden, dat bij supplementaire wet een aantal artikelen, in totaal uitgetrokken voor rond 11 miljoen, van de Buitengewone Dienst I naar de Gewone Dienst worden overgebracht.

De verlaging van de uitgaven van de Buitengewone Dienst I is voor een zeer groot deel het gevolg van verdere verlagingen van de uitgaven wegens herstel van watersnoodschade (98 miljoen lager), de uitgaven wegens herstel van oorlogsschade (24 miljoen lager) en de uitkeringen aan oorlogsslachtoffers uit voormalig Nederlands-Indië (10 miljoen lager). Op deze posten waren reeds in het vermoedelijk beloop niet onbelangrijke verlagingen t.o.v. de oorspronkelijk vastgestelde begroting aangebracht.

In het vermoedelijk beloop van de uitgaven van de Buitengewone Dienst I was opgenomen een bedrag van 20 miljoen wegens de overneming door Nederland van bepaalde vorderingen van de Republiek Indonesië op natuurlijke personen van Nederlandse nationaliteit. Thans staat echter vast, dat deze uitgave niet meer ten laste van 1954 zal komen en is deze post opgenomen in de vermoedelijke uitkomsten 1955.

Voorts kunnen thans de uitkeringen ingevolge de Premie- en Bijdrageregeling Woningbouw met 25 miljoen worden verlaagd, terwijl tenslotte ook nog tot de verlaging van de uitgaven van de Buitengewone Dienst I heeft bijgedragen de bovenvermelde overbrenging van een aantal artikelen naar de Gewone Dienst.

Behalve de defensie-uitgaven zijn voor de verlaging van de uitgaven van de Buitengewone Dienst II van belang het onbesteed blijven van een bedrag van 20 miljoen van het voor storting op de Nederlandse deelneming in het kapitaal van

de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling uitgetrokken bedrag, een verlaging van de kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds met 14 miljoen en mindere uitgaven i.v.m. het muntwezen (7 miljoen minder). Hiertegenover echter is voor kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen 7 miljoen en voor aflossing op binnenlandse gevestigde schuld 5 miljoen meer nodig dan in de vermoedelijke uitkomsten was aangenomen. Tenslotte is met de belegging van de door de Bondsrepubliek Duitsland ingevolge de restitutie-overeenkomst betaalde derde termijn, waarmee in de vermoedelijke uitkomsten nog geen rekening was gehouden, een bedrag van 9 miljoen gemoeid.

Tot de hogere opbrengst van de middelen van de Gewone Dienst, vergeleken bij de raming hiervoor in de vorige Miljoenennota, hebben vele posten bijgedragen. Zo kan de opbrengst van de belastingmiddelen thans 14 miljoen hoger worden gesteld. Vóór aftrek van het aandeel van Gemeentefonds, Provinciefonds en Landbouw-Egalisatiefonds is deze opbrengst 61 miljoen hoger. Dit laatste bedrag is de resultante van enerzijds meevallende opbrengsten der niet-kohierbelastingen in de tweede helft van 1954 en een hogere raming van het uiteindelijke kohierbedrag van het boekingsstijdvak 1954/55 van de inkomsten- en de vermogensbelasting en anderzijds een tegenvallende opbrengst van genoemd boekingsstijdvak bij de vennootschapsbelasting. Doordat in de vermoedelijke uitkomsten was uitgegaan van aandelen van het Gemeentefonds en het Provinciefonds van resp. 14,84 % en 0,67 % en deze percentages bij het opstellen van het vermoedelijk beloop werden verhoogd tot 15,45 % en 0,72 % bleef de stijging van het aandeel van het Rijk beperkt tot de genoemde 14 miljoen. Voorts is thans in het vermoedelijk beloop van de middelen van de Gewone Dienst opgenomen een bedrag van 70 miljoen voor terugstorting door het Gemeentefonds aan het Rijk wegens ondernemingsbelasting.

Een belangrijk aandeel in de stijging van de middelen van de onderhavige dienst wordt voorts gevormd door hogere exploitatiewinsten van bedrijven, in totaal 57 miljoen hoger. Hiertoe dragen bij de uitkering van het Staatsbedrijf der P.T.T. wegens het voordelig saldo over het jaar 1954 ad 35 miljoen, de uitkering van de N.V. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij wegens dividend op het aandelenkapitaal ad 5 miljoen, de uitkering van „Breedband N.V.” wegens dividend op het aandelenkapitaal ad 4 miljoen (voor deze posten is eerder nog geen ontvangst over 1954 geraamd) en de uitkering van de Staatsmijnen wegens dividend op het aandelenkapitaal, welke thans 5 miljoen hoger kan worden gesteld. Ook de diverse rente-ontvangsten komen volgens de huidige inzichten hoger uit en wel 9 miljoen.

Verder is in het vermoedelijk beloop van de middelen van de Gewone Dienst begrepen een bedrag van 6 miljoen wegens de bijdrage van de Nederlandse Antillen in de kosten van de verzorging van Koninkrijks-aangelegenheden, waarmee in de vermoedelijke uitkomsten nog geen rekening was gehouden.

Tenslotte hebben de ontvangsten wegens afgesloten dienstjaren in totaal rond 20 miljoen meer opgebracht ten gunste van de Gewone Dienst dan in de vermoedelijke uitkomsten was aangenomen. Ook de diverse exploitatie-baten komen thans veelal hoger uit.

De belangrijkste oorzaak van de stijging van de middelen van de Buitengewone Dienst I is gelegen in een verhoging van het bedrag van de uit de tegenwaarderekening ontvangen gelden met 128 miljoen. Andere oorzaken zijn de aanvullende uitkering van het Scheepvaartfonds wegens voordelige saldi van de exploitatie-rekeningen over de jaren 1949—1950 ad 20 miljoen en de bovenvermelde derde termijnbetaling door de Bondsrepubliek Duitsland ingevolge de restitutie-overeenkomst ad 9 miljoen. Bovendien is onder de afgesloten dienstjaren van de onderhavige dienst thans verantwoord de eerste termijnbetaling, door de Bondsrepubliek Duitsland, eveneens groot 9 miljoen. Met deze ontvangsten was in de vermoedelijke uitkomsten nog geen rekening gehouden.

Tegenover deze verhogingen van de middelen van deze dienst staat, dat niet meer ten gunste van het dienstjaar 1954

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

zal komen de ontvangst, voortvloeiende uit de overeenkomst met Frankrijk ten aanzien van uit de oorlog voortgesproten kwesties op financieel gebied. Hiervoor was in de vermoedelijke uitkomsten opgenomen een bedrag van 20 miljoen.

De stijging tenslotte van de middelen van de Buitengewone Dienst II kan grotendeels verklaard worden door de hogere uitkering van het Staatsbedrijf der P.T.T. wegens aflossing op

verstrekt kapitaal ad 71 miljoen, door de aanvullende uitkering van het Scheepvaartfonds wegens voordelige saldi van de kapitaalontvangsten en -uitgaven van dat fonds over de jaren 1949—1950 ad 3 miljoen, door extra aflossingen van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet ad 23 miljoen en door hogere ontvangsten i.v.m. het muntwezen ad 6 miljoen.

4. Uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg ten laste van de diensten 1949 tot en met 1956

In deze bijlage wordt aan de hand van een aantal overzichten een beeld gegeven van het verloop der uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg ten laste van de diensten 1949 tot en met 1956.

De in deze overzichten opgenomen cijfers voor de jaren 1949 tot en met 1952 zijn ontleend aan de vastgestelde Rijksrekeningen, die voor 1953 aan de voorlopige nog niet vastgestelde rekening, terwijl de cijfers voor 1954, 1955 en 1956 betreffen respectievelijk het vermoedelijk beloop, de vermoedelijke uitkomsten en de ingediende begroting.

Opgenomen zijn tabellen voor:

a. de uitgaven van de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds (tabellen I en IV);

b. de uitgaven van de Buitengewone Dienst II (tabellen II en V);

c. de uitgaven van de Gehele Dienst (tabellen III en VI).

Teneinde de relatieve betekenis van de Rijksuitgaven voor de Nederlandse economie beter te doen uitkomen zijn, behalve tabellen, waarin de uitgaven in miljoenen guldens zijn vermeld, ook tabellen opgenomen waarin de uitgaven zijn uitgedrukt in percentages van het nationaal inkomen.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds in het overzicht van de uitgaven voor de verschillende onderwerpen van Staatszorg, voorkomende in hoofdstuk II van de nota, opgenomen is onder de uitgaven voor Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij, terwijl het nadelig saldo in onderstaande tabellen is opgenomen onder de categorie Prijssubsidies. Hetzelfde geldt voor de uitgaven ter egalisatie van kolenprijzen, welke in hoofdstuk II van de nota zijn verwerkt onder de functionele categorie Handel en nijverheid.

1. Uitgaven Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds (in miljoenen guldens)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Vermoe- delijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	715,6	838,0	859,5	1 046,1	1 110,9	1 384,9	1 545,0	1 207,7
Buitenlandse betrekkingen	38,0	53,6	50,3	53,4	56,1	68,1	74,5	79,8
Overzeese Rijksdelen	14,5	79,1	27,9	65,6	18,6	37,5	106,7	75,7
Politie en justitie	206,6	204,8	290,8	209,6	415,9 ¹⁾	230,5	315,8 ²⁾	274,2
Onderwijs en cultuur	343,7	376,2	416,2	467,0	519,6	612,0	702,3	766,0
Waterstaat	79,7	97,3	100,9	108,2	121,4	134,1	162,0	230,6
Verkeer	83,6	54,6	65,9	52,6	55,6	68,2	92,3	77,8
Handel en nijverheid	179,7	81,5	44,5	40,4	61,0	85,4	70,9	67,3
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	98,4	99,4	101,5	143,0	126,9	135,5	165,3	174,8
Prijssubsidies (incl. nadelig saldo L.E.F.)	323,1	241,7	143,1	67,0	187,7	121,7	186,7	163,5
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	371,0	459,4	603,6	665,8	713,5	868,1	970,1	957,2
Volkshuisvesting	39,8	49,8	76,6	59,4	146,7	207,7	214,6	248,3
Herstel van oorlogsschade	488,8	473,0	456,3	523,5	339,6	317,6	640,4 ³⁾	323,6
Diensten van algemene aard	443,2 ⁴⁾	178,4	160,6	205,8	234,4	215,3	243,4	242,9
Niet toegerekende uitgaven voor pen- sioenen en wachtgelden	64,8	78,3	88,2	91,3	86,3	111,3	115,3	110,9
Nationale Schuld ⁵⁾	572,4	521,2	510,6	475,3	441,3	487,1	475,5	480,9
Algemene uitkeringen aan provinciën en gemeenten	11,0	—	176,0	—	—	—	—	—
Uitgaven verband houdende met de watersnood	—	—	—	—	416,2	265,3	199,4	31,9
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de perso- nele belasting en de grondbelasting, als- mede voor de derving van schoolgeld	—	—	—	—	—	34,0	27,2	61,0
Totaal exclusief afschrijvingen	4 073,9	3 886,3	4 172,5	4 274,0	5 051,7	5 384,3	6 307,4	5 574,1
Afschrijvingen	—	89,9	98,0	100,0	107,0	113,0	113,0	117,0
Totaal-Generaal	4 073,9	3 976,2	4 270,5	4 374,0	5 158,7	5 497,3	6 420,4	5 691,1

Opgenomen zijn onder:

¹⁾ de uitgaven van het Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging, gedaan in de jaren 1946 t/m 1949, groot 178,8 miljoen;

²⁾ een bedrag van 32,9 miljoen betrekking hebbend op de kosten van de gemeente-politie over de jaren 1951—1954;

³⁾ de budgetaire verantwoording van de oorlogsschadevergoeding van 300 miljoen aan de Nederlandse Spoorwegen;

⁴⁾ de uitgaven, voortvloeiende uit de devaluatie van de gulden in 1949 ad 281,2 miljoen;

⁵⁾ het koersverlies op de aflossing van vlottende buitenlandse schuld als gevolg van de devaluatie van de gulden in 1949:

in 1950: 48,8 miljoen

in 1951: 35,2 miljoen

in 1952: 35,2 miljoen.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

II. Uitgaven Buitengewone Dienst II
(in miljoenen guldens)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moedelijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	52,1	88,5	239,9	300,2	258,3	282,6	288,0	152,3
Buitenlandse betrekkingen ¹⁾	23,9	89,8	2,2	1,3	24,7	15,2	36,0	27,0
Overzeese Rijksdelen	2,0	283,9 ²⁾	—	17,0	6,0	—	8,7	—
Politie en justitie	2,4	1,9	2,6	1,3	23,9 ³⁾	3,0	0,1	0,1
Onderwijs en cultuur	4,8	4,7	8,4	13,7	16,3	20,9	16,8	12,4
Waterstaat	64,3	73,2	94,3	105,2	87,9	131,6	177,9	182,7
Verkeer	113,1	173,8	433,3 ⁴⁾	98,6	108,6	110,1	123,6	124,7
Handel en nijverheid	35,0	79,7	124,2	93,7	71,4	95,4	153,5	128,6
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	4,2	7,8	10,3	14,7	10,5	17,4	20,2	27,5
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	0,2	2,1	9,9	7,6	8,1	11,8	7,3	6,2
Volkshuisvesting	27,5	2,5	14,6	8,9	9,1	6,7	6,1	10,1
Herstel van oorlogsschade	0,5	—	3,0	135,0	1,9	0,5	5,6	5,5
Diensten van algemene aard	13,1	34,2	11,1	25,6	17,3	26,9	96,7	108,6
Nationale Schuld	47,6	139,9	342,6	390,9	371,0	634,6 ⁵⁾	383,5 ⁶⁾	204,9
Totaal	390,7	982,0	1 296,4	1 213,7	1 015,0	1 356,7	1 324,0	990,6

Opgenomen zijn onder:

¹⁾ wegens:

a. deelneming in het Internationale Monetaire Fonds:

in 1949: 22,5 miljoen

in 1950: 81,7 miljoen;

b. deelneming in de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling:

in 1949: 0,5 miljoen

in 1950: 6,9 miljoen

in 1953: 1,0 miljoen

in 1954: 5,0 miljoen

in 1955: 25,0 miljoen

in 1956: 25,0 miljoen;

c. belegging binnen de Bondsrepubliek Duitsland van de door dat land ingevolge de restitutie-overeenkomst betaalde termijnen: in 1953: 22,7 miljoen

in 1954: 9,0 miljoen

in 1955: 9,0 miljoen;

²⁾ een bedrag van 280 miljoen wegens credietverstrekking aan Indonesië;

³⁾ een bedrag van 22 miljoen wegens credietverstrekking aan het Waarborgfonds Rechtsherstel;

⁴⁾ een bedrag van 290 miljoen wegens kapitaaldeelname in de Nederlandse Spoorwegen;

⁵⁾ de versterkte aflossing van 142,5 miljoen op het Britse Settlement, van 199 miljoen op de lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling en van 68,9 miljoen op het crediet afgesloten met de Belgische Regering;

⁶⁾ de versterkte aflossing van 193 miljoen op de lening van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.

III. Uitgaven Gehele Dienst
(in miljoenen guldens)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moedelijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	767,7	926,5	1 099,4	1 346,3	1 369,2	1 667,5	1 833,0	1 360,0
Buitenlandse betrekkingen	61,9	143,4	52,5	54,7	80,8	83,3	110,5	106,8
Overzeese Rijksdelen	16,5	363,0	27,9	82,6	24,6	37,5	115,4	75,7
Politie en justitie	209,0	206,7	293,4	210,9	439,8	233,5	315,9	274,3
Onderwijs en cultuur	348,5	380,9	424,6	480,7	535,9	632,9	719,1	778,4
Waterstaat	144,0	170,5	195,2	213,4	209,3	265,7	339,9	413,3
Verkeer	196,7	228,4	499,2	151,2	164,2	178,3	215,9	202,5
Handel en nijverheid	214,7	161,2	168,7	134,1	132,4	180,8	224,4	195,9
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	102,6	107,2	111,8	157,7	137,4	152,9	185,5	202,3
Prijssubsidies (incl. nadelig saldo L.E.F.)	323,1	241,7	143,1	67,0	187,7	121,7	186,7	163,5
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	371,2	461,5	613,5	673,4	721,6	879,9	977,4	963,4
Volkshuisvesting	67,3	52,3	91,2	68,3	155,8	214,4	220,7	258,4
Herstel van oorlogsschade	489,3	473,0	459,3	658,5	341,5	318,1	646,0	329,1
Diensten van algemene aard	456,3	212,6	171,7	231,4	251,7	242,2	340,1	351,5
Niet toegerekende uitgaven voor pen- sioenen en wachtgelden	64,8	78,3	88,2	91,3	86,3	111,3	115,3	110,9
Nationale Schuld	620,0	661,1	853,2	866,2	812,3	1 121,7	859,0	685,8
Algemene uitkeringen aan provinciën en gemeenten	11,0	—	176,0	—	—	—	—	—
Uitgaven verband houdende met de wa- tersnood	—	—	—	—	416,2	265,3	199,4	31,9
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de perso- nele belasting en de grondbelasting, alsmede voor de derving van schoolgeld	—	—	—	—	—	34,0	27,2	61,0
Totaal exclusief afschrijvingen	4 464,6	4 868,3	5 468,9	5 487,7	6 066,7	6 741,0	7 631,4	6 564,7
Afschrijvingen	—	89,9	98,0	100,0	107,0	113,0	113,0	117,0
Totaal-Generaal	4 464,6	4 958,2	5 566,9	5 587,7	6 173,7	6 854,0	7 744,4	6 681,7

IV. Uitgaven Gewone Dienst, Buitengewone Dienst I en nadelig saldo Landbouw-Egalisatiefonds
(uitgedrukt in percentages van het nationaal inkomen)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moedelijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	4,48	4,72	4,39	5,12	5,06	5,78	6,06	4,65
Buitenlandse betrekkingen	0,24	0,30	0,26	0,26	0,26	0,29	0,29	0,31
Overzeese Rijksdelen	0,09	0,44	0,14	0,32	0,08	0,16	0,42	0,29
Politie en justitie	1,29	1,15	1,49	1,02	1,89	0,96	1,24	1,06
Onderwijs en cultuur	2,15	2,12	2,13	2,28	2,37	2,55	2,75	2,94
Waterstaat	0,50	0,55	0,52	0,53	0,55	0,56	0,63	0,89
Verkeer	0,52	0,31	0,34	0,26	0,25	0,29	0,36	0,30
Handel en nijverheid	1,13	0,46	0,23	0,20	0,28	0,36	0,28	0,26
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	0,62	0,56	0,52	0,70	0,58	0,57	0,65	0,67
Prijssubsidies (incl. nadelig saldo L.E.F.)	2,03	1,36	0,73	0,33	0,85	0,51	0,73	0,63
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	2,32	2,59	3,09	3,25	3,25	3,62	3,81	3,68
Volkshuisvesting	0,25	0,28	0,39	0,29	0,67	0,87	0,85	0,95
Herstel van oorlogsschade	3,06	2,67	2,33	2,56	1,55	1,33	2,51	1,25
Diensten van algemene aard	2,78	1,01	0,81	1,00	1,07	0,90	0,95	0,93
Niet toegerekende uitgaven voor pen- sioenen en wachtgelden	0,40	0,44	0,45	0,45	0,39	0,46	0,45	0,43
Nationale Schuld	3,59	2,94	2,61	2,33	2,01	2,03	1,87	1,85
Algemene uitkeringen aan provinciën en gemeenten	0,07	—	0,90	—	—	—	—	—
Uitgaven verband houdende met de watersnood	—	—	—	—	1,89	1,11	0,78	0,12
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele be- lasting en de grondbelasting alsmede voor de derving van schoolgeld	—	—	—	—	—	0,14	0,11	0,23
Totaal exclusief afschrijvingen	25,52	21,90	21,33	20,90	23,00	22,49	24,74	21,44
Afschrijvingen	—	0,51	0,50	0,49	0,49	0,47	0,44	0,45
Totaal-Generaal	25,52	22,41	21,83	21,39	23,49	22,96	25,18	21,89

V. Uitgaven Buitengewone Dienst II
(uitgedrukt in percentages van het nationaal inkomen)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moedelijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	0,33	0,50	1,23	1,46	1,17	1,18	1,13	0,58
Buitenlandse betrekkingen	0,15	0,51	0,01	0,01	0,11	0,06	0,14	0,10
Overzeese Rijksdelen	0,01	1,60	—	0,08	0,03	—	0,03	—
Politie en justitie	0,02	0,01	0,01	0,01	0,11	0,01	—	—
Onderwijs en cultuur	0,03	0,03	0,04	0,07	0,07	0,09	0,07	0,05
Waterstaat	0,40	0,41	0,48	0,51	0,40	0,55	0,70	0,70
Verkeer	0,71	0,98	2,22	0,48	0,50	0,46	0,49	0,48
Handel en nijverheid	0,22	0,45	0,63	0,46	0,32	0,40	0,60	0,49
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	0,02	0,04	0,05	0,07	0,05	0,07	0,08	0,11
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	0,00	0,01	0,05	0,04	0,04	0,05	0,03	0,03
Volkshuisvesting	0,18	0,02	0,08	0,04	0,04	0,03	0,02	0,04
Herstel van oorlogsschade	0,00	—	0,02	0,66	0,01	0,00	0,02	0,02
Diensten van algemene aard	0,08	0,19	0,06	0,13	0,08	0,11	0,38	0,42
Nationale Schuld	0,30	0,79	1,75	1,91	1,69	2,65	1,50	0,79
Totaal	2,45	5,54	6,63	5,93	4,62	5,66	5,19	3,81

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Gekend belangrijke ^{post} ~~post~~
 Gekend 3 ⁱⁿ ~~in~~ ^{reeds} ~~reeds~~ ^{gekend} ~~gekend
 + ^{geen} ~~geen~~ ^{en} ~~en~~ ^{keel} ~~keel~~~~

2 Werkzaam
 Werkzaam Werkzaam
 Werkzaam Werkzaam

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

VI. Uitgaven Gehele Dienst
(uitgedrukt in percentages van het nationaal inkomen)

Onderwerpen van Staatszorg	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moedelijk beloop 1954	Vermoe- delijke uitkom- sten 1955	1956
Defensie	4,81	5,22	5,62	6,58	6,23	6,96	7,19	5,23
Buitenlandse betrekkingen	0,39	0,81	0,27	0,27	0,37	0,35	0,43	0,41
Overzeese Rijksdelen	0,10	2,04	0,14	0,40	0,11	0,16	0,45	0,29
Politie en justitie	1,31	1,16	1,50	1,03	2,00	0,97	1,24	1,06
Onderwijs en cultuur	2,18	2,15	2,17	2,35	2,44	2,64	2,82	2,99
Waterstaat	0,90	0,96	1,00	1,04	0,95	1,11	1,33	1,59
Verkeer	1,23	1,29	2,56	0,74	0,75	0,75	0,85	0,78
Handel en nijverheid	1,35	0,91	0,86	0,66	0,60	0,76	0,88	0,75
Land- en tuinbouw, veeteelt en visserij	0,64	0,60	0,57	0,77	0,63	0,64	0,73	0,78
Prijssubsidies (incl. nadelig saldo L.E.F.)	2,03	1,36	0,73	0,33	0,85	0,51	0,73	0,63
Sociale voorzieningen, emigratie en volks- gezondheid	2,32	2,60	3,14	3,29	3,29	3,67	3,84	3,71
Volkshuisvesting	0,43	0,30	0,47	0,33	0,71	0,90	0,87	0,99
Herstel van oorlogsschade	3,06	2,67	2,35	3,22	1,56	1,33	2,53	1,27
Diensten van algemene aard	2,86	1,20	0,87	1,13	1,15	1,01	1,33	1,35
Niet toegerekende uitgaven voor pen- sioenen en wachtgelden	0,40	0,44	0,45	0,45	0,39	0,46	0,45	0,43
Nationale Schuld	3,89	3,73	4,36	4,24	3,70	4,68	3,37	2,64
Algemene uitkeringen aan provinciën en gemeenten	0,07	—	0,90	—	—	—	—	—
Uitgaven verband houdende met de watersnood	—	—	—	—	1,89	1,11	0,78	0,12
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomen als gevolg van de verlaging van de personele belasting en de grondbelasting alsmede voor de derving van schoolgeld	—	—	—	—	—	0,14	0,11	0,23
Totaal exclusief afschrijvingen	27,97	27,44	27,96	26,83	27,62	28,15	29,93	25,25
Afschrijvingen	—	0,51	0,50	0,49	0,49	0,47	0,44	0,45
Totaal-Generaal	27,97	27,95	28,46	27,32	28,11	28,62	30,37	25,70

5. Overzicht van de in de begroting 1956 opgenomen uitgaven voor investeringen door het Rijk

Met dit overzicht wordt beoogd meer inzicht te verschaffen in de investeringsactiviteit van het Rijk, per project en in totaliteit. Het overzicht omvat daartoe zowel de investeringen, welke rechtstreeks uit de begrotingshoofdstukken worden gefinancierd, als die, welke via de begrotingsfondsen en de Staatsbedrijven tot stand komen. Projecten, waarvan de totale kosten minder dan f 100 000 belopen, zijn niet opgenomen.

De in het overzicht opgenomen bedragen zijn voor wat betreft de uitgaven ten laste van de begrotingen voor 1954 en voorafgaande jaren afgestemd op het vermoedelijk beloop, resp. de (deels voorlopige) rekeningcijfers. Als uitgaven ten laste van de begroting 1955 zijn de vermoedelijke uitkomsten voor dat begrotingsjaar opgenomen. De bedragen, vermeld als uitgaven ten laste van de begroting 1956, zijn gebaseerd op de begrotingcijfers; zij zijn echter, voor zover mogelijk en nodig, herzien in verband met de te verwachten overbrenging (met toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet of artikel 16 van de Bedrijvenwet) van bedragen van 1955 naar 1956 en van 1956 naar 1957.

De financiering van de projecten, opgenomen onder de met een * gemerkte artikelen, geschiedt voor 1955 en latere jaren via het collectieve artikel voor nieuw-, aan- en verbouw en aankoop van gronden en opstallen van het begrotingshoofdstuk voor Wederopbouw en Volkshuisvesting.

Door totalisering van de in het overzicht opgenomen bedragen wordt de volgende samenvatting verkregen:

Investeringsactiviteit in 1956 in uitvoering	Totale kosten	Uitgaven		
		vóór 1956	in 1956	na 1956
<i>Burgerlijke investeringen . . .</i>	<i>2 943</i>	<i>1 378</i>	<i>519</i>	<i>1 046</i>
Onderwijs	87	36	18	33
Domeinen	32	10	8	14
Waterstaat	827	304	147	376
Zuiderzeewerken	1 373	814	88	471
P.T.T.	118	—	118	—
Staatsmijnen	288	111	86	91
Overige	218	103	54	61
<i>Militaire investeringen</i>	<i>984</i>	<i>652</i>	<i>177</i>	<i>155</i>
Oorlog	70	7	63	—
Marine	914	645	114	155
<i>Totaal</i>	<i>3 927</i>	<i>2 030</i>	<i>696</i>	<i>1 201</i>

Bij de beschouwing van vorenstaande tabel moet in aanmerking worden genomen, dat in enkele gevallen (in het bijzonder bij Oorlog en de P.T.T.) alleen het jaarplan 1956 is opgenomen, omdat het uit administratieve of andere overwegingen bezwaarlijk is meer uitgebreide gegevens te publiceren.

Het totaal van de uitgaven voor investeringen in 1956 (696 miljoen) komt slechts in geringe mate uit boven het overeenkomstige totaal voor 1955, zoals dit in de vorige Millioenennota werd becijferd (684 miljoen). Tussen de verschillende rubrieken treden echter, zoals uit de volgende vergelijking blijken zal, belangrijke verschuivingen op.

	1955	1956
<i>Burgerlijke investeringen</i>	<i>472</i>	<i>519</i>
Onderwijs	19	18
Domeinen	11	8
Waterstaat	84	147
Zuiderzeewerken	114	88
P.T.T.	114	118
Staatsmijnen	86	86
Overige	44	54
<i>Militaire investeringen</i>	<i>212</i>	<i>177</i>
Oorlog	70	63
Marine	142	114
<i>Totaal</i>	<i>684</i>	<i>696</i>

Bij het onderdeel Waterstaat dragen tot de verhoging o.m. bij: de werken in het Delta-gebied (+ 17 miljoen), de aanleg van Rijkswegen (+ 24 miljoen) en de Velser-tunnel (+ 12 miljoen). Met betrekking tot dit laatste project zal ook in het lopende jaar meer voortgang gemaakt kunnen worden dan in de vorige Millioenennota is voorzien. Bij het onderdeel Zuiderzeewerken is voor waterbouwkundige werken en voorbereiding van de inpolderingsarbeid Oostelijk Flevoland ruim 21 miljoen minder opgenomen. Ook voor Marine kan, nu de afwerking van het aanbouwprogramma belangrijk is gevorderd, met een geringer bedrag voor investeringen worden volstaan.

(in duizenden guldens)

Art.	Investeringsactiviteit	Jaar van aanvang	Jaar van voltooiing	Totale kosten	Vermoedelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
6*	Huis der Koningin Voortzetting restauratie paleis Huis ten Bosch . .	1951	1956	2 050	1 330	500	220	—
46*	Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin Voortzetting verbouw en uitbreiding gebouwen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal . .	1955	1957	950	—	—	300	650
181	Ministerie van Buitenlandse Zaken Verwerving eigen gebouwen voor vertegenwoordigingen in het buitenland.	1956	1956	2 000	—	—	2 000	—

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

von Landacker in der

Complement ^{value} Value against

There is compensation for all the good work

Mom de
meis vaderschijde Brei Gevonne (Andersvold)

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Art.	Investerings	Jaar van aan- vang	Jaar van vol- tooiing	Totale kosten	Vermoedelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
	Ministerie van Justitie							
267*	Bouw paleis van Justitie te Arnhem	1956	1958	5 000	—	—	1 000	4 000
	Uitbreiding gerechtshof te Leeuwarden	1955	1957	550	—	—	400	150
	Verbouw arrondissementsrechtbank te Alkmaar	1956	1957	400	—	—	50	350
	Verbouw arrondissementsrechtbank te Almelo	1955	1957	750	—	150	300	300
	Verbouw en uitbreiding arrondissementsrechtbank te Middelburg	1955	1956	445	—	200	245	—
	Verbouw arrondissementsrechtbank te Utrecht	1954	1956	620	180	300	140	—
	Verbouw zittingzaal en uitbreiding arrondisse- mentsrechtbank te Zutphen	1955	1956	400	—	100	300	—
	Bouw kantongerechtsgebouw te Gorinchem	1956	1957	250	—	—	25	225
	Bouw kantongerechtsgebouw te Gouda	1956	1957	300	—	—	25	275
	Bouw kantongerechtsgebouw te Wageningen	1955	1956	230	—	100	130	—
	Verbouw huis van bewaring te Almelo	1956	1957	225	—	—	100	125
	Aanbouw vleugel huis van bewaring te Breda	1955	1958	1 500	—	—	300	1 200
	Bouw van 17 woningen bij de strafgevangenis te Arnhem	1955	1956	298	—	100	198	—
	Aanleg waterleiding strafgestichten te Norg	1954	1957	1 300	130	300	300	570
	Diverse verbouwingen in de jeugdgevangenis te Vught	1953	1956	550	350	20	180	—
	Bouw van paviljoens rijksopvoedingsgesticht te Zeist	1955	1957	393	—	175	168	50
	Verbouw en uitbreiding psychopathenasyls te Avereest	1955	1957	600	—	150	200	250
	Ministerie van Binnenlandse Zaken							
141*	Voortzetting restauratie abdijcomplex te Middel- burg	1951	1956	2 265	1 540	270	455	—
	Bouw griffiegebouw abdijcomplex te Middelburg	1956	1959	1 300	—	—	100	1 200
	Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen							
485*	Uitbreiding departementsgebouw	1955	1958	1 640	—	400	800	440
	Bouw rijkskweekschool te Heerenveen	1956	1957	900	—	—	400	500
	Uitbreiding rijkskweekschool te Middelburg	1955	1957	250	—	50	175	25
	Verbouw en uitbreiding van rijks hogere burger- scholen	1955	onbek.	14 142	—	420	2 000	11 722
	Rijksuniversiteit te Leiden:							
	bouw laboratorium voor physiologie	1954	1957	3 460	5	800	1 100	1 555
	aanbouw vleugel laboratorium voor zoölogie	1955	1957	1 350	—	500	500	350
	bouw biochemisch centrum (1e etappe)	1956	1957	600	—	—	200	400
	uitbreiding afd. keel-, neus- en oorheelkunde, academisch ziekenhuis	1955	1956	667	—	200	467	—
	bouw van een centrale medische bibliotheek t.b.v. het academisch ziekenhuis	1956	1957	600	—	—	200	400
	Rijksuniversiteit te Utrecht:							
	bouw laboratorium voor propaedeutische en analytische scheikunde	1953	1956	5 037	825	2 000	2 212	—
	Rijksuniversiteit te Groningen:							
	uitbreiding natuurkundig laboratorium	1954	1958	4 400	80	600	1 350	2 370
	Uitbreiding technische hogeschool te Delft.	1951	1959	31 750	8 630	7 620	4 860	10 640
488	Inrichting nieuwe en vergrote gebouwen rijks- universiteit te Leiden:							
	physiologie	1954	1957	200	40	40	25	95
	physische scheikunde	1952	1956	470	220	200	50	—
	overige afdelingen	1954	1957	2 105	550	720	490	345
491	Inrichting nieuwe en vergrote gebouwen rijks- universiteit te Utrecht	1955	1956	412	—	140	272	—
495	Inrichting nieuwe en vergrote gebouwen rijks- universiteit te Groningen	1956	1957	650	—	—	400	250
—	Inrichting nieuwe en vergrote gebouwen technische hogeschool te Delft	1952	onbek.	15 000	8 383	2 500	2 000	2 117
498	Bouw en inrichting van een kernreactor in Neder- land (aandeel van het Rijk)	1955	onbek.	14 000	—	3 500	2 000	8 500
500	Nieuwbouw van het rijksmuseum voor volkskunde „Het Nederlands Openluchtmuseum” te Arnhem	1956	1956	175	—	—	175	—
501	Nieuwbouw van het rijksinstituut voor geschied- kundig, kunsthistorisch en oudheidkundig onder- zoek te Rome	1956	1956	175	—	—	175	—

Art.	Investeringen	Jaar aan- vol- tooiing	Jaar van vol- tooiing	Totale kosten	Vermoeidelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
245*	Ministerie van Financien	1953	1957	7 633	1 683	2 500	2 500	950
	Bouw centraal belastinggebouw te Amsterdam							
	Uitbreiding belastinggebouw Zuid-Binnensingel te 's-Gravenhage	1955	1958	4 950	—	300	1 000	3 650
	Bouw rijkskantorengebouw te Terneuzen	1956	1958	1 750	—	—	400	1 350
	Bouw centraal belastinggebouw te Leiden	1956	1958	1 800	—	—	100	1 700
	Uitbreiding belastinggebouw te Hooogeveen	1955	1956	265	—	125	140	—
	Bouw centraal belastinggebouw te Raalte	1956	1957	345	—	—	150	195
	Bouw belastinggebouw te Zaltbommel	1956	1957	300	—	—	150	150
	Uitbreiding grenskantoor met visitatieklokken te Denekamp (Rommelbeek)	1956	1957	500	—	—	100	400
263	Droogmaking en ontginning van gronden onder Bouw grenskantoor met 3 woningen te Glanerbrug	1955	1957	500	—	23	300	200
	Uitbreiding grenskantoor Keulse Barrière te Venlo	1955	1956	523	—	—	500	—
264	Aankoop van gronden en ontginning en verbetering van deze gronden in het complex „Kleine Geest” in het Lage Midden van Friesland	1941	onbek.	15 000	5 095	300	250	9 355
	Landsmeter, IJpendam en Oostzaan (Twiskeplan)							
265	Diverse grondverbeteringswerken in de Wieringermeer	1956	1956	435	—	—	435	—
	Bouw van arbeiderswoningen in de Wieringermeer	1956	1956	468	—	—	468	—
266	Bouw en verbetering van boerderijen op ontgonnen en ingedijfde gronden (programma 1956)	1956	1956	2 806	—	—	2 806	—
	Bouw van arbeiderswoningen te Veenhuizen, gemeente Norg (programma 1956)	1956	1956	240	—	—	240	—
267	Diverse grondverbeteringswerken in de Wieringermeer	1956	1956	1 628	—	—	1 628	—
	Bouw van arbeiderswoningen te Veenhuizen, gemeente Norg (programma 1956)	1956	1956	2 806	—	—	2 806	—
268	Bouw van arbeiderswoningen in de Wieringermeer	1956	1956	435	—	—	435	—
269	Bouw van arbeiderswoningen in de Wieringermeer	1956	1956	468	—	—	468	—
172*	Ministerie van Oorlog	1955	1956	875	—	300	575	—
	Bouw van een kamp voor gewetensbezwaarden te Vladder							
173	Aanleg van waterstaatkundige en verdedigingswerken	1956	1956	173	—	—	173	—
	Bouw en verbouw van militaire werkplaatsen	1956	1956	5 000	—	—	5 000	—
	Aanleg van schietbanen, sport- en oefenterreinen, bestellingen en afstellingen c.a.	1956	1956	500	—	—	500	—
	Bouw van bureel-, les-, logies- en andere gebouwen	1956	1956	6 000	—	—	6 000	—
	Bouw en verbouw van gebouwen c.a. ten behoeve van de geneeskundige verzorging	1956	1956	1 000	—	—	1 000	—
	Bouw van garages en magazijnen c.a.	1956	1956	25 000	—	—	25 000	—
	Bouw van een laboratorium voor de Rijksverdediging	1950	1956	6 568	5 756	485	327	—
174	Bouw en verbouw van marechaussee-kazernes c.a.	1956	1956	700	—	—	700	—
	Uitbreiden en verbeteren van start- en rollbanen c.a.	1956	1956	2 812	—	—	2 812	—
	Bouw en verbouw van operationele gebouwen c.a.	1956	1956	7 012	—	—	7 012	—
	Bouw en verbouw van niet-operationele gebouwen	1956	1956	580	—	—	580	—
	Bouw en verbouw van magazijnen	1956	1956	8 168	—	—	8 168	—
	Cultuurttechnische- en camouflages- en magazijnen op vliegvelden	1956	1956	800	—	—	800	—
	Verschillende werkzaamheden op vliegvelden en aan daarbij behorende gebouwen	1956	1956	4 828	—	—	4 828	—
111	Ministerie van Marine	1938	1956	172 000	141 000	16 000	12 100	2 900
	Aanbouw en aanschaffing:							
	2 kruisers	1948	1956	269 000	178 000	40 000	30 000	21 000
	6 onderzeeboothaggers 1947	1949	1957	304 000	139 000	55 000	40 000	70 000
	4 onderzeeboten	1949	1959	80 000	20 000	10 000	5 000	45 000
112	Aanbouw 14 mijnenvegers	1952	1957	76 300	31 500	15 000	20 000	9 800
114	Bouw van 5 olietanks (basis Den Helder)	1956	1957	4 600	—	—	1 680	2 920
115*	Diverse gebouwen (basis Den Helder), jaarplan	1955	1956	1 790	—	—	1 790	—
	Munitiemagazijnen (basis Den Helder), jaarplan	1956	1956	600	—	—	600	—
	Bouw van een marineshospitaal	1955	1957	5 000	—	—	2 650	2 350
116	Bouw van een vierde zeegeand betonningsvaartuig	1956	1956	1 000	—	—	50	950

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Art.	Investerings	Jaar van aan- vang	Jaar van vol- tooiing	Totale kosten	Vermoedelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
	Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting							
92*	Bouw rijkskantorengebouw aan de Koningskade te 's-Gravenhage	1956	1960	8 000	—	—	300	7 700
	Bouw rijkskantorengebouw aan de 1e van den Boschstraat te 's-Gravenhage	1954	1957	14 500	1 140	4 500	4 000	4 860
	Ministerie van Verkeer en Waterstaat							
301*	Bouw rijksluchtvaartschool te Eelde	1953	1956	6 700	2 363	3 900	437	—
	Verbouw gebouw van rijksinstituut voor zuivering van afvalwater te Voorburg	1955	1956	360	—	120	240	—
315	Herstelwerken buitenhaven Vlissingen	1946	1957	3 700	2 350	100	550	700
	Herbouw brug over de Maas te Venlo met bijkomende werken	1952	1956	4 500	1 170	2 580	750	—
	Herbouw provisorisch hersteld gedeelte Wilhelminabrug te Maastricht	1956	1958	2 500	—	—	250	2 250
	Herbouw brug over de Maas te Roermond	1956	1959	3 000	—	—	250	2 750
	Herbouw Lonneker- en Boekelosebrug over het Twenthekanaal bij Enschede en Hengelo	1956	1957	850	—	—	500	350
	Herbouw Dochterense- en Moggezompsebrug over het Twenthekanaal bij Lochem	1955	1956	350	—	50	300	—
	Herbouw brug over het Kanaal Almelo-Nordhorn in de weg Denekamp-Ootmarsum	1955	1957	180	—	50	125	5
	Herbouw brug over het Markkanaal in de Rijksweg Zevenbergschehoek—Breda bij Terheyden	1955	1956	465	—	300	165	—
	Herbouw brug over het Wilhelminakanaal in de provinciale weg bij Lieshout	1956	1957	215	—	—	180	35
	Herbouw brug over het Wilhelminakanaal in de weg Lieshout—Aarle Rixtel	1956	1957	275	—	—	230	45
	Herbouw St. Anthoniebrug over de Zuid-Willemsvaart te 's-Hertogenbosch	1955	1956	250	—	80	170	—
	Herbouw van drie bruggen over het Apeldoornsch kanaal	1955	1956	500	—	100	300	100
317	Indijking Biesbosch en watervrijmaken gebied van Donge en Oude Maasje	1940	onbek.	40 000	14 700	3 000	5 500	16 800
	Overige werken in het Deltagebied ter beveiliging tegen stormvloed en tot verbetering van de waterstaatkundige toestand	1948	onbek.	onbekend	19 900	12 400	29 500	onbekend
318	Aanschaffing van enkele vaartuigen t.b.v. de Rijkswaterstaat	1956	1956	300	—	—	300	—
319	Kanaliseatie Nederrijn en Lek en IJsselverbetering Bochtafsnijdingen en andere verbeteringen rivier de Maas	1951	1962	71 500	4 600	7 100	6 500	53 300
		1956	1960	8 000	—	—	800	7 200
320	Aanleg nieuwe veerhaven te Breskens	1955	1958	5 500	—	200	1 500	3 800
	Verruiming veerhaven Perkpolder	1956	1957	1 000	—	—	800	200
321	Aanleg Amsterdam—Rijnkanaal	1932	1956	90 000	87 400	1 600	1 000	—
	Verbetering Apeldoornsch kanaal	1954	1960	12 500	500	2 000	2 500	7 500
	Verbinding IJssel—Zwartewater	1955	1958	7 000	—	100	1 000	5 900
	Verdubbeling sluizen Julianakanaal	1956	1962	40 000	—	—	200	39 800
322	Rijksweg 1; aanleg gedeelte Muiden—Naarden.	1954	1958	10 000	2 200	1 400	1 400	5 000
	Rijksweg 3; verbetering gedeelte Rotterdam—Gouda	1953	1959	8 800	1 850	2 000	450	4 500
	Rijksweg 4; verbetering gedeelte Den Haag—Oegstgeest	1956	1960	18 000	—	—	1 000	17 000
	Rijksweg 4a; Ypenburg—Haarlemmermeer (aanleg)	1937	1959	55 000	13 500	8 500	11 000	22 000
	Rijksweg 9; aanleg gedeelte Beverwijk—Uitgeest							
	verbetering gedeelte Haarlem—Velsen	1954	1957	12 000	160	2 000	8 000	1 840
	Rijksweg 9; aanleg wegvak Zijlweg—Zandvoortselaan	1956	1957	6 000	—	—	4 000	2 000
	Rijksweg 12; aanleg tweede rijbaan gedeelte Utrecht—Veenendaal	1954	1956	3 800	450	2 050	1 300	—
	Rijksweg 12; aanleg gedeelte Veenendaal—Arnhem	1941	1957	12 000	1 900	4 600	4 500	1 000
	Rijksweg 15; aanleg gedeelte Geldermalsen—Ressen	1954	1960	27 500	400	1 000	1 500	24 600
	Rijksweg 20; gedeelte Vlaardingen—Rotterdam	1956	1961	16 000	—	—	500	15 500
	Rijksweg 22; aanleg gedeelte Utrecht—Hilversum	1955	1962	10 000	—	100	1 000	8 900
	Rijksweg 23; zuidelijke rondweg Amersfoort	1955	1959	7 200	—	400	1 000	5 800
	Rijksweg 26; aanleg tweede rijbaan Vianen—Hedel	1955	1959	16 500	—	2 000	3 500	11 000
	Rijksweg 27; aanleg gedeelte Lexmond—Gorinchem	1955	1960	16 500	—	600	1 200	14 700
	Rijksweg 28; Zuiderzeestraatweg; aanleg rijwielpaden.	1938	1956	3 000	2 250	500	250	—

Art.	Investerings	Jaar van aanvang	Jaar van voltooiing	Totale kosten	Vermoedelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
	Rijksweg 28; aanleg nieuwe wegvakken Zevenhuizen—Harderwijk en Wezep—Katerveer	1955	1959	10 000	—	300	500	9 200
	Rijksweg 29; aanleg nieuw wegvak Twello—Deventer	1956	1957	1 400	—	—	400	1 000
	Rijksweg 31; verbetering aansluitings- en kruispunten gedeelte Zwolle—Meppel	1955	1958	2 150	—	250	500	1 400
	Rijksweg 32; Akkrum—Barrahuis en omlegging Steenwijk	1956	1960	10 000	—	—	350	9 650
	Rijksweg 33; aanleg gedeelte Nieuwolda—Delfzijl	1954	1957	4 900	750	1 150	600	2 400
	Rijksweg 34; verbetering gedeelte Esserweg—Botanicuslaan	1956	1956	300	—	—	300	—
	Rijksweg 34; verbetering gedeelte Coevorden—Dalen	1956	1959	2 700	—	—	150	2 550
	Rijksweg 38; verbetering gedeelte Lemmer—Joure	1955	1958	4 000	—	300	700	3 000
	Rijksweg 38; verbreding gedeelte Kampen—Ramspol	1956	1956	650	—	—	650	—
	Rijksweg 41; aardebaan gedeelte Ten Boer—Delfzijl	1954	1956	2 000	900	900	200	—
	Rijksweg 48; wegverlegging bij Dieren	1954	1956	600	150	200	250	—
	Rijksweg 63; aanleg gedeelte Moergestel—Eindhoven	1952	1959	11 500	1 400	2 100	1 700	6 300
	Rijksweg 64; aanleg rijwielpaden gedeelte Vught—Best	1955	1959	3 600	—	200	400	3 000
	Rijksweg 64/65; omlegging om Vught	1955	1959	4 800	—	500	500	3 800
	Rijksweg 75; bouw viaduct te Sittard	1955	1956	350	—	250	100	—
	Rijksweg 75; aanleg gedeelte Maastricht—Holtum	1954	1965	19 500	150	250	500	18 600
	Aanleg Rijksweg door Drostambt Tudderen	1956	1958	2 500	—	—	800	1 700
	Nieuwe aanleginrichtingen t.b.v. veren Westerschelde	1953	1957	3 800	1 500	—	1 000	1 300
325	Tunnel Velsen	1940	1957	123 000	44 000	34 000	31 000	14 000
	Brug over de Rijn bij Rhenen	1955	1956	4 300	—	3 300	1 000	—
	Brug over de Merwede bij Gorinchem	1956	1960	17 000	—	—	1 000	16 000
	Oeververbinding Schellingwoude	1955	1957	11 000	—	3 500	4 500	3 000
327	Landaanwinningswerken in Groningen en Friesland (programma 1956)	1956	1956	5 100	—	—	5 100	—
328	Bouw waterloopkundig laboratorium te Delft	1956	1958	5 000	—	—	500	4 500
	Ministerie van Economische Zaken							
144*	Bouw ijkkanthuis te Dordrecht	1956	1957	950	—	—	400	550
	Bouw ijkkanthuis te Rotterdam	1956	1957	700	—	—	500	200
	Uitbreiding gebouw van de Octrooiraad te 's-Gravenhage	1954	1956	2 080	7	1 173	900	—
148	Leidingen met toebehoren t.b.v. het transport van aardgas naar de verschillende distributienetten (Noord-Oost-Nederland)	1952	1957	54 754	28 321	21 989	3 424	1 020
	Leidingen t.b.v. Centraal-Nederland	1952	1957	20 594	2 573	8 166	8 254	1 601
	Kraak- en compressie-installaties te Utrecht	1955	1956	7 200	—	4 200	3 000	—
	Leidingen met toebehoren t.b.v. het gastransport voor Gelderland	1955	1956	9 533	—	3 802	5 731	—
	Diverse aftakkingen, uitbreidingen, verleggingen e.d. van gasleidingen	1954	1956	6 773	1 087	3 187	2 499	—
	Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening							
393*	Landbouwhogeschool te Wageningen:							
	uitbreiding laboratorium voor plantenteelt	1956	1956	370	—	—	370	—
	bouw laboratorium voor landbouwscheikunde	1954	1956	1 700	86	1 000	614	—
	bouw laboratorium voor organische fysische colloidchemie	1956	1958	2 300	—	—	500	1 800
	uitbreiding kelder en installatie van het laboratorium voor plantenfysiologisch onderzoek	1955	1956	175	—	50	125	—
	Centraal instituut voor landbouwkundig onderzoek te Wageningen:							
	bouw laboratorium voor scheikunde (oorspronkelijk genoemd: gebouw voor weide- en veehouderij)	1954	1956	994	30	600	364	—
	bouw bedrijfsgebouwen en stalruimte op de proefboerderijen Ossenkampen en Veenkampen	1955	1956	382	—	50	332	—

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Art.	Investeringsen	Jaar van aan- vang	Jaar van vol- tooiing	Totale kosten	Vermoedelijke uitgaven t.l.v. de begroting			
					t/m 1954	1955	1956	later
13	Staatsmijnen in Limburg							
	Koolwinningsbedrijven:							
	Staatsmijn Wilhelmina	1952	1958	6 220	348	1 035	1 678	3 159
	Staatsmijn Emma	1947	1959	42 029	15 240	6 539	6 393	13 857
	Staatsmijn Hendrik	1952	1960	29 270	5 084	6 780	5 702	11 704
	Staatsmijn Maurits	1953	1961	29 617	3 099	5 071	5 730	15 717
	Cokesfabrieken en chemische bedrijven:							
	Cokesfabriek Emma	1954	1957	20 600	3 200	10 988	6 312	100
	Cokesfabriek Maurits	1954	1957	6 282	233	1 671	2 628	1 750
	Stikstof bindingsbedrijf	1954	1957	67 635	1 590	20 615	27 435	17 995
	Gasdistributiebedrijf	1955	1957	6 954	54	2 050	4 125	725
	Energiebedrijven:							
	Algemeen	1954	1957	8 000	380	2 600	3 250	1 770
	Staatsmijn Wilhelmina	1955	1957	2 000	—	500	1 400	100
	Staatsmijn Emma	1954	1957	29 870	92	2 610	8 555	18 613
	Staatsmijn Hendrik	1952	1956	1 780	428	1 164	188	—
	Stikstof bindingsbedrijf	1955	1956	350	—	50	300	—
	Diverse bedrijven en diensten	1952	1958	19 944	1 875	5 555	6 304	6 210
	Staatsmijn Beatrix	1953	1956	17 603	3 603	8 000	6 000	—

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

6. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen, welke betrekking hebben op werken, begrepen in het bouwprogramma 1956

In dit overzicht wordt de betekenis van het bouwprogramma voor de Rijksbegroting tot uitdrukking gebracht. Het programma omvat, met uitsluiting van de militaire werken en de werken, waarvan de kosten minder dan f 2000 bedragen, alle werken op het gebied van de waterbouw, de spoorwegbouw, de burgerlijke en de utiliteitsbouw, alsmede alle werken op enig ander gebied van de bouwnijverheid, met inbegrip van onderhouds-, herstel- en sloopwerken.

De cijfers (in miljoenen guldens), welke in het overzicht worden vermeld, zijn niet gebaseerd op de aantallen woningen en andere gebouwen of werken, welke gereed komen, maar op de te verwerken bedragen, met andere woorden: op de voortgang van de werken, welke in uitvoering zijn of in uitvoering zullen worden genomen.

Bij horizontale vergelijking van de in de eerste twee cijferkolommen opgenomen bedragen, dient in aanmerking te worden genomen, dat in het bouwprogramma 1955 niet was gerekend met de loonronde van 1 October 1954. Uiteraard is die loonronde van invloed op de in geld uitgedrukte raming van het bouwprogramma voor 1956.

In verband met de ongunstige weersomstandigheden in het eerste kwartaal van 1955, waardoor de productie in die maanden uiteraard belangrijk werd gestagneerd, zijn momenteel kwalitatief onvoldoende gegevens beschikbaar om daarop een verantwoorde raming van de realisatie voor het gehele jaar 1955 te baseren. Om deze reden zijn, in afwijking van vorige jaren, in het overzicht geen cijfers opgenomen nopens de verwachte productie in het thans lopende jaar.

Bij het opstellen van het programma voor 1956 is er wederom van uitgegaan, dat de huidige capaciteit van de bouwnijverheid ten volle moet worden benut. Desondanks zal, gezien de nog altijd zeer grote behoefte aan woningen, kantoor- en fabrieksgebouwen, ziekenhuizen, scholen en andere gebouwen,

selectie van bouwplannen nodig kunnen blijken. Aan de woningbouw en de industriële bouw zal daarbij prioriteit worden verleend. In het bouwprogramma is ditmaal de bouw van 70 000 woningen voorzien.

Van het bouwprogramma komt 628 miljoen ten laste van het Rijk en — in ronde bedragen — 600 miljoen voor rekening van de lagere publiekrechtelijke lichamen en 800 miljoen voor rekening van particulieren. Door het Rijksaandeel in een percentage van het totaal uit te drukken, ontstaat, over de laatste vijf jaren gezien, het volgende beeld:

	<i>totaal</i> <i>bouwprogramma</i>	<i>aandeel</i> <i>van het Rijk</i>	<i>in %</i>
1952	1236	362	29,3
1953	1623	499	30,7
1954	1946	771	39,6
1955	1842	650	35,3
1956	2047	628	30,7

De sterke stijging van het percentage in 1954, welke stijging ook in 1955 nog voor een deel gehandhaafd blijft, vloeit in hoofdzaak voort uit de opnemings in het bouwprogramma van bedragen voor het herstel van watersnoodschade, welk herstel vrijwel volledig ten laste van het Rijk komt. In 1956 is die factor uitgewerkt.

In het volgende overzicht wordt van het aandeel van het Rijk in de kosten van het bouwprogramma 1956 een specificatie gegeven. Opgemerkt zij, dat de daarin voorkomende bedragen niet in alle gevallen direct aansluiten op de ramingen in de begroting, omdat bij die ramingen in een aantal gevallen rekening is gehouden met bedragen, welke met toepassing van artikel 24 van de Comptabiliteitswet uit vorige jaren beschikbaar komen.

Aard der werken	Bouw- programma 1955	Bouw- programma 1956	Waarvan t.l.v. Rijks- begroting 1956	Bouw door bemid- deling R.G.D.	Bouw, niet door bemiddeling R.G.D.					
					VI Onderwijs, K. en W.	VIII Financiën	IXA Wederopbouw en Volkshuisv.	IXB Verkeer en Waterstaat	X Economische Zaken	XI Landbouw, V. en V.
Woningen	813	950	209							
Woningwetbouw	305	365	5				5			
Premiebouw	324	430	108				108			
Herbouw oorlogsschade	122	130	96			96				
Vrije bouw	57	19								
Uitbreiding woningen	5	6								
Boerderijen	40	42	24							
Noordoostpolder (incl. woningen)	10	13	13					13		
Domeinen	2	2	2			2				
Oude land	28	27	9			6				3
Andere agrarische gebouwen	7	10								
Nijverheid	175	240	27							
Technische hogeschool	8	4	4	4						
Overige (w. o. Staatsmijnen)	167	236	23			6			12	5
Handel en verkeer	114	95	43							
P.T.T.	15	18	18	8				10		
Noordoostpolder	1									
Overige	98	77	25	1		24				
Gezondheidszorg en hygiëne	31	52	2	1		1				
Kerken	18	18	8			7		1		
Scholen	135	115	12	11		1				
Overige bijzondere gebouwen	15	25	5	5						
Overheidsgebouwen	25	25	18	16		2				
Herstel oorlogsschade gebouwen	2									
Buitengewoon onderhoud gebouwen	5	75	12	2	2	2	6			
Verbouw gebouwen	75									
Weg- en waterbouwkundige kapitaals- werken	335	400	268							
Rijkswaterstaat (incl. Zuiderzeewerken)	150	187	172					172		
Noordoostpolder		2	2					2		
Domeinen		1	1			1				
Cultuurtechnische dienst	35	46	45							45
Overige	150	164	48			17			6	25
Herstel watersnoodschade	52									
Herbouw woningen	17									
Herstel woningen	10									
Weg- en waterbouwkundige werken	25									
Totaal	1842	2047	628	48	2	165	119	198	18	78

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

7. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van oorlogsschade

In de begroting voor 1956 zal een bedrag van f 329 121 640 voor herstel van oorlogsschade worden aangevraagd.
Dit kan als volgt worden gespecificeerd:

Algemeen beheer en overige algemene uitgaven	7 034 140	<i>Hoofdstuk IX A (Wederopbouw en Volkshuisvesting)</i>	
<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>		Uitgaven in verband met de beschikbaarstelling van noodwoningen en noodwinkels, zomede verdere getroffen noodvoorzieningen	150 000
Vergoeding aan de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. voor het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de Staat in verband met de uitkering van de Rijksbijdragen in materiële oorlogsschade	250 000	Bijdragen aan gemeenten voor noodwoningen en noodwinkels (aflossing annuïteiten)	655 000
Kosten van de Commissie van beroep voor Militaire Vorderingen	1 200	Herstel schade roerende goederen voor beroep of bedrijf	40 000 000
Kosten van het Scheidsgerecht voor de Oorlogsschade	16 400	<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>	
Apparaatskosten Commissariaat voor Oorlogsschade	3 211 840	Bijdragen in oorlogsschade aan roerende goederen, die tot een bedrijf behoren, of tot het uitoefenen van een beroep dienen	40 000 000
Commissie van advies, bedoeld in artikel 71, lid 4, van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden	1 000	Landbouwherstel	1 000 000
<i>Hoofdstuk IX A (Wederopbouw en Volkshuisvesting)</i>		<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>	
Uitgaven verbonden aan het taxeren van oorlogsschade	183 000	Financiering Landbouwherstel	1 000 000
Uitgaven voor onderzoek en advies n.a.v. ingediende beroepschriften tegen tegemoetkomingen, vastgesteld op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden	28 000	Herstel overige oorlogsschade	15 430 000
Bijdragen aan gemeenten voor werkzaamheden ten behoeve van de wederopbouw	930 000	<i>Hoofdstuk VII A 1 (Nationale Schuld)</i>	
Apparaatskosten Provinciale Directies Wederopbouw	2 200 000	Rente aan oorlogsschadegerechtigden	4 045 000
<i>Hoofdstuk XI (Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening)</i>		<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>	
Apparaatskosten Rijksdienst voor Landbouwherstel	212 700	Rente over door derden verstrekte kredieten ten behoeve van aanvullende herstelfinanciering	Memorie
Herstel schade overheidseigendommen	75 502 500	Vergoeding aan de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. voor geleden verliezen op voor risico van de Staat verleende kredieten aan bedrijven op grond van artikel 71 van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden	1 650 000
<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>		Bijdragen en extra-bijdragen in verband met schade door eigen verzet	1 300 000
Kosten van adviezen, taxaties e.d.	2 500	Vergoedingen op grond van de Wet Overheidsaansprakelijkheid bezettingshandelingen	2 000 000
Bijdragen wederopbouw lagere publiekrechtelijke lichamen	70 000 000	Verliezen geleden op herstelkredieten B, verstrekt door de Nederlandsche Middenstandsbank N.V.	30 000
<i>Hoofdstuk IX B (Verkeer en Waterstaat)</i>		Verliezen geleden op door de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. bij wijze van voorschot op de Rijksbijdrage in de oorlogsschade verstrekte kredieten	30 000
Wederopbouw Rijkswaterstaat	5 500 000	Nagekomen betalingen van afgewikkelde schade-artikelen	2 000 000
Herstel schade onroerende goederen en schepen	190 155 000	<i>Hoofdstuk IX A (Wederopbouw en Volkshuisvesting)</i>	
<i>Hoofdstuk VI (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen)</i>		Uitgaven in verband met de puinopruiming	4 000 000
Herstel van monumenten van geschiedenis en kunst	2 350 000	Vergoeding wegens puinonteigening, voor zover deze niet als bijdrage in de materiële oorlogsschade wordt verleend	Memorie
<i>Hoofdstuk VII B (Financiën)</i>		<i>Hoofdstuk IX B (Verkeer en Waterstaat)</i>	
Bijdragen in oorlogsschade aan onroerende goederen, alsmede uitkeringen van vergoedingen wegens ten name van het Rijk onteigende opstellen	160 000 000	Schadevergoedingen Zee- en Luchtvaartverzekeringswet 1939	Memorie
Uitkeringen, voortvloeiende uit ontheffing van bestedingsplicht, verleend op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden	5 000 000	<i>Hoofdstuk XII A (Maatschappelijk Werk)</i>	
Tegemoetkomingen in de oorlogsschade aan onroerende goederen op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden ter vervanging van voorlopig verstrekte kredieten	20 000 000	Uitkeringen aan of t.b.v. ge(re)ëvacueerde ondernemingen, instellingen enz.	375 000
Bijdragen in oorlogsschade aan schepen	2 000 000		

8. Overzicht van de in de begroting 1956 geraamde bedragen voor herstel van watersnoodschade

In de begroting voor 1956 zal een bedrag van f 31 918 000 voor herstel van watersnoodschade worden aangevraagd.

Dit kan als volgt worden gespecificeerd:

Algemene uitgaven	718 000
<i>Financiën</i>	
Apparaatskosten Rampschade- bureaux	278 000
<i>Wederopbouw en Volkshuisvesting</i>	
Apparaatskosten Rampschade- bureaux	Memorie
Taxatiekosten	Memorie
<i>Landbouw, Visserij en Voedselvoorzie- ning</i>	
Apparaatskosten Rampschade- bureaux	90 000
Vergoedingen voor verrichte werk- zaamheden door derden	350 000
Herstel schade overige overheids- eigendommen	6 000 000
<i>Financiën</i>	
Bijdragen in schade publiekrechtelijke lichamen	6 000 000
Herstel schade onroerende goederen en schepen	Memorie
<i>Wederopbouw en Volkshuisvesting</i>	
Bijdragen in schade aan onroerende goederen en schepen	Memorie
Herstel schade roerende goederen voor beroep en bedrijf	Memorie
<i>Financiën</i>	
Bijdragen in schade aan roerende goe- deren, die tot een bedrijf behoren, of tot het uitoefenen van een beroep dienen	Memorie
Landbouwherstel	24 000 000
<i>Landbouw, Visserij en Voedselvoorzie- ning</i>	
Bijdragen in herstel watersnoodschade Landbouw	24 000 000
Evacuatie, reëvacuatie, verzorging evacués	1 200 000
<i>Maatschappelijk Werk</i>	
Uitkeringen aan evacués	1 200 000

*726
niet in Rmk
binnen*

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

9. Overzicht van de middelen ten bate van de diensten 1949 tot en met 1956

Het grootste deel van de Rijksmiddelen, waarbij in het bijzonder aan de belastingmiddelen is te denken, moet geacht worden een algemeen karakter te hebben en niet in direct verband te staan met een bijzondere functie van de Staat. In verband hiermede heeft een indeling naar de onderscheidene onderwerpen van Staatszorg, zoals dit bij de uitgaven is geschied, ten aanzien van de middelen weinig zin.

Volstaan is daarom met een indeling in enkele categorieën, waarbij o.a. enkele belangrijke baten, welke een exceptioneel karakter dragen, naar voren zijn gebracht.

Bij de belastingen is onderscheid gemaakt tussen de kostprijsverhogende belastingen en de belastingen op winst, inkomen en vermogen. In het bedrag wegens opbrengst van belastingen op winst, inkomen en vermogen voor 1956 zijn voor de kohierbelastingen ramingen opgenomen van de opbrengst van één belasting-, resp. boekjaar, hetgeen betekent, dat geen rekening is gehouden met bijzondere factoren als inhaal van achterstand, versnelling van de aanslagregeling en overloop. De bedragen, vermeld voor de jaren 1949 t/m 1955, betreffen werkelijke resp. vermoedelijke rekeningcijfers; de baten, voortvloeiende uit de genoemde factoren zijn hierin dus wel begrepen.

Tot de exploitatiebaten van bedrijven zijn behalve de baten van de eigenlijke Staatsbedrijven ook die van De Nederlandsche Bank en van andere bedrijven in de particuliere sector gerekend. Tot deze laatste bedrijven behoren o.m. de N.V. „Breedband”, de Nederlandse Aardoliemaatschappij, de N.V. Koninklijke Nederlandsche Zoutindustrie, de Mij. tot Financiering van het Nationaal Herstel en de N.V. Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken.

De inkomsten wegens rente betreffen ontvangen rente van Staatsbedrijven en tal van andere instellingen.

Middelen met een uitzonderlijk karakter zijn de baten, voort-

vloeiende uit monetaire operaties, de vrijgegeven tegenwaardegelden, de baten wegens herstelbetalingen, gerecupereerde goederen en liquidatie van vijandelijk vermogen.

Als baten, voortvloeiende uit monetaire operaties, zijn aangemerkt de tegoedschrijvingen aan 's Rijks middelen in verband met de devaluaties van de gulden tegen het einde van de oorlog en in 1949, zomede de baten in verband met de geldzuivering.

Ten aanzien van de vrijgegeven tegenwaardegelden in het kader van de Amerikaanse hulpverlening zij nog aangetekend, dat het hier gaat om de totale vrijgave, ongeacht de bestemming, welke aan de beschikbaar gekomen middelen is gegeven.

Onder de gerecupereerde goederen is het naar Nederland teruggevoerde monetaire goud mede begrepen.

De diverse middelen ten bate van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I vormen een conglomeraat van inkomsten wegens prestatie van diensten en levering van goederen door het Rijk, wegens boeten en opbrengst van verbeurd verklaarde goederen, wegens luisterbijdragen en andere speciale heffingen, wegens bijzondere bijdragen, enz.

Bij de middelen van de Buitengewone Dienst II is volstaan met een splitsing in ontvangen aflossingen en overige middelen.

De bijdrage van de Gewone Dienst wegens afschrijving staat tegenover de overeenkomstige post op de uitgavenbegroting en heeft voor de hoogte der Rijksmiddelen alleen boekhoudkundige betekenis. Het is derhalve gewenst deze post geheel afzonderlijk te houden.

Tenslotte wordt nog opgemerkt, dat teneinde aansluiting te verkrijgen met de elders in deze nota vermelde cijfers der middelen, in het hierna opgenomen overzicht der middelen de opbrengsten der bijzondere heffingen buiten beschouwing zijn gelaten. Volledigheidshalve zijn deze opbrengsten echter in een afzonderlijke tabel samengevat.

Overzicht van de middelen ten bate van de diensten 1949 tot en met 1956
(exclusief bijzondere heffingen)

Omschrijving	1949	1950	1951	1952	1953	Ver- moede- lijk beloop 1954	Ver- moede- lijke uit- komsten 1955	1956
Kostprijsverhogende belastingen	1 715,9	1 994,8	2 319,5	2 195,5	2 233,3	2 487,7	2 588,1	2 582,8
Belastingen op winst, inkomen en vermogen . .	1 991,5	2 026,0	2 458,4	2 858,9	2 761,4	2 599,8	2 686,1	2 609,2
Winsten en andere baten van bedrijven	33,4	86,4	60,0	43,0	56,0	109,4	60,5	75,7
Inkomsten wegens rente	106,3	72,1	78,8	83,8	101,0	81,3	75,0	68,0
Ontvangen aflossingen ¹⁾	23,1	10,2	1,3	—	—	—	—	—
Baten voortvloeiende uit monetaire operaties . . .	389,5	131,3	6,3	—	—	—	—	—
Vrijgegeven tegenwaarde-gelden	305,0	278,7	203,0	827,0 ²⁾	221,0	427,9	177,5	—
Baten wegens herstelbetalingen, gerecupereerde goederen en liquidatie vijandelijk vermogen . .	33,6	20,2	72,8	42,1	64,5	130,4	203,0	120,0
Diverse middelen Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I	365,6	306,2	359,9	322,8	405,5	352,5	268,9	205,2
Totaal Middelen Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I	4 963,9	4 925,9	5 560,0	6 373,1	5 842,7	6 189,0	6 059,1	5 660,9
Ontvangen aflossingen ¹⁾	112,5	255,2	172,6	155,5	229,3	355,7	368,0	226,1
Diverse middelen Buitengewone Dienst II	27,0	91,0	30,4	19,5	36,1	127,8	91,1	97,6
Totaal Middelen Buitengewone Dienst II (exclusief bijdrage wegens afschrijvingen)	139,5	346,2	203,0	175,0	265,4	483,5	459,1	323,7
Totaal der middelen (exclusief bijdrage wegens af- schrijvingen)	5 103,4	5 272,1	5 763,0	6 548,1	6 108,1	6 672,5	6 518,2	5 984,6
Bijdrage van de Gewone Dienst wegens af- schrijvingen	—	89,9	98,0	100,0	107,0	113,0	113,0	117,0
Totaal der middelen	5 103,4	5 362,0	5 861,0	6 648,1	6 215,1	6 785,5	6 631,2	6 101,6

Overzicht van de opbrengsten der bijzondere heffingen

Vermogensaanwasbelasting	350,1	65,0	64,1	66,4	73,2	43,5	15,0	12,0
Vermogensheffing ineens	213,6	30,6	16,8	20,0	34,1	30,8	10,0	3,0
Totaal ³⁾	563,7	95,6	80,9	86,4	107,3	74,3	25,0	15,0

¹⁾ De door het Rijk ontvangen aflossingen worden sinds 1950 alle ten bate van de Buitengewone Dienst II gebracht.

²⁾ Waarvan 750 miljoen ter aflossing van vlottende schuld.

³⁾ Het totaal van de opbrengsten der bijzondere heffingen tot en met 1953, vermeerderd met het vermoedelijk beloop over 1954, de vermoedelijke uitkomsten over 1955 en de verwachte opbrengst over 1956 bedraagt rond 3196 miljoen.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

79947

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

10. Vergelijkend overzicht van de belastingmiddelen voor 1955 en 1956 ¹⁾

(in miljoenen guldens)

Omschrijving	Oorspronkelijke raming 1955	Vermoedelijke uitkomsten 1955	Raming 1956
I. <i>Kostprijsverhogende belastingen</i>			
a. Vereveningsheffing	285	315	325
b. Motorrijtuigenbelasting	90	93	80
c. Invoerrechten	510	600	675
d. Accijns op gedistilleerd	115	120	123
e. Accijns op bier	22	26	27
f. Accijns op suiker	70	73	76
g. Accijns op tabak	330	365	385
h. Omzetbelasting	1 300	1 300	1 200
i. Rechten van zegel	43	54	57
j. Rechten van registratie	60	72	75
Totaal	2 825	3 018	3 023
II. <i>Belastingen op winst, inkomen en vermogen</i>			
a. Inkomstenbelasting, na aftrek van voorheffingen	1 100	1 175	1 150
b. Vermogensbelasting van natuurlijke personen	85	90	75
c. Vennootschapsbelasting	1 025	900	875
d. Loonbelasting	730	845	800
e. Dividendbelasting	90	70	95
f. Commissarissenbelasting	13	13	14
g. Rechten van successie, overgang en schenking	95	115	120
Totaal	3 138	3 208	3 129
Totaal der sub I en II genoemde belastingen	5 963	6 226	6 152
Aandeel Gemeentefonds	828	904	909,9
Aandeel Provinciefonds	39	42	43,6
Aandeel Landbouw-Egalisatiefonds	6	6	6,5
	873	952	960
Ten bate van de Rijksbegroting	5 090	5 274	5 192

¹⁾ In dit overzicht zijn niet vermeld de vermogensaanwasbelasting en de vermogensheffing ineens, waarvan de opbrengst voor 1956 is geraamd op resp. f 12 000 000 en f 3 000 000. Voorts zijn niet opgenomen de Rijksbelastingen, welke de Rijksbegroting in engere zin niet ten goede komen (grondbelasting en personele belasting). Zoals bekend ontvangen het Gemeentefonds en het Provinciefonds een aandeel in de sub I en II genoemde belastingen, met uitzondering van de vereveningsheffing, de

motorrijtuigenbelasting en het aandeel van het L.E.F. in de opbrengst van accijns op gedistilleerd. Het aandeel van het Gemeentefonds en van het Provinciefonds in de opbrengst der daarvoor aangewezen belastingen is voor het jaar 1955 (vermoedelijke uitkomsten) gesteld op respectievelijk 15,55 % en 0,72 %. Voor de oorspronkelijke raming 1955 zijn percentages van respectievelijk 14,84 en 0,70 aangehouden. Voor het jaar 1956 zijn percentages aangenomen van respectievelijk 15,85 en 0,76.

11. De sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

Overzicht van het verloop van de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel

Hoofdstuk/Fonds	Werkelijke sterkte								Geraamd in de begroting	
	1 Jan. 1949	1 Jan. 1950	1 Jan. 1951	1 Jan. 1952	31 Jan. 1953	31 Jan. 1954	31 Jan. 1955	30 Juni 1955	1955 ¹⁾	1956
II. Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin	336	348	364	332	346	338	338	333	346	354
IIA. Algemene Zaken	106	106	111	112	114	120	118	120	123	124
III. Buitenlandse Zaken	612	673	754 ²⁾	865 ²⁾	2 275 ³⁾	2 375 ³⁾	2 567 ³⁾	2 625	2 649	2 818
IV. Justitie	17 512	16 641	15 789	14 291	14 243	14 285	14 096	13 965	15 018	14 917
V. Binnenlandse Zaken	1 214	1 002	1 092	1 144	726	833	870	877	953	1 009
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	6 455	6 841	7 294	7 468	7 582	8 207	8 662	8 803	9 622	10 365
VII B. Financiën	22 979	22 458	22 372	22 170	21 899	21 860	21 695	21 478	21 829	21 294
IXA. Wederopbouw en Volkshuisvesting . .	5 040	3 880	3 794 ⁴⁾	3 566 ⁴⁾	2 855	2 883	2 868	2 824	2 940	2 943
IXB. Verkeer en Waterstaat	7 410	7 284	7 274	7 314	7 251	7 383	7 632	7 767	8 523	8 675
X. Economische Zaken	8 591	6 753	4 877	4 611	4 529	4 249	3 943	3 981	4 204	4 356
XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening	⁵⁾ 8 707 ⁵⁾	7 750	6 642	5 916	5 966	6 180	6 625	6 697	7 154 ⁶⁾	8 204
XII. Sociale Zaken en Volksgezondheid . .	3 930	3 925	4 183 ⁴⁾	4 182 ⁴⁾	4 682	4 819	4 968	4 995	5 373 ⁷⁾	5 812
XIIIA. Maatschappelijk Werk	⁸⁾ —	⁸⁾ —	⁸⁾ —	⁸⁾ —	808	859	888	906	930	933
XIII. Overzeese Rijksdelen			330	344	228	245	255	264	272	294
XIIIA. Unie-aangelegenheden	315	309	313	370						
XIIIB. Uniezaken en Overzeese Rijksdelen .										
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds . .	355	379	426	434	401	422	443	444	440	472
Zuiderzeefonds	1 173	1 165	1 176	1 188	1 179	1 194	1 222	1 245	1 335	1 371
Sub-totaal	84 735	79 514	76 791	74 307	75 084	76 252	77 190	77 324	81 711	83 941
VIIIA. Oorlog	9 008	10 659	12 231	13 873	16 869	19 079	21 662	22 086	23 891	24 698
VIIIB. Marine	5 283	6 118	6 521	7 445	7 951	8 289	8 368	8 398	8 814	9 366
Sub-totaal	14 291	16 777	18 752	21 318	24 820	27 368	30 030	30 484	32 705	34 064
Totaal	99 026	96 291	95 543	95 625	99 904	103 620	107 220	107 808	114 416	118 005

¹⁾ De aantallen opgenomen in de Millioenennota 1955 zijn voor zoveel nodig herzien.

²⁾ Het verschil tussen de werkelijke sterkte per 1 Januari 1952 en 31 Januari 1953 is in hoofdzaak het gevolg van het feit, dat in het totaal de administratieve ambtenaren en de Nederlandse en vreemde hulpkrachten in het buitenland zijn verwerkt.

³⁾ Buiten beschouwing zijn gelaten respectievelijk 15 (31 Januari 1954), 71 (31 Januari 1955) en 82 (30 Juni 1955) ambtenaren in tijdelijk dienstverband, belast met werkzaamheden verband houdende met de toekenning en uitbetaling van tegemoetkomingen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië. Bovendien zijn respectievelijk 4, 4 en 3 ter beschikking van de Buitenlandse Dienst gestelde ambtenaren niet opgenomen.

⁴⁾ Het verschil tussen de werkelijke sterkte per 1 Januari 1952 en 31 Januari 1953 is in hoofdzaak het gevolg van de overgang van de Rijksdienst voor Uitvoering van Werken (D.U.W.) van het Departement van Wederopbouw en Volkshuisvesting naar het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

⁵⁾ Hierin begrepen de seizoenarbeiders bij het Staatsbosbeheer, welke niet tot het eigenlijke burgerlijk Rijkspersoneel behoren en derhalve na 1 Januari 1950 niet meer in de statistiek zijn opgenomen.

⁶⁾ De stijging van de aantallen geraamd in de begroting 1956 ten opzichte van 1955 is voor het merendeel het gevolg van het feit, dat voor 675 personen werkzaam bij de stichtingen ressorterend onder de Afdeling Tuinbouw en Tuinbouwonderwijs (414) en de Afdeling Akker- en Weidebouw (261), een wijziging in de rechtspositie is gebracht, waardoor zij thans in de sterkte van het burgerlijk Rijkspersoneel zijn opgenomen.

⁷⁾ In de personeelsformatie voor 1956 zijn thans begrepen 96 personen werkzaam bij de Afdeling Emigratie (Vertegenwoordiging in het Buitenland), welke voorheen niet in de sterkte werden opgenomen.

⁸⁾ Aangezien met ingang van 1 September 1952 het Departement van Maatschappelijk Werk is ingesteld, zijn de aantallen van de werkelijke sterkte van vóór 31 Januari 1953 opgenomen bij de Departementen van Binnenlandse Zaken, Sociale Zaken en Volksgezondheid en Overzeese Rijksdelen, voor zover het desbetreffende personeel daarvan afkomstig is.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Mr. K. J. de Vries

Winters en de Koning
de Driest

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

12. De budgetaire betekenis van de met tegenwaardegelden gefinancierde en te financieren additionele uitgaven

Ook in de ontwerp-begroting 1956 is geen rekening gehouden met de uitvoering van de uit tegenwaardegelden te financieren z.g. additionele projecten; dit zijn projecten, welke zonder bedoelde financiering niet of nog niet tot uitvoering zouden zijn gebracht.

Hoewel de additionele projecten in het algemeen een meerjarig karakter hebben, is het gebruik het daarvoor in totaliteit nodige bedrag ineens uit te trekken op de suppletoire begroting voor het dienstjaar, waarin naar verwachting met de uitvoering een aanvang zal worden gemaakt. Door aanwijzing van de begrotingspost voor toepassing van artikel 24 van de Compabiliteitswet, wordt het dan mogelijk gemaakt het niet ver-

werkte bedrag naar de begroting van het volgende jaar over te schrijven. Ook in die begroting en zo nodig in volgende begrotingen wordt de begrotingspost voor toepassing van genoemd wetsartikel aangewezen. Een eenmaal op de begroting beschikbaar gesteld krediet kan op die wijze, onafhankelijk van het jaar van verwerking, volledig worden benut.

Het hierna opgenomen overzicht (in miljoenen guldens) laat zien in hoeverre de uitvoering van de verschillende additionele projecten in de begrotingsjaren 1950 tot en met 1954 is gevorderd en naar verwachting in de jaren 1955 en 1956 zal worden voortgezet.

Project	Totaal krediet	Uitgaven t.l.v. de begroting							
		1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	later
<i>Civiele projecten</i>									
Dijken Z.O. Polder	20,0	8,0	12,0	—	—	—	—	—	—
Biesbosch-plan	2,5	1,5	1,0	—	—	—	—	—	—
Koninklijke Nederlandsche Hoogovens	7,3 ¹⁾	7,3	—	—	—	—	—	—	—
Breedband	87,0	20,0	67,0	—	—	—	—	—	—
Hotelbouw	7,0	0,3	2,5	4,2	—	—	—	—	—
Bevordering touristenbezoek	0,5	0,1	0,3	—	—	0,1	—	—	—
Ontwikkelingsplan Z.O. Drenthe	5,1	0,1	1,3	0,9	0,7	0,5	0,6	1,0	—
Technische hulp en subsidies									
Contactgroep Opvoering Productiviteit	8,5	0,2	0,7	0,7	1,2	1,7	0,6	0,6	2,8
Uitrusting Rijkswerkplaatsen	3,0	1,1	1,7	0,1	0,1	—	—	—	—
Agrarisch onderzoek	6,8	—	0,5	1,3	1,3	1,4	0,9	0,5	0,9
Moderne voederbouw	11,2	—	1,2	3,8	3,3	2,1	0,1	—	0,7
Groenvoederdrogers	9,0	—	0,1	1,7	0,2	0,5	0,6	0,2	5,7
Garantiefonds groenvoederdrogerijen	5,0	—	—	5,0	—	—	—	—	—
Borgstellingsfonds voor de landbouw	25,0	—	—	25,0	—	—	—	—	—
Rundvee-t.b.c.-bestrijding	50,0	—	8,5	10,0	10,0	10,0	10,0	1,5	—
Winning organische meststoffen	10,0	—	0,3	0,1	—	2,0	7,6	—	—
Tuberculose-bestrijding	1,6	—	0,7	0,9	—	—	—	—	—
Rijksinstituut voor de Volksgezondheid	1,0	—	0,1	0,5	0,4	—	—	—	—
Influenza-bestrijding	0,2	—	—	0,1	—	0,1	—	—	—
Agrarische productiviteitsprojecten	10,0	—	—	—	0,8	2,1	3,0	2,4	1,7
Industriële productiviteitsprojecten	13,0	—	—	—	1,3	2,0	3,0	3,0	3,7
„Moody”-productiviteitsprojecten	10,3	—	—	—	0,1	0,6	0,5	1,0	8,1
Ontwikkeling technische procédés en apparaturen	20,0	—	—	—	—	2,1	1,0	2,0	14,9
	314,0 ²⁾	38,6	97,9	54,3	19,4	25,2	27,9	12,2	38,5
<i>Militaire projecten</i>									
Productie militaire voertuigen	175,6	—	—	21,0	31,3	38,0	62,0	23,3	—
Bouw van 14 mijnenvegers	76,3	—	—	6,7	7,6	17,3	15,0	20,0	9,7
Productie van Hawker-Hunter dagjagers	100,7	—	—	—	—	18,2	2,0	22,3	58,2
Productie van S 14-straaloffenvliegtuigen	15,5	—	—	—	—	9,5	5,0	1,0	—
Aanmaak van artilleriemunitie	34,0	—	—	—	—	—	1,9	15,8	16,3
Productie van jeeps	49,0	—	—	—	—	—	18,7	24,7	5,6
Productie van trucks	112,0	—	—	—	—	—	11,0	55,0	46,0
Bouw van radarbunkers	8,9	—	—	—	—	—	8,9	—	—
	572,0 ³⁾	—	—	27,7	38,9	83,0	124,5	162,1	135,8

¹⁾ Beschikbaar gesteld werd 9 miljoen, welk bedrag echter niet geheel nodig bleek.

²⁾ Voor een garantiefonds ten behoeve van de financiering van ondernemingen met risicodragend kapitaal is voorts 100 miljoen gereserveerd.

³⁾ Voor kapitaal deelneming in de Artillerie-Inrichtingen is 28 miljoen gereserveerd; in totaal is dus voor militaire projecten 600 miljoen beschikbaar gesteld.

13. Voorzieningen met betrekking tot de financiën der lagere publiekrechtelijke lichamen.

1. Het Gemeentefonds en het Provinciefonds

De ramingen van de begroting van het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de wet van 8 Januari 1955 (*Stb.* 17), zoals deze wet zal luiden bij aanvaarding van het ontwerp van wet tot wijziging van de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten en tussen het Rijk en de provinciën. De middelen van het fonds kunnen in verband daarmee voor het jaar 1956 worden gesteld op 15,85 % van de zuivere opbrengst van de volgende belastingen:

inkomstenbelasting	f 1 150 000 000
vermogensbelasting	75 000 000
vennootschapsbelasting	875 000 000
loonbelasting	800 000 000
dividendbelasting	95 000 000
commissarissenbelasting	14 000 000
invoerrechten	675 000 000
accijnzen (na aftrek van het aandeel in de accijns op gedistilleerd ten behoeve van het Landbouw-Egalisatiefonds)	604 534 316
omzetbelasting	1 200 000 000
rechten van zegel	57 000 000
rechten van registratie	75 000 000
rechten van successie, van overgang en van schenking	120 000 000
Totaal	f 5 740 534 316

Van dit bedrag is 11,7 % of f 671 642 000 bestemd voor de financiering van de algemene uitkering en voor reservering, terwijl 4,15 % of f 238 232 000 dient voor de financiering van de belastinguitkering. Het is thans nog niet mogelijk om aan te geven, welk gedeelte van bovengenoemd bedrag ad f 671 642 000 zal worden gebruikt voor uitkering aan de gemeenten en welk gedeelte voor reservering. Over deze vraag moet ingevolge artikel 1/6, tweede lid, van de hierboven genoemde wet de Raad van advies voor de gemeentefinanciën worden gehoord, waartoe intussen de nodige stappen zijn gedaan. Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat bij het samenstellen van de onderwerpelijke gegevens geen rekening is gehouden met de bij het wetsontwerp Regeling van het kleuteronderwijs (Gedrukte Stukken, Zitting 1954—1955 — 3862) aanhangig gemaakte verlaging van het aandeelpercentage.

Naast de genoemde uitkeringen komen nog rechtstreeks aan de gemeenten ten goede de opbrengst in hoofdsom en gemeentelijke opcenten op de grondbelasting en de personele belasting. De opbrengst van laatstgenoemde belasting wordt aangevuld met een uitkering ten laste van de Rijksbegroting om de per 1 Januari 1954 tot stand gekomen verlaging van het tarief dezer belasting te compenseren. Voor het verlies, dat de gemeenten zullen lijden door de in 1956 ingaande verlaging van het maximum aantal gemeentelijke opcenten op de grondbelasting, zal met ingang van het boekingsstijdvak 1956/1957 eveneens compensatie ten laste van de Rijksbegroting worden gegeven. Bij het samenstellen van hoofdstuk VII B dier begroting voor het dienstjaar 1956 is met beide compensaties rekening gehouden.

De rentevergoeding wegens de over afgesloten dienstjaren gevormde reserve van het Gemeentefonds zal voor 1956 2 % bedragen; over de jaren 1953, 1954 en 1955 bedroeg deze vergoeding eveneens 2 %.

Het aandeel van het Provinciefonds in de bovengenoemde belastingen zal voor 1956, indien het in de aanhef van deze beschouwing reeds vermelde wetsontwerp tot wijziging van de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten en tussen het Rijk en de provinciën tot wet wordt verheven, 0,76 % bedragen. Hiermede zal een bedrag van f 43 628 061 voor het fonds beschikbaar komen.

Naast de uitkeringen uit het Provinciefonds ontvangen de provinciën nog rechtstreeks de opbrengst der provinciale op-

centen op de grondbelasting en de personele belasting, benevens een uitkering ten laste van de Rijksbegroting in verband met de per 1 Januari 1954 plaats gehad hebbende tariefsverlaging der personele belasting.

2. De bijdragen aan lagere publiekrechtelijke lichamen rechtstreeks uit 's Rijks kas

Van de bijdragen, welke de lagere publiekrechtelijke lichamen rechtstreeks ten laste van 's Rijks kas ontvangen en welke voor het merendeel op wettelijke regelingen berusten, kan, ingedeeld naar de doeleinden waarvoor de bijdragen worden verstrekt, de volgende samenvatting worden gegeven.

Overzicht van de bijdragen aan lagere publiekrechtelijke lichamen rechtstreeks uit 's Rijks kas

(in miljoenen guldens)

	Oor- spronkelijk vastgesteld 1955	Ver- moedelijke uitkomsten 1955	1956
Gewone Dienst en Buitengewone Dienst I			
Politie	82	127	96
Onderwijs	94	99	106
Sociale voorzieningen	84	80	80
Volkshuisvesting	103	97	106
Waterstaatswerken	69	53	84
Herstel oorlogsschade	70	72	70
Bescherming Bevolking	13	20	12
Rampschade	26	49	6
Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele- en de grondbelasting alsmede voor de derving van schoolgeld	24	27	61
Overige doeleinden	8	10	8
	573	634	629
Buitengewone Dienst II			
Voorschotten ingevolge art. 56 van de Woningwet	10	6	10
Overige doeleinden	2	3	1
	12	9	11

Het voor politie uitgetrokken bedrag heeft voor het overgrote deel betrekking op de bijdrage in de kosten van de gemeentepolitie. De vermoedelijke uitkomsten voor 1955 voor dit doel zijn exceptioneel hoog, omdat daarin een bedrag van 43 miljoen is begrepen, tengevolge van een herziening van de normvergoeding aan de gemeenten over de jaren 1951 tot en met 1955, zulks in verband met de stijging van het algemeen loon- en prijspeil. Uiteraard doet deze factor zich ook gelden voor 1956.

De onderwijsuitgaven geven het gebruikelijk accres te zien.

De gunstige conjuncturele situatie komt tot uiting in de bijdragen voor sociale voorzieningen. Ondanks het feit, dat de uitkeringsnormen ten gevolge van de jongste loonronde stegen, geeft het totaal dier bijdragen in dit overzicht een — zij het lichte — daling te zien.

De bijdragen voor volkshuisvesting bestaan voor het belangrijkste deel uit bijdragen in exploitatie van woningwetwoningen. Deze uitgaven stijgen naar gelang het aantal woningwetwoningen in exploitatie toeneemt. Naar verwachting zullen deze bijdragen met in totaal ongeveer 10 miljoen stijgen. Deze stijging komt in het hiervoor gegeven overzicht niet ten volle tot uiting, doordat in 1955 ongeveer 7 miljoen

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

afzet bijlage
/mede, bijlage

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

meer dan in 1956 was opgenomen voor de afwikkeling van betalingen over inmiddels afgesloten dienstjaren.

Aangetekend zij nog, dat bij het ramen van het bedrag der exploitatie-bijdragen over 1956 geen rekening is gehouden met de recente huurverhoging.

In de bijdragen voor waterstaatswerken zijn opgenomen de uitgaven voor versterking van zwakke plaatsen in bestaande hoogwaterkeringen en wel voor de oorspronkelijk vastgestelde begroting 1955 tot een bedrag van 30 miljoen en voor de ontwerp-begroting 1956 tot een bedrag van 35 miljoen. Aangetekend zij hierbij, dat laatstbedoelde uitgaven voor de begroting 1955 zijn opgenomen onder de Buitengewone Dienst II. Begrotingstechnisch bleek het echter juist deze uitgaven te verantwoorden onder de Gewone Dienst, hetgeen voor 1956 dan ook geschied is, terwijl voor 1955 deze overheveling alsnog in een wetsontwerp tot regularisatie van het desbetreffende hoofdstuk der Rijksbegroting zal worden voorgesteld. Terwille van de vergelijkbaarheid zijn echter deze uitgaven ook voor 1955 in deze tabel onder de Gewone Dienst opgenomen.

Afgezien van de fluctuaties, veroorzaakt door de uitgaven voor versterking van zwakke plaatsen in bestaande hoogwaterkeringen, wordt de stijging van het totaal der bijdragen voor waterstaatswerken in belangrijke mate veroorzaakt door de stijging van de algemene bijdragen aan de provincies voor onderhoud en verbetering van wegen (inzonderheid uit het zgn. Wegenfonds).

De uitkeringen voor herstel van oorlogsschade laten in dit overzicht een grote mate van stabiliteit zien.

De uitkeringen voor herstel van rampschade komen in een eindstadium. Het hoge bedrag voor de vermoedelijke uitkomsten is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat nog een bedrag van 25 miljoen nodig zal zijn (beschikbaar komend door overboeking ex artikel 24 Comptabiliteitswet) voor herstel van schade aan hoogwaterkeringen. Dit geld zal in de eerste plaats dienen voor betalingen van allerlei — meestentijds op zichzelf vrij kleine — afrondingswerkzaamheden in het dijkherstel.

Voor de rubriek „Vergoeding aan provinciën en gemeenten voor de derving van inkomsten als gevolg van de verlaging van de personele en de grondbelasting alsmede voor de derving van schoolgeld” moge worden verwezen naar de gelijklopende rubriek in Hoofdstuk II „De uitgaven voor de verschillende onderwerpen van staatszorg” van deze nota.

Bij het ramen van de onder de Buitengewone Dienst II opgenomen voorschotten ingevolge art. 56 van de Woningwet is uitgegaan van de veronderstelling, dat de gemeenten de gelden, welke voor de woningbouw (stichtingskosten) nodig zijn, zelfstandig op de kapitaalmarkt zullen kunnen verkrijgen. Slechts teneinde in bijzondere gevallen de bouw te kunnen financieren is een bedrag van 10 miljoen opgenomen. Voor 1955 zal vermoedelijk met 6 miljoen kunnen worden volstaan.

14. De Staatsbalans

Staatsbalans per 31 December 1954 (in millioenen guldens)

Activa

(met ter vergelijking de cijfers van de balans 1953)

Passiva

	(1953)	1954		(1953)	1954
1. Kas-, bank- en girosaldi	1 167	714	10. Schulden op korte termijn:		
2. Vorderingen op korte termijn en vooruitbetalingen:			a. Schatkistpapier in omloop . .	4 605	3 186
a. Belastingen	2 967	2 922	b. Schatkistpromessen bij de Nederlandsche Bank ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947.	517	360
b. Nog ten gunste van 1954 (1953) te ontvangen middelen e.d. . .	165	113	c. Institutionele beleggers. . . .	275	296
c. Overige vorderingen en vooruitbetalingen	1 674	1 355	d. Onbelegde gelden Postchèques en Girodienst	354	393
	4 806	4 390	e. Muntbiljetten in omloop . . .	151	159
3. Vorderingen op lange termijn . .	1 340	1 249	f. Schulden uit hoofde van leveringen, werkzaamheden enz. .	1 104	1 261
4. Reparatievorderingen op voormalige vijandelijke mogendheden	P.M.	P.M.	g. Diverse schulden op korte termijn	1 746	1 494
5. Deelneming in het Internationaal Monetair Fonds en in de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling	2 090	2 090		8 752	7 149
6. Onroerende en roerende goederen:			11. Verplichtingen inzake watersnoodschade	1 000	1 000
a. Duurzame activa en verbruiks-goederen	7 664	8 972	waarvan reeds betaald	352	653
b. Handelsgoederen	210	124		648	347
	7 874	9 096	12. Verplichtingen inzake oorlogsschade	6 427	6 427
7. Staatsbedrijven en deelnemingen in ondernemingen	4 080	4 250	waarvan reeds betaald	4 068	4 717
8. Diverse activa:				2 359	1 710
a. Bezittingen sociale verzekeringsfondsen	P.M.	P.M.	Lopende rente.	6	3
b. Bezittingen Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	P.M.	P.M.		2 365	1 713
c. Vorderingen uit hoofde van contracten e.d. waartegenover verplichtingen staan (contrapost aan creditzijde onder no. 17c)	1 393	1 632	13. Storting op Staatsschuld door institutionele beleggers (incl. Rijksfondsen)	323	388
d. Diversen	457	412	14. Nederlandsche Bank voor overneming Rijksmarkenbezit	700	300
	1 850	2 044	15. Verplichtingen verband houdende met de overeenkomsten van Bretton-Woods	1 794	1 789
9. Saldo	5 575	3 965	16. Schulden op lange termijn:		
			a. Geconsolideerde binnenlandse schuld	8 785	10 286
			b. Buitenlandse schuld	2 790	2 286
			c. Diverse schulden op lange termijn	15	12
				11 590	12 584
			17. Diverse passiva:		
			a. Verplichtingen sociale verzekeringsfondsen	P.M.	P.M.
			b. Verplichtingen Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	P.M.	P.M.
			c. Verplichtingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover vorderingen staan (contrapost aan debetzijde onder no. 8c)	1 393	1 632
			d. Muntfonds	117	116
			e. Reserve waardeveranderingen.	1 100	1 780
				2 610	3 528
	28 782	27 798		28 782	27 798
18. Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen:			18. Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen:		
a. Betreffende Indonesië	921	849	a. Betreffende Indonesië	921	849
b. Betreffende diverse instellingen enz.	2 848	3 143	b. Betreffende diverse instellingen enz.	2 848	3 143
	3 769	3 992		3 769	3 992

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Vorenstaande balans is opgesteld naar dezelfde principes als voor de balansen van voorgaande jaren zijn gevolgd.

Ter toelichting op de balanscijfers moge het volgende dienen:

Post 1. Kas-, bank- en giroaldi.

	1953	1954
Specificatie:		
Nederlandsche Bank	945 mln	498 mln
Postrekening no. 1	21 „	25 „
Overige saldi	201 „	191 „
	1167 mln	714 mln

Post 2. Vorderingen op korte termijn en vooruitbetalingen.

a. Belastingen.

Als vorderingen wegens belastingen zijn opgenomen de belastingbedragen, welke op de balansdatum materieel verschuldigd waren. Het bedrag van 2922 miljoen is als volgt samengesteld:

1. Kohierbelastingen:		
a. Buitengewone heffingen	50 mln	
b. Overige kohierbelastingen:		
Reeds opgelegd (saldo kohierdebiteuren)	1018 mln	
Nog niet opgelegd (globale schatting):		
Over 1953 en voorgaande jaren	570 „	
Over 1954	1150 „	
		2738 „
2. Niet-kohierbelastingen:		
Omzetbelasting	250 mln	
Loonbelasting	140 „	
Accijnzen	135 „	
Vereveningsheffing	55 „	
Successierechten e.d.	30 „	
		610 „
		3398 mln
Hierop in mindering gebracht:		
Aandeel Gemeentefonds en aandeel Provinciefonds	370 mln	
Per ultimo 1954 reeds ontvangen, doch nog niet ten gunste van de midelen of van de kohiervorderingen geboekt	106 „	
		476 „
		2922 mln

c. Overige vorderingen en vooruitbetalingen.

Onder deze post is opgenomen het saldo van de bijzondere schatkistrekening (tegenwaarderekening). Dit saldo bedroeg op 31 December 1953 1002 miljoen en op 31 December 1954 650 miljoen. De vermindering met 352 miljoen van dit saldo wordt veroorzaakt door de overboekingen naar de gewone rekening van 's Rijks Schatkist (428 miljoen) enerzijds en de bijschrijvingen op de tegenwaarderekening (76 miljoen) anderzijds.

Post 3. Vorderingen op lange termijn.

De vermindering van deze vorderingen in 1954 betreft voornamelijk de aflossingen op voorschotten, verstrekt ingevolge de Woningwet.

Post 6a. Duurzame activa en verbruiksgoederen.

De samenstelling van het balansbedrag en van de mutaties in 1954 blijkt uit het volgende overzicht:

	(Gecorrigeerde) waarde per 31-12-1953	Investeringen in 1954 na aftrek van verkopen e.d.	Afschrijvingen in 1954	Verhoging waarde i.v.m. stijging prijspeil	Waarde per 31-12-1954
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	2 630	76	34	418	3 090
Ministerie van Oorlog. . . .	2 039	597	223	49	2 462
Ministerie van Marine. . . .	960	175	41	36	1 130
Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	404	10	6	—	408
Burgerlijke Rijksgebouwen	588	36	7	37	654
Agrarische eigendommen	658	75	7	36	762
Diversen	430	31	9	14	466
	7 709	1 000	327	590	8 972

Met betrekking tot de verhoging van de waarde in verband met stijging van het prijspeil moge worden verwezen naar de toelichting bij balanspost 17e.

Post 7. Staatsbedrijven en deelnemingen.

Specificatie:

N.V. Nederlandsche Spoorwegen	1755 mln
Staatsbedrijf der P.T.T. (inclusief Rijkspostspaarbank)	1185 „
Staatsmijnen	635 „
N.V. Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel	157 „
N.V. De Nederlandsche Bank	149 „
N.V. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij	116 „
N.V. Breedband	129 „
Overige Staatsbedrijven en deelnemingen	124 „
	4250 mln

Voorts moge worden verwezen naar de toelichting bij balanspost 17e.

Posten 8a, 8b, 17a en 17b. Bezittingen, respectievelijk verplichtingen betreffende sociale verzekeringsfondsen en Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Met betrekking tot de financiering van de lasten van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds is onlangs door de Staatscommissie voor de Pensioenwetgeving een rapport uitgebracht. De Regering beraadt zich thans over de conclusies van dit rapport; in verband hiermede zijn de desbetreffende balansposten nog pro memorie opgenomen. Verwacht mag worden, dat bij de opstelling van de Staatsbalans per ultimo 1955 terzake een nadere regeling zal zijn getroffen, waarmede voor die balans rekening zal kunnen worden gehouden.

Aangezien eveneens nog geen definitieve beslissing is genomen omtrent de toekomstige voorziening ten aanzien van de invaliditeitsverzekering en andere in de Invaliditeitswet geregelde verzekeringen, zijn ook hiervoor de memorieposten op de balans gehandhaafd.

Posten 8c en 17c. Vorderingen, respectievelijk verplichtingen uit hoofde van contracten e.d.

De stijging van deze posten is voornamelijk toe te schrijven aan de toeneming van de contractuele vorderingen en schulden van de militaire departementen.

Post 10a. Schatkistpapier in omloop.

De grote vermindering van deze schuld houdt voor een belangrijk gedeelte verband met de inlevering van schatkistpapier door banken voor de inschrijving op schatkistcertificaten met

een middel-lange looptijd. Deze certificaten zijn begrepen in post 16a van de balans. Met de hierbedoelde semi-consolidatie was een bedrag van 1200 miljoen gemoeid.

Post 10f. Schulden uit hoofde van leveringen, werkzaamheden, enz.

Deze schulden betreffen hoofdzakelijk de per ultimo 1954 nog ten laste van de begroting 1954 te verrichten betalingen.

Post 10g. Diverse schulden op korte termijn.

Onder deze post is onder meer opgenomen een aantal rekeningen-courant, door verschillende instellingen bij het Rijk aangehouden. De saldi van enkele van deze rekeningen daalden in 1954 vrij belangrijk.

Voorts is thans onder post 10g de per ultimo 1954 lopende rente op de buitenlandse schuld opgenomen. In vorige balansen was deze rente begrepen in de post buitenlandse schuld (op korte termijn); aangezien het restant van de hoofdsommen van deze buitenlandse schuld in 1954 geheel is afgelost, komt in de balans 1954 hiervoor geen afzonderlijke post meer voor.

Post 12. Verplichtingen inzake oorlogsschade.

Naast de betalingen in 1954 in mindering van deze verplichtingen, welke betalingen 280 miljoen beliepen, hebben zich enige bijzondere mutaties voorgedaan, resulterende in een verlaging van de resterende verplichtingen met 372 miljoen. De oorspronkelijke verplichtingen betreffende wederopbouw publiekrechtelijke lichamen konden nl. op grond van herziene ramingen met bijna 200 miljoen worden verlaagd, terwijl de verplichtingen betreffende de roerende goederen (behorende tot bedrijfs- of beroepsuitrustingen) bijna 100 miljoen lager konden worden gesteld. Anderzijds is volledigheidshalve onder de oorspronkelijke verplichtingen thans ook opgenomen het totaalbedrag (ad 290 miljoen) der vergoedingen betreffende militaire vorderingen, welke op vorige staatsbalansen niet als oorlogsschade waren aangemerkt; deze vergoedingen waren reeds vóór 1954 geheel uitbetaald. Voorts bleken nog enkele kleinere wijzigingen noodzakelijk. Het vorenstaande heeft er toe geleid, dat de oorspronkelijke verplichtingen toevalligerwijze uiteindelijk met een gelijk bedrag werden verhoogd en verlaagd.

Het bedrag der betalingen nam, behalve tengevolge van de werkelijk in 1954 plaats gehad hebbende betalingen ad 280 miljoen, met 372 miljoen toe voornamelijk als gevolg van de correctie met betrekking tot de reeds eerdergenoemde vergoedingen inzake militaire vorderingen.

Post 14. Nederlandsche Bank voor overneming Rijksmarkenbezit.

In 1954 is 400 miljoen afgelost op deze schuld ten laste van de gewone rekening van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank.

Post 16. Schulden op lange termijn.

a. Geconsolideerde binnenlandse schuld.

In 1954 werden nieuwe leningen uitgegeven tot een bedrag van 1721 miljoen, waaronder 1200 miljoen is begrepen wegens de hierboven bij de toelichting van balanspost 10a reeds vermelde uitgifte van schatkistcertificaten. Voorts werd 220 miljoen geamortiseerd, waarvan 114 miljoen door het in betaling nemen van staatsschuld voor voldoening van belastingaanslagen.

b. Buitenlandse schuld.

In 1954 werd 504 miljoen afgelost op de langlopende buitenlandse schuld; hierin zijn belangrijke bedragen begrepen voor extra-aflossingen op de leningen verstrekt door Engeland, België en door de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling.

Post 17e. Reserve waardeveranderingen.

De verhoging van de reserve waardeveranderingen in 1954 heeft voor 590 miljoen betrekking op de duurzame activa en verbruiksgoederen (balanspost 6a) en voor 90 miljoen op de

waarde van de Staatsbedrijven en deelnemingen in ondernemingen (balanspost 7).

Met betrekking tot het bedrag van 590 miljoen wordt het volgende opgemerkt.

In 1950 en 1951 is in de balanswaarde der duurzame activa in beperkte mate rekening gehouden met de prijsstijging in die jaren. Sindsdien zijn de prijsindexcijfers in het algemeen nog gestegen. Deze stijging was in de jaren 1952, 1953 en 1954 niet zo belangrijk dat jaar voor jaar een verhoging van de balanswaarde dezer activa noodzakelijk was.

Per ultimo 1954 bleek echter de totale waardeverhoging ten opzichte van de balanswaarde per ultimo 1951 van zodanige omvang, dat het gewenst moest worden geacht deze invloed der prijsstijgingen op de balans per 31 December 1954 tot uitdrukking te brengen. Daar deze toeneming ook aan de creditzijde van de balans onder post 17e is opgenomen, heeft een en ander geen invloed gehad op het balanssaldo.

Vermeld zij nog dat van het balansbedrag ad 1780 miljoen 1350 miljoen betrekking heeft op de duurzame activa en verbruiksgoederen en 430 miljoen op de staatsbedrijven en deelnemingen in ondernemingen.

Post 18. Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen.

b. Betreffende diverse instellingen, enz.

De import- en exportgaranties zijn in 1954 met ca 200 miljoen toegenomen. In de door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen hebben zich verschillende mutaties voorgedaan, resulterend in een stijging van de saldi met ca 100 miljoen.

Balanssaldo.

Het nadelige balanssaldo is in 1954 gedaald van 5575 miljoen tot 3965 miljoen, derhalve met 1610 miljoen. Het vermoedelijk begrotingsoverschot van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I, verminderd met het saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds, van het dienstjaar 1954, bedraagt 692 miljoen.

Het verschil ad 918 miljoen is als volgt te analyseren:

1. Lagere raming van de op de balans 1953 opgenomen verplichtingen inzake oorlogsschade ..	372 mln
2. Aanschaffingen in 1954 ten laste van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I, welke op de balans zijn geactiveerd, verminderd met de afschrijvingen op deze aanschaffingen	310 „
3. Ten laste van de Buitengewone Dienst I, resp. de Gewone Dienst betaalde watersnoodschade, oorlogsschade en rente over verplichtingen wegens oorlogsschade, waarvan de schuldverplichting reeds op de balans 1953 voorkomt:	
watersnoodschade	301 „
oorlogsschade (inclusief rente)	280 „
4. Voordelig saldo der verschillen tussen de werkelijke en de per ultimo 1953 geraamde uitkomsten van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I van het dienstjaar 1953	134 „
5. Bijboekingen op de tegenwaarderekening bij de Nederlandsche Bank in 1954	76 „
6. Saldo van diverse mutaties	56 „
	1529 mln
7. Ten gunste van de middelen 1954 verantwoorde overboekingen van de tegenwaarderekening, welke reeds op de balans 1953 waren geactiveerd ..	428 mln
8. Op de balans 1954 opgenomen verplichtingen inzake tegemoetkomingen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië	183 „
	611 „
	918 mln

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

In hoofdstuk V van de Millioenennota is een overzicht gegeven van de mutaties in het balanssaldo. Verschillende posten van dit overzicht worden hieronder toegelicht.

I. Lasten betreffende het jaar 1954

Post 1. Lonen en salarissen (inclusief sociale lasten en beloningen in natura aan militair personeel).

In het bedrag ad 1012 mln is 515 mln (v.j. 391 mln) begrepen voor de Ministeries van Oorlog en Marine, 125 mln (v.j. 112 mln) voor het Ministerie van Financiën en 372 mln (v.j. 325 mln) voor de overige Ministeries.

Post 2. Huisvestingskosten, bureaukosten, reis- en verblijfskosten en dergelijke.

Het bedrag van 178 mln bevat 88 mln (v.j. 78 mln) voor de Ministeries van Oorlog en Marine.

Post 3. Kosten van onderhoud, verbruik materialen, vernieuwing, inrichting en uitbreiding.

In het bedrag van 191 mln zijn de kosten van vernieuwing, inrichting en uitbreiding opgenomen voor zover deze individueel niet belangrijk zijn. De belangrijke kosten zijn begrepen in de investeringen, verwerkt in balanspost 6 „Onroerende en roerende goederen”.

De specificatie van het bedrag ad 191 mln luidt als volgt:
 Ministeries van Oorlog en Marine 111 mln (v.j. 80 mln)
 Ministerie van Verkeer en Waterstaat ... 58 mln (v.j. 60 mln)
 Overige Ministeries 22 mln (v.j. 28 mln)

Post 4. Afschrijvingen.

Hiervoor moge worden verwezen naar de toelichting op post 6a van de Staatsbalans.

Post 6. Kosten van sociale voorzieningen en steunverlening.

Het bedrag ad 614 mln is als volgt te specificeren:

Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid:

Noodvoorziening ouden van dagen	276 mln	
Bijdragen ten behoeve van aanvullende werken	72 mln	
Sociale bijstandsregeling	54 mln	
Werkloosheidswet	65 mln	
Aanvulling invaliditeitsrente	32 mln	
Kinderbijslag rentetrekken	17 mln	
Diversen	30 mln	
		546 mln (v.j. 523 mln)

Ministerie van Maatschappelijk Werk:

Uitvoering van de Wet buitengewoon pensioen 1940—1945	12 mln	
Periodieke uitkeringen aan oorlogsslachtoffers	9 mln	
Diversen	21 mln	
		42 mln (v.j. 35 mln)
Overige Ministeries		26 mln (v.j. 22 mln)

614 mln (v.j. 580 mln)

Post 8c. Overige bijdragen en subsidies aan gemeenten.

Specificatie:

Ministerie van Financiën:

Vergoeding aan gemeenten in verband met de verlaging van de Personele belasting		28 mln (v.j. —)
---	--	------------------

Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting:

Bijdragen in de exploitatie van woningwetwoningen	46 mln	
Diversen	8 mln	
		54 mln (v.j. 36 mln)
Overige Ministeries		9 mln (v.j. 9 mln)
		91 mln (v.j. 45 mln)

Post 8d. Bijdragen en subsidies aan sociale fondsen.

Specificatie:

Ministerie van Binnenlandse Zaken:

Annuïteit Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	11 mln	
Toeslagen op pensioenen	73 mln	
Toeslag aan gepensioneerden van de Nederlandse Spoorwegen	16 mln	
Dekking tekort Spoorwegpensioenfonds	23 mln	
Diversen	10 mln	
		133 mln (v.j. 100 mln)

Ministerie van Financiën:

Bijdrage aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	25 mln (v.j. 25 mln)
--	----------------------

Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid:

Bijdrage aan het pensioenfonds voor de koopvaardij	70 mln (v.j. —)
Overige Ministeries	9 mln (v.j. 7 mln)
	237 mln (v.j. 132 mln)

Post 8g. Overige bijdragen en subsidies.

Specificatie:

Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting:

Bijdragen in de exploitatie van woningwetwoningen	41 mln	
Bijdragen in de exploitatie van particuliere nieuwbouwwoningen	12 mln	
Premies ten behoeve van de woningbouw	85 mln	
Diversen	2 mln	
		140 mln (v.j. 101 mln)

Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening:

Uitvoering van cultuurtechnische werken	48 mln	
Diversen	36 mln	
		84 mln (v.j. 76 mln)

Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen:

Bijdrage aan de radio-omroep	23 mln	
Diversen	57 mln	
		80 mln (v.j. 61 mln)

Ministerie van Verkeer en Waterstaat:

Uitkeringen aan provincies inzake aanleg en verbetering van wegen, kanalen enz.	34 mln	
Diversen	15 mln	
		49 mln (v.j. 42 mln)

Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid:

Bijdrage in het tekort van de vrijwillige ziekenfondsverzekering	9 mln	
Diversen	23 mln	
		32 mln (v.j. 38 mln)

Ministerie van Justitie:

Subsidies inzake verpleging van voogdijkinderen	24 mln	
Diversen	5 mln	
		29 mln (v.j. 24 mln)

Ministerie van Overzeese Rijksdelen:

Bijdrage ten behoeve van de geldmiddelen van Nieuw-Guinea	29 mln	
Diversen	5 mln	
		34 mln (v.j. 20 mln)
Overige Ministeries		55 mln (v.j. 71 mln)
		503 mln (v.j. 433 mln)

II. Baten betreffende het jaar 1954*Post 1. Belastingen.**Specificatie:**Belastingen op winst, inkomen
en vermogen:*

Inkomstenbelasting	964 mln	
Loonbelasting	614 mln	
Vennootschapsbelasting	754 mln	
Overige belastingen	263 mln	
		2595 mln

Kostprijsverhogende belastingen:

Omzetbelasting	1114 mln	
Accijnzen	463 mln	
Invoerrechten	454 mln	
Vereveningsheffing	290 mln	
Overige belastingen	200 mln	
		2521 mln
		5116 mln (v.j. 4937 mln)

Post 3. Rente en winst van bedrijven.

De belangrijke toeneming in 1954 wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van het voordelige exploitatiesaldo

van het Staatsbedrijf der P.T.T. (circa 35 miljoen). Voorts waren o.m. het dividend van de Staatsmijnen en de winst van de Nederlandsche Bank hoger dan in 1953.

III. Bijzondere mutaties, welke het balanssaldo ongunstig beïnvloeden

Post 13. Tegemoetkomingen aan oorlogsslachtoffers uit het voormalige Nederlands-Indië.

Het totaalbedrag van deze tegemoetkomingen is geraamd op 197 miljoen. Hiervan is betaald ten laste van de Buitengewone Dienst I 1954 14 miljoen; het restant ad 183 miljoen is op de Staatsbalans opgenomen onder post 10 f.

IV. Bijzondere mutaties, welke het balanssaldo gunstig beïnvloeden

Post 9. Lagere raming van de op de balans 1953 opgenomen verplichtingen inzake oorlogsschade.

Hiervoor moge worden verwezen naar de toelichting bij post 12 van de balans.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

Gecomprimeerde Staatsbalansen

(in millioenen guldens)

Activa

Passiva

	31 Dec. 1947	31 Dec. 1949	31 Dec. 1951	31 Dec. 1953	31 Dec. 1954		31 Dec. 1947	31 Dec. 1949	31 Dec. 1951	31 Dec. 1953	31 Dec. 1954
Kas-, bank- en giroaldi . .	1 221	919	521	1 167	714	Schulden op korte termijn.	14 299	12 955	10 197	8 752	7 149
Vorderingen op korte termijn (incl. dispositie-ruimte op buitenlandse credieten) en vooruitbetalingen	7 022	6 085	6 876	4 806	4 390	Verplichtingen inzake watersnoodschade	—	—	—	648	347
Vorderingen op lange termijn	2 093	1 059	1 359	1 340	1 249	Verplichtingen inzake oorlogsschade	4 908	3 935	3 152	2 365	1 713
Reparatievorderingen op voormalige vijandelijke mogendheden	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	Storting op Staatsschuld door institutionele beleggers (incl. Rijksfondsen).	1 634	737	134	323	388
Deelneming in het Internationaal Monetair Fonds en in de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling	1 400	1 999	2 090	2 090	2 090	Nederlandsche Bank voor overneming Rijksmarkenbezit	1 500	1 500	1 500	700	300
Onroerende en roerende goederen	5 114	5 455	6 984	7 874	9 096	Verplichtingen verband houdende met de overeenkomsten van Bretton-Woods	1 326	1 987	2 081	1 794	1 789
Staatsbedrijven en deelnemingen in ondernemingen	2 546	3 083	3 980	4 080	4 250	Schulden op lange termijn.	9 124	10 827	11 819	11 590	12 584
Bezittingen sociale verzekeringsfondsen en Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	Verplichtingen sociale verzekeringsfondsen en Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Diverse activa	1 065	1 397	2 147	1 850	2 044	Diverse passiva	924	1 171	3 032	2 610	3 528
Saldo	20 461 13 254	19 997 13 115	23 957 7 958	23 207 5 575	23 833 3 965						
	33 715	33 112	31 915	28 782	27 798		33 715	33 112	31 915	28 782	27 798
Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen	1 337	2 530	3 361	3 769	3 992	Garanties en saldi van door de Nederlandsche Bank voor rekening van het Rijk gevoerde rekeningen	1 337	2 530	3 361	3 769	3 992

15. Overzichten van de ontwikkeling van de Nationale Schuld en van de consolidaties sinds 1945

a. Overzicht van de ontwikkeling van de Nationale Schuld sinds 1945

(in miljoenen guldens)

Datum	Gevestigde binnenlandse schuld	Schuld aan de Nederlandsche Bank	Schatkistpapier in omloop	Schatkistpapier bij de Nederlandsche Bank ingevolge overeenkomst d.d. 26 Februari 1947	Daggeldleningen	Boekschuld aan de Nederlandsche Bank ingevolge overeenkomst d.d. 26 Februari 1947	Muntbiljetten in omloop	Schuld aan gemeenten (terzake van belastingen)	Gemeente- en Provinciefonds, enz.	Stortingen door Rijksfondsen en institutionele beleggers in anticipatie op een uit te geven vaste lening	Overige binnenlandse schulden op korte termijn	Vergoedingen wegens geleden oorlogsschade (incl. Grootboek Wederopbouw)	Vergoedingen wegens geleden watersnoodschade	Totaal binnenlandse schuld	Gevestigde buitenlandse schuld	Viottende buitenlandse schuld	Verplichtingen wegens bij het I.M.F. opgenomen vreemde valuta	Totaal buitenlandse schuld	Totaal-Generaal
31-12-'45	5 767	—	8 764	—	—	—	178	—	—	1 378	1 080	4 989	—	22 156	576	463	—	1 039	23 195
31-12-'46	7 160	—	5 963	—	—	—	155	15	—	1 543	2 011	4 483	—	21 330	1 022	321	—	1 343	22 673
31-12-'47	7 099	—	7 111	2 000	—	1 500	149	—	—	1 634	1 895	3 822	—	25 210	1 021	984	—	2 005	27 215 ¹⁾
30- 6-'48	7 407	—	6 939	1 800	—	1 500	145	—	—	1 538	1 946	3 572	—	24 847	1 887	421	—	2 308	27 155
31-12-'48	7 206	—	6 845	1 800	—	1 500	144	19	—	1 484	1 196	3 261	—	23 455	1 875 ³⁾	399 ⁴⁾	—	2 274	25 729
30- 6-'49	7 158	—	6 426	1 800	—	1 500	136	91	—	1 331	1 130	3 082	—	22 834	2 228	291	—	2 519	25 353
31-12-'49	7 732	—	6 749	1 750	—	1 500	137	133	—	737	1 250	4 110 ³⁾	—	24 098	2 923 ³⁾	450 ⁴⁾	—	3 373	27 471
30- 6-'50	8 359	—	6 380	1 350	—	1 500	138	152	—	317	1 091	3 964	—	23 251	3 053	400	—	3 453	26 704
31-12-'50	8 418	—	5 355	1 650	—	1 500	137	183	—	286	1 109	3 548	—	22 186	3 089 ³⁾	265 ⁴⁾	—	3 354	25 540
30- 6-'51	8 646	13	4 903	1 500	53	1 500	137	183	420 ⁵⁾	135	1 223	3 409	—	22 122	3 026	265	—	3 291	25 413 ⁵⁾
31-12-'51	8 763	—	4 448	1 500	55	1 500	143	66	397	134	1 259	3 114	—	21 379	3 023 ³⁾	206 ⁴⁾	—	3 229	24 608
30- 6-'52	8 573	—	4 852	800	—	1 300	141	29	441	226	1 211	2 932	—	20 505	2 984	129	—	3 113	23 618
31-12-'52	8 360	—	5 508	151	—	1 300	146	—	432	249	1 595	2 728	—	20 469	2 961 ³⁾	64 ⁴⁾	—	3 025	23 494
30- 6-'53	8 405	—	5 624	241	—	1 000	145	91	127	362	1 356	2 556	—	19 907	2 886	7	—	2 893	22 800
31-12-'52	8 360	—	5 508	151	—	1 300	146	—	245	249	1 756	2 728	—	20 443	2 961 ³⁾	64 ⁴⁾	182	3 207	23 650
30- 6-'53	8 405	—	5 624	241	—	1 000	145	91	56	362	1 435	2 556	893	20 808	2 886	7	—	2 893	23 701
31-12-'53	8 785	—	4 605	517	—	700	151	60	207	323	1 796	2 365	648	20 157	2 790 ³⁾	3 ⁴⁾	—	2 793	22 950
30- 6-'54	9 209	—	4 545	306	—	400	151	25	243	265	1 545	2 239	486	19 414	2 511	3	—	2 514	21 928
31-12-'54	10 286	—	3 186	360	—	300	159	34	193	388	1 497	1 713	347	18 463	2 286	—	—	2 286	20 749
30- 6-'55	10 834	—	3 133	480	—	300	167	33	232	272	1 301	1 565	238	18 555	2 050	—	—	2 050	20 605

¹⁾ De toeneming is in hoofdzaak te wijten aan de overgang op de Staat van de in rijksmarken luidende bezittingen van De Nederlandsche Bank N.V. Daartoe bij de Wet van 30 Augustus 1946 (*Stb.* G 226) gemachtigd, sloot de Minister van Financiën op 26 Februari 1947 met de Directie van De Nederlandsche Bank N.V. een overeenkomst, waarbij tegen vergoeding van 4471 miljoen een bedrag van R.M. 5933 miljoen door de Staat van De Nederlandsche Bank N.V. werd overgenomen. Van het aan de Bank te betalen bedrag bleef de Staat voorshands 1500 miljoen schuldig, het resterende bedrag is door de Staat betaald met nominaal 2100 miljoen in schatkistpapier, terwijl 871 miljoen door contante betaling dan wel op andere wijze werd verrekend.

²⁾ De toeneming van dit schuldbedrag moet worden toegeschreven aan het feit, dat het bedrag per 30 Juni 1949 o.m. was gebaseerd op de normen, geldende voor het Besluit Materiële Oorlogsschaden, terwijl voor de bepaling van het bedrag per 31 December 1949 is uitgegaan van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden. Na de totstandkoming van deze wet is als schuld per 31 December 1949, in overeenstemming met het voor de Staatsbalans per die datum ingenomen standpunt, het op grond van de wet berekende bedrag opgenomen. Uiteraard is op het bedrag per 31 December 1949 mede van invloed geweest het bedrag, dat sinds 30 Juni 1949 was uitbetaald.

³⁾ en ⁴⁾. De afwijkingen tussen deze bedragen enerzijds en de posten 16b en 12f van de Staatsbalans per 31 December 1949 resp. 31 December 1950, alsmede de posten 15b en 11f van de Staatsbalans per 31 December 1951 resp. 31 December 1952 en de posten 16b en 10e van de Staatsbalans per 31 December 1953 anderzijds vinden hun oorzaak in het feit, dat de bedragen ³⁾ en ⁴⁾ betrekking hebben op de opgenomen

gedeelten van de desbetreffende leningen (na aftrek der aflossingen), terwijl onder voornoemde posten van de Staatsbalans de hoofdsommen der leningen zijn vermeld (eveneens na aftrek van de afgeloste bedragen), waartegenover de op de balansdatum nog bestaande dispositieruimte aan de actiefzijde der balans onder post 2 parasseert. Voorts is onder „Buitenlandse schuld op korte termijn” de lopende rente op de balansdatum van zowel de kortlopende als langlopende buitenlandse schuld opgenomen, welke rente uiteraard niet in bovenstaand overzicht is verwerkt.

⁵⁾ Sedert begin 1952 zijn in de publicaties van de vlottende binnenlandse schuld de volgende posten opgenomen: Saldo Gemeentefonds, Saldo Provinciefonds en Schuld aan Gemeenten uit hoofde van geblokkeerde gelden uit het Gemeentefonds. In dit overzicht zijn deze schuldcomponenten teruggewerkt tot 30 Juni 1951.

⁶⁾ In 1954 zijn enige wijzigingen aangebracht in de publicatie van de stand van 's Rijks Kas, welke wijzigingen in het tweede gedeelte van bovenstaand overzicht zijn teruggewerkt tot 31 December 1952. Door deze wijzigingen zijn de cursief gedrukte bedragen in het eerste gedeelte van het overzicht niet meer vergelijkbaar met de overeenkomstige bedragen in het tweede gedeelte (zie de toelichting op de publicatie van de stand van 's Rijks Kas per 31 Januari 1954 in de *Nederlandse Staatscourant* van 18 Maart 1954, no. 54). Het saldo van het gemeentefonds zou, op kasbasis berekend, per de ultimo van de jaren 1949 t/m 1951 hebben bedragen resp. 33, 157 en 273 miljoen. De verplichtingen wegens bij het International Monetary Fund opgenomen vreemde valuta beliepen per de ultimo van de jaren 1947 t/m 1951 resp. 138, 200, 286, 286 en 286 miljoen.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

b. Overzicht van de consolidaties sinds 1945
(in miljoenen guldens)

	Stortings- datum	Netto-bedrag	Aard der lening
1946			
3 % Grootboekschuld 1946	1-3-1946	1 007,3	Publieke emissie ten laste van geblokkeerde tegoeden.
3 % N.W.S.	1-7-1946	823,3	Idem.
	1)	23,0	Publieke emissie.
		<u>1 853,6</u>	
1947			
3-3½ % Lening 1947 I	15-3-1947	2 742,5	Publieke emissie (conversie).
3-3½ % Lening 1947 II	1-4-1947	119,8	Geplaatst bij de Rijksfondsen (conversie).
3 % \$ Lening 1947	1)	64,4	Publieke emissie.
		<u>2 926,7</u>	
Aflosbaarstelling wegens conversie . .		2 865,8	
		<u>60,9</u>	
1948			
2½ % N.W.S.		40,0	Naasting Ned. Bank.
3 % \$ Lening 1947	1)	181,7	Publieke emissie.
3 % Investeringscertificaten	1)	423,7	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3 % Lening per 1962/64	1-6-1948	1 140,0	Geplaatst bij de Rijksfondsen.
3¼ % Lening 1948	1-6-1948	360,0	Institutionele beleggers en publieke emissie, ten dele conversie.
3¼ % Beleggingscertificaten	1)	14,2	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
		<u>2 159,6</u>	
Aflosbaarstelling wegens conversie . .		1 225,5	
		<u>934,1</u>	
1949			
3¼ % Lening 1949	1-11-1949	500,0	Geplaatst bij de Rijksfondsen ten laste van de Voorinschrijfrekening.
3 % \$ Lening 1947	1)	13,3	Publieke emissie.
3 % Investeringscertificaten	1)	301,5	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3¼ % Beleggingscertificaten	1)	9,3	Idem.
		<u>824,1</u>	
1950			
3 % Investeringscertificaten	1)	148,5	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3¼ % Beleggingscertificaten	1)	11,1	Idem.
3¼ % Lening 1950 I	15-3-1950	200,0	Publieke emissie.
3¼ % Lening 1950 II	1-6-1950	430,0	Geplaatst bij de institutionele beleggers ten laste van de Voorinschrijfrekening.
3¼ % Onderhandse lening 1950	1-5-1950	25,0	Onverschans geplaatst bij een bedrijfspensioenfonds.
		<u>814,6</u>	
1951			
3 % Investeringscertificaten	1)	1,9	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3¼ % Beleggingscertificaten	1)	0,2	Idem.
3½ % Lening 1951	1-5-1951	200,0	Publieke emissie (56 mln) en geplaatst bij de Rijksfondsen ten laste van de Voorinschrijfrekening (144 mln).
2¾ % Belastingcertificaten	1)	169,9	Publieke emissie.
4 % Lening 1951	16-7-1951	305,7	Onverschans geplaatst bij levensverzekeringsmaatschappijen, personeel- en pensioenfondsen ter consolidatie van 3½ % schatkistbiljetten.
4 % Lening per 1976	16-7-1951	16,9	Onverschans geplaatst bij levensverzekeringsmaatschappijen, personeel- en pensioenfondsen ter consolidatie van 3½ % schatkistbiljetten.
4 % Lening per 1976 II	3-12-1951	0,1	
		<u>694,7</u>	

1) Op deze leningen kan gedurende een bepaalde periode worden ingeschreven.

2) Ter toelichting van de conversie van de 3-3½ % Nederlandse Staatslening 1938 diene het volgende:

Van de 3-3½ % Nederlandse Staatslening 1938 stond op

1 Juni 1948 nog uit f 1 225 467 700

Aflossing werd gevraagd voor 109 216 200

Geconverteerd werd f 1 116 251 500

Vrij ingeschreven werd voor f 383 748 500

Totaal bedrag der beide leningen f 1 500 000 000

waarvan 3 % Lening per 1962-64 f 1 140 000 000

en 3¼ % Lening 1948 360 000 000

Onder de vrije inschrijvingen ad f 383 748 500 zijn ook begrepen inschrijvingen ten laste van de 2½ % Liquiditeitsrekening tot een bedrag van f 106 436 200 en ten laste van door institutionele beleggers gehouden 3 % rekeningen bij 's Rijks schatkist ter deelneming in toekomstige Staatsschuld tot een bedrag van f 192 542 500.

	Stortings- datum	Netto-bedrag	Aard der lening
1952			
3 % Investeringscertificaten	1)	0,6	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
4 % Lening per 1977 I, II en III . .	1-2-1952	0,3	Ondershands geplaatst bij levensverzekeringsmaatschappijen ter consolidatie van 3½ % schatkistbiljetten.
	1-3-1952		
	1-11-1952	0,9	
1953			
3 % Investeringscertificaten	1)	0,4	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3¾ % Lening 1953	1-4-1953	200,0	Publieke emissie.
3½ % Lening 1953 I	1-9-1953	400,0	Publieke emissie (339 mln) en geplaatst bij de Rijksfondsen ten laste van de Voorinschrijfrekening (61 mln).
3½ % Lening 1953 II	1-9-1953	140,0	Geplaatst bij de Rijksfondsen en -instellingen ten laste van de Voorinschrijfrekening.
		740,4	
1954			
3 % Investeringscertificaten	1)	0,6	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3½ % Lening 1954	1-2-1954	70,3	Ondershands geplaatst bij een bedrijfspensioenfonds.
3¼ % Lening 1954 I	15-2-1954	300,0	Publieke emissie.
3¼ % Lening 1954 II	15-2-1954	150,0	Geplaatst bij de Rijksfondsen en -instellingen ten laste van de Voorinschrijfrekening.
2½ % Schatkistcertificaten	2-8-1954	398,4	Omzetting bijzondere schatkistbiljetten in handen van het bankwezen in 8-, 10- en 12-jarige schatkistcertificaten.
2¾ % Schatkistcertificaten	2-8-1954	403,2	
2⅞ % Schatkistcertificaten	2-8-1954	398,4	
		1 720,9	
1955			
3 % Investeringscertificaten	1)	0,1	Publieke emissie in het kader van de afsluiting der geldzuivering.
3¼ % Lening 1955	1-2-1955	600,0	Publieke emissie (410 mln) en geplaatst bij de Rijksfondsen en -instellingen ten laste van de voorinschrijfrekening (190 mln).
		600,1	
		8 244,3	

1) Op deze leningen kan gedurende een bepaalde periode worden ingeschreven.

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM

AANTEKENINGEN

LINKERKOLOM

RECHTERKOLOM